

VLAAMSE ARMOEDEMONTOR

Studiedienst van de Vlaamse Regering

Maart 2011

Samenstelling
Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
Studiedienst van de Vlaamse Regering

Jo Noppe

Verantwoordelijke uitgever
Josée Lemaître
Administrateur-generaal
Boudewijnlaan 30 bus 23
1000 Brussel

Depotnummer
D/2011/3241/088

<http://www.vlaanderen.be/svr>

VOORWOORD

Beste lezer, hier is dan eindelijk onze eerste Vlaamse Armoedemonitor.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering zette alle relevante cijfers op een rijtje en creëerde op die manier een bijkomend instrument om de armoede in Vlaanderen in kaart te brengen en nauwgezet op te volgen.

Vlaanderen doet het niet zo slecht in vergelijking met vele andere Europese landen. Toch moeten we nog méér inzetten op een warme samenleving opdat ook de mensen die het minder goed hebben, alle kansen krijgen op ontplooiing. Volgens het Pact 2020 mag in Vlaanderen in 2020 niemand nog een inkomen onder de armoederisicodrempel hebben (1.013 euro voor een alleenstaande).

Het armoederisicopercentage blijft in Vlaanderen hangen op 12 procent. We situeren ons in 2009 op de 5de plaats in de EU27, dat is beter dan de jaren daarvoor: een 12de plaats in 2005, een 11de plaats in 2006 en 2007 en een 10de plaats in 2008. De absolute cijfers baren ons echter zorgen. In Vlaanderen worden vandaag nog 730.000 mensen, of 1 op de 8 Vlamingen geconfronteerd met een risico op armoede. Niet-EU-burgers (46 %), gezinnen met kinderen waar niemand werkt (72 %) en eenoudergezinnen (28 %) worden het zwaarst getroffen. De cijfers inzake kinderarmoede zijn nog schrijnender. In 1997 werd 4 procent van de kinderen geboren in een kansarm gezin. In 2009 is dat cijfer verdubbeld naar 8,3 procent. Dat betekent dat het streefcijfer van 3,8 procent geboorten in kansarme gezinnen - zoals vooropgesteld door het Pact 2020 - verder weg is dan ooit.

Vorige week nog bleek uit nieuwe gegevens van de Studiedienst van de Vlaamse Regering dat de bevolking in Vlaanderen tegen 2030 met 7 procent zal toenemen. Vooral het aantal kinderen tussen 0 en 2 jaar stijgt. Tegen 2017 zal Vlaanderen 25.000 peuters meer tellen. Die groei zal zich vooral voordoen in Antwerpen en Gent, precies de 2 steden waarin de kinderarmoede al sterk aanwezig is. In Antwerpen schat men de bevolkingsgroei op 32 procent, in Gent op 27 procent.

De stijging van in het bijzonder kinderarmoede kunnen we als Vlaamse Regering niet tolereren. Dit is een hypotheek op de toekomst. De Vlaamse Regering zal alles op alles zetten om de strijd tegen kinderarmoede aan te binden. De Vlaamse Armoedemonitor zal hierbij een nuttig en valabel instrument zijn.

Ingrid Lieten

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie,
Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding

Inleiding

Op vraag van de minister van Armoedebestrijding werd door de Studiedienst van de Vlaamse Regering ter ondersteuning van het Vlaamse armoedebeleid de Vlaamse Armoedemonitor ontwikkeld. Bedoeling van voorliggende monitor is om op een bevattelijke en overzichtelijke manier de armoedesituatie en -evolutie in Vlaanderen in kaart te brengen en op te volgen.

Voorliggende armoedemonitor is een omgevingsmonitor. Dat betekent dat niet het armoedebeleid zelf in beeld wordt gebracht, maar wel de bestaande armoedesituatie waaraan dat beleid iets wil veranderen. De Vlaamse armoedesituatie en -evolutie worden daarbij op zichzelf bekeken, los van de situatie in de andere Belgische regio's. Dat uit zich onder meer in het gebruik van een Vlaamse regionale armoederisicodrempel. Waar mogelijk wordt de Vlaamse armoedesituatie vergeleken met de situatie in de 27 lidstaten van de Europese Unie.

Op inhoudelijk vlak werd uitgegaan van de multi-aspectualiteit van de armoedeproblematiek. Armoede is meer dan een tekort aan inkomen. Het verwijst naar een geheel van onderling verbonden vormen van uitsluiting op verschillende domeinen van het individuele en sociale leven. Financiële moeilijkheden zijn tegelijk vaak oorzaak en gevolg van achterstelling op vlak van tewerkstelling, onderwijs, huisvesting, gezondheid en maatschappelijke participatie. Voor elk van deze levensdomeinen werden in deze armoedemonitor dan ook indicatoren opgenomen. Aangezien de strijd tegen armoede bij kinderen en ouderen een belangrijke prioriteit vormt van het Vlaamse armoedebeleid, werden ten slotte een aantal indicatoren opgenomen die specifiek focussen op de armoedesituatie van kinderen en ouderen.

Bij de opmaak van een dergelijk monitorrapport moeten onvermijdelijk keuzes worden gemaakt, zo niet dreigt de gebruiker bedolven te worden onder een stortvloed van cijfers. Bij de selectie van de indicatoren werd vooreerst vertrokken van de lijst van 'prioritaire indicatoren' zoals geformuleerd in een voorbereidend rapport van de onderzoeksgroep OASeS van de Universiteit van Antwerpen.¹ Deze lijst werd verder aangevuld met relevante indicatoren uit de bestaande indicatorensets van het Pact 2020, de Europa 2020-strategie, de interfederale Armoedebaarometer en de Armoedebaarometer van Decenniumdoelen 2017.

Deze Vlaamse Armoedemonitor zal jaarlijks verschijnen samen met de rapportering van de voortgang van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA). De afzonderlijke indicatoren opgenomen in deze monitor zullen tegelijk doorlopend geüpdatet en beschikbaar gesteld worden op de cijferpagina's van de website van de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

Een aantal van de in deze monitor opgenomen indicatoren zijn gebaseerd op gegevens uit administratieve databanken. Het gaat om gegevens van de VREG over energiearmoede, van de

¹ De Boyser, K. & Vranken, J. (2008). *Naar een doelmatigere armoedebestrijding. Een verkenning van de paden naar een meer planmatig en evidence-based armoedebestrijdingsbeleid in Vlaanderen*. Antwerpen: OASeS - Universiteit Antwerpen.

Nationale Bank van België over betalingsachterstand, van de federale FOD Sociale Zekerheid en POD Maatschappelijke Integratie over sociale bijstandsuitkeringen, van de VDAB over niet-werkende werkzoekenden en van Kind en Gezin over geboorten in kansarme gezinnen. De meeste indicatoren zijn echter gebaseerd op de resultaten van gespecialiseerde enquêtes. Het gaat vooreerst om de 'European Union Statistics on Income and Living Conditions' (EU-SILC). De EU-SILC is een door Eurostat gecoördineerde jaarlijkse enquête die sinds 2004 in alle lidstaten van de Europese Unie de inkomenssituatie en levensomstandigheden in kaart brengt. De EU-SILC wordt voor België uitgevoerd door de Algemene Directie Statistiek (ADSEI) van de FOD Economie.²

Bij de indicatoren over tewerkstelling en onderwijs worden daarnaast cijfers gebruikt van de 'Enquête naar de Arbeidskrachten - Labour Force Survey' (EAK-LFS) en het 'Programme for International Student Assessment' (PISA) van de OESO. Net als de EU-SILC is de EAK een door Eurostat gecoördineerde en voor België door ADSEI uitgevoerde enquête die er op gericht is om op Europees vlak vergelijkbare indicatoren te generen, dit keer inzake tewerkstelling en arbeid. PISA is een internationaal gestandaardiseerde beoordeling van de cognitieve vaardigheden van 15-jarigen.

Voor de indicatoren rond maatschappelijke participatie wordt ten slotte gebruik gemaakt van de resultaten van de 'Survey Sociaal-Culturele Verschuivingen in Vlaanderen' (SCV-survey) van de Studiedienst van de Vlaamse Regering die jaarlijks afgenomen wordt bij de Nederlandstalige inwoners van het Vlaamse en Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat in surveyonderzoek bepaalde kwetsbare bevolkingsgroepen (zoals personen in collectieve huishoudens, personen die illegaal in het land verblijven of dak- en thuislozen) niet of nauwelijks vertegenwoordigd zijn. Daarmee moet rekening gehouden worden bij de interpretatie van de armoedecijfers in deze monitor.

Dat het gaat om surveygegevens betekent ook dat de cijfers onderhevig zijn aan de gebruikelijke statistische foutenmarge. Deze foutenmarge is groter naarmate de steekproef waarop de cijfers berekend worden, kleiner is. Daarom worden in deze armoedemonitor enkel de gegevens voor de gehele Vlaamse bevolking tot op 1 cijfer na de komma weergegeven. De gegevens per bevolkingsgroep worden afgerond tot op het procentpunt. Wanneer de percentages worden geëxtrapoleerd naar bevolkingsaantallen wordt om dezelfde reden afgerond op het niveau van 10.000 eenheden.

² Bijzondere dank gaat uit naar Patrick Lusyne en Geneviève Geenens van ADSEI voor de ondersteuning bij de verwerking van de EU-SILC-data.

Vlaamse armoedesituatie en -evolutie

De Vlaamse Regering heeft van de strijd tegen armoede een topprioriteit gemaakt. In het Pact 2020 verbindt zij er zich toe om de armoede en sociale uitsluiting tegen 2020 sterk te verminderen. Zij wil de inkomenssituatie van de armste gezinnen verbeteren en ervoor zorgen dat alle Vlamingen volwaardig aan alle domeinen van de samenleving kunnen participeren. In wat volgt, wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan de inkomensarmoede, materiële deprivatie en inkomensverdeling, betalingsachterstand en sociale bijstand. Daarna komt de sociale uitsluiting aan bod op vlak van tewerkstelling, huisvesting, onderwijs, gezondheid en maatschappelijke participatie. Tot slot wordt extra aandacht besteed aan de armoede bij kinderen en ouderen.

1. Financiële armoede en inkomensverdeling

1.1 *Bevolking onder de armoederisicodrempel*

Om zicht te krijgen op de armoedesituatie van een land of regio wordt traditioneel aangegeven hoeveel mensen moeten rondkomen met een inkomen onder de armoederisicodrempel. Deze drempel is bepaald op 60 procent van het mediaan netto beschikbare gestandaardiseerde huishoudinkomen in een land of regio. Er wordt vanuit gegaan dat personen die leven in een huishouden dat moet rondkomen met een inkomen onder de armoederisicodrempel een verhoogd risico op armoede lopen. Door het huishoudinkomen te standaardiseren wordt rekening gehouden met de grootte en samenstelling van het huishouden.

In deze Vlaamse Armoedemonitor wordt bij de berekening van het aandeel personen onder de armoederisicodrempel niet de nationale Belgische armoederisicodrempel gebruikt maar een eigen Vlaamse regionale drempel. Deze regionale drempel verschilt van de nationale drempel die traditioneel door de federale Algemene Directie Statistiek (ADSEI) wordt gebruikt. Bij de bepaling van de nationale armoederisicodrempel worden alle Belgische inkomens in rekening gebracht. Bij de bepaling van de Vlaamse regionale armoederisicodrempel wordt enkel rekening gehouden met de inkomens in het Vlaamse Gewest. Op deze manier hebben de lagere inkomens in het Waalse en Brusselse Hoofdstedelijke Gewest geen invloed op de hoogte van de armoederisicodrempel en dus ook niet op de Vlaamse armoedecijfers. Dat is aangewezen als de armoedesituatie in Vlaanderen op zichzelf wordt bekeken los van de situatie in de andere gewesten of wordt vergeleken met de situatie in de rest van Europa.

Concreet lag de Vlaamse regionale armoederisicodrempel volgens de EU-SILC-survey van 2009 voor een alleenstaande op 12.159 euro per jaar of 1.013 euro per maand. Omgerekend is dat voor een gezin met 2 volwassenen en 2 kinderen 2.128 euro per maand. Iets minder dan 1 op 8 Vlamingen (12%) moest in 2009 zien rond te komen met een inkomen onder deze armoededrempel (*zie indicator 11*). Dat komt overeen met ongeveer 730.000 personen. Tegenover 2005 is het armoederisicopercentage (= het aandeel personen onder de armoederisicodrempel)

licht gedaald. De vergelijking maken met de periode voor 2004 is moeilijk wegens een breuk in de tijdreeks. Wel is het zo dat tussen 1994 en 1997 het armoederisicopercentage licht is gedaald, waarna het tussen 1997 en 2001 min of meer stabiel is gebleven.

Vrouwen lopen een iets hoger risico op armoede dan mannen (*zie indicator I2*). Daardoor zijn vrouwen ook duidelijk in de meerderheid bij het aantal personen onder de armoederisicodrempel. Naar leeftijd scoort de middengroep het best. Kinderen, personen tussen 50 en 64 jaar en zeker personen ouder dan 65 jaar scoren minder goed. De mindere positie van de Vlaamse ouderen blijkt tegelijk uit het feit dat 1 op 3 van het totale aantal personen onder de armoederisicodrempel 65 jaar of ouder is. Dat ouderen minder goed scoren, heeft deels te maken met het feit dat het armoederisicopercentage enkel rekening houdt met het ontvangen huishoudinkomen uit arbeid, vermogen, eigendom en sociale transfers, niet met de volledige waarde van eventueel beschikbare spaartegoeden of eigendommen of met de eventuele afwezigheid van woonuitgaven doordat de eigen woning al is afbetaald. Maar ook in Europees opzicht scoren de Vlaamse ouderen niet goed. Terwijl Vlaanderen bij de leeftijdsgroepen tot 50 jaar telkens de top haalt van de Europese rangschikking, zakt ze met een 23ste plaats bij de personen van 65 jaar en ouder ver terug in de ranglijst (*zie indicator K&O6*).

Alleenstaanden, personen in eenoudergezinnen en oudere koppels lopen een hoger risico op armoede dan personen uit andere huishoudgroepen (*zie indicator I2*). Van de personen in eenoudergezinnen moet bijna 3 op 10 zien rond te komen met een inkomen onder de armoederisicodrempel. Naar aantal vormen de alleenstaanden de grootste groep bij de personen onder de armoederisicodrempel, kort gevolgd door de oudere koppels.

Werk vormt een belangrijke buffer tegen armoede. Het armoederisicopercentage ligt bij werkenden een pak lager dan bij werklozen, gepensioneerden en andere niet-actieven. Naar aantal vormen de gepensioneerden de grootste groep onder de armoederisicodrempel, kort gevolgd door de andere niet-actieven. Als gekeken wordt naar de werkintensiteit op gezinsniveau blijkt het risico op armoede het hoogst te liggen bij leden van gezinnen met kinderen waar niemand werkt (werkintensiteit = 0). Liefst 7 op 10 personen in deze groep loopt een verhoogd risico op armoede. Ook bij de personen uit gezinnen met kinderen waar slechts beperkt wordt gewerkt (werkintensiteit tussen 0 en 0,5), ligt het armoederisico nog erg hoog. Een job vormt echter geen sluitende bescherming tegen armoede. Dat blijkt uit het feit dat 100.000 Vlamingen die werken toch moeten rondkomen met een huishoudinkomen onder de armoederisicodrempel.

Naast tewerkstelling beperkt ook scholing het armoederisico. Het armoederisicopercentage van personen met een diploma hoger onderwijs ligt 5 keer lager dan dat van personen met hoogstens een diploma lager secundair onderwijs.

Het armoederisicopercentage ligt bij huurders meer dan dubbel zo hoog als bij eigenaars.

Ten slotte ligt het armoederisico bij niet-EU-burgers (personen die niet over de Belgische nationaliteit of de nationaliteit van een van de andere EU-lidstaten beschikken) goed 4 keer hoger dan bij EU-burgers (inclusief Belgen).

Het Vlaamse armoederisicopercentage (12%) lag in 2009 duidelijk lager dan het EU27-gemiddelde (16%) (*zie indicator 13*). Vlaanderen haalt daarmee een 5de plaats in de EU27. Dat is beduidend beter dan de jaren daarvoor. In 2005 haalde Vlaanderen een 12de plaats, in 2006 en 2007 een 11de plaats en in 2008 een 10de plaats. Tsjechië, Nederland, Slowakije en Slovenië voeren in 2009 de rangschikking aan. Het is opvallend dat verschillende Oost- en Centraal-Europese landen niet beduidend slechter scoren dan de West- en Noord-Europese landen, terwijl de levensstandaard in die eerste groep landen toch lager ligt. Dat heeft te maken met het feit dat het hier gaat om een relatieve armoedemaat, berekend op basis van het mediaaninkomen in elk land afzonderlijk. Dat gebeurt vanuit de redenering dat een minimaal aanvaardbare levensstandaard - en dus ook de armoederisicodrempel - sterk afhankelijk is van de specifieke sociaaleconomische situatie van het land in kwestie.

Bij de berekening van het armoederisicopercentage wordt traditioneel gebruikt gemaakt van een armoederisicodrempel van 60% van het mediaan gestandaardiseerde netto beschikbare huishoudinkomen. Dat is een arbitraire keuze. Wie net boven deze 60%-drempel zit, komt hierdoor niet in beeld. Tegelijk is het zo dat wie beschikt over een inkomen dat maar net onder de armoederisicodrempel ligt, zich in een andere positie bevindt dan zij die moeten rondkomen met een inkomen dat een pak lager ligt dan de 60%-drempel.

Om zicht te krijgen op de spreiding van de inkomens rond de armoederisicodrempel kan men daarom de hoogte van de drempel laten variëren. In 2009 bleek 21% van de Vlamingen te beschikken over een inkomen lager dan 70% van het regionale mediaaninkomen, 6% over een inkomen lager dan 50% van het mediaaninkomen en 3% lager dan 40% van het mediaaninkomen (*zie indicator 14*). Die aandelen bleven de laatste jaren vrij stabiel. In Europees opzicht scoort Vlaanderen bij de groep onder de 40%- en 50%-drempel in de rangschikking met respectievelijk een 3de en 2de plaats opvallend beter dan bij de groep onder de 70%-drempel (7de plaats) (*zie indicator 15*).

1.2 Subjectieve armoede

In bovenstaande cijfers wordt op een objectieve manier nagegaan of het inkomen waarover mensen beschikken al dan niet boven een bepaalde drempel ligt. Maar de inkomensgerelateerde verwachtingen en behoeften verschillen van mens tot mens. De objectieve vergelijking van het beschikbare inkomen met de armoederisicodrempel wordt daarom best aangevuld met een subjectieve inschatting van het inkomen door de betrokkenen zelf.

In 2009 leefde 15% van de Vlamingen in een huishouden dat zelf aangeeft (zeer) moeilijk rond te komen met het beschikbare inkomen (*zie indicator 16*). Dat komt overeen met ongeveer 930.000 personen. Deze cijfers zijn sinds 2008 sterk gestegen. De evolutie op vlak van subjectieve armoede wijkt dus behoorlijk sterk af van de evolutie van het percentage personen met een inkomen onder de armoederisicodrempel.

Vrouwen leven iets vaker in huishoudens die zelf aangeven (zeer) moeilijk rond te komen, al zijn de verschillen naar geslacht hier kleiner dan bij de cijfers over het percentage mannen en vrouwen onder de armoederisicodrempel (*zie indicator 17*).

Ook de verschillen tussen de leeftijdsgroepen zijn minder groot dan bij de objectieve armoederisicopercentages. Vooral de ouderen scoren opvallend minder slecht als hen wordt gevraagd de eigen inkomenssituatie te beoordelen.

Alleenstaanden, leden van grote gezinnen en zeker leden van eenoudergezinnen geven vaker dan andere huishoudtypes aan (zeer) moeilijk rond te komen.

Op het gebied van socio-economische positie, opleiding en nationaliteit lopen de resultaten van deze indicator grotendeels gelijk met de resultaten van de objectieve armoederisicopercentages. Personen die niet werken en leden van gezinnen waar niet of beperkt wordt gewerkt, hebben het moeilijker om rond te komen, net als laagopgeleiden, huurders en niet-EU-burgers.

Het is weinig verwonderlijk dat het aandeel personen in subjectieve armoede afneemt naarmate het inkomensniveau stijgt. Tegelijk geven de scores per inkomenskwintiel aan dat subjectieve armoede niet beperkt blijft tot de personen onder de armoederisicodrempel (die allen in het laagste inkomenskwintiel zitten). Ook in het 2de en zelfs het 3de kwintiel geeft een relatief grote groep aan (zeer) moeilijk rond te komen. Dit onderstreept het belang van het gebruik van een subjectieve indicator naast de objectieve armoederisicopercentages om zicht te krijgen op de armoedeproblematiek in Vlaanderen.

Er zijn in Vlaanderen relatief gezien minder personen die hun inkomenssituatie negatief beoordelen dan in de meeste andere Europese landen (*zie indicator 18*). Het Vlaamse Gewest haalt in de Europese rangschikking een 7de plaats na de Scandinavische landen, Luxemburg, Nederland en Duitsland. De verschillen tussen de lidstaten zijn hier opvallend groter dan bij de objectieve armoederisicopercentages. In Finland leeft maar 7% van de inwoners in een huishouden dat moeite heeft om financieel rond te komen. In Bulgarije loopt dat op tot 63%. De Zuid-, Centraal- en Oost-Europese landen scoren op deze indicator duidelijk minder goed dan de West- en Noord-Europese landen.

1.3 Materiële deprivatie

Recentelijk werd op Europees niveau een armoede-indicator ontwikkeld die niet zozeer focust op het inkomen zelf, maar op het feit of men mede dankzij dit inkomen kan genieten van een minimale levensstandaard. Dat gebeurt door na te gaan hoeveel basisitems (uit een lijst van 9 items) elk gezin moet missen omwille van financiële redenen. Vervolgens wordt per land of regio het percentage individuen berekend dat leeft in een gezin dat niet beschikt over minstens 3 van de 9 items.

Volgens de EU-SILC van 2009 leeft 6% van de Vlamingen in een materieel gedepriveerd gezin (mist minstens 3 items om financiële redenen) (*zie indicator 19*). Dat komt overeen met ongeveer 360.000 personen. De laatste jaren blijft het aantal gedepriveerden min of meer stabiel.

Verschillende groepen die minder goed scoren bij de cijfers over het objectieve armoederisicopercentage en de subjectieve armoede, doen dat ook op vlak van materiële deprivatie (zie indicator 110). Het gaat om alleenstaanden en leden van grote en eenoudergezinnen, werklozen en niet-actieven (zonder gepensioneerden), gezinnen met kinderen waar niet of slechts beperkt wordt gewerkt, laagopgeleiden, huurders, de laagste inkomensgroepen en niet-EU-burgers. Toch zijn er ook opvallende verschillen. Naar leeftijd scoren kinderen en jongeren het slechtst. Ouderen doen het opvallend goed. Dat zorgt ook voor de relatief goede positie van gepensioneerden.

In Europees opzicht scoort Vlaanderen op vlak van materiële deprivatie behoorlijk goed (zie indicator 111). Het haalt een 5de plaats na Luxemburg, Zweden, Denemarken en Nederland. De hoogste deprivatiescores worden opgetekend in de EU-lidstaten uit Centraal- en Oost-Europa, ook in die lidstaten die een relatief laag armoederisicopercentage kennen.

1.4 Armoede volgens EU2020-definitie

In de loop van 2010 werd door de Europese Unie een nieuw plan naar voor geschoven om van de Unie tegen 2020 een slimme, duurzame en inclusieve economie te maken: de zogenaamde EU2020-strategie. Daarbij werden 5 centrale doelstellingen naar voor geschoven op 5 verschillende domeinen. Eén van die doelstellingen heeft betrekking op armoede en sociale inclusie. Bedoeling is om tegen 2020 het aantal armen of sociaal uitgesloten in de hele Unie met 20 miljoen te verminderen. Daarvoor werd ook een nieuwe armoede-indicator uitgewerkt. Deze indicator beschouwt volgende personen als arm of uitgesloten: personen met een inkomen onder de armoederisicodrempel, personen die leven in een gezin met ernstige materiële deprivatie en/of personen tot 60 jaar die leven in een gezin met lage werkintensiteit.

Gemeten aan de hand van deze nieuwe EU2020-indicator leefde in 2009 15% van de Vlaamse bevolking in armoede of sociale uitsluiting (zie indicator 112). Dat komt neer op ongeveer 900.000 personen. Daarmee haalt Vlaanderen een 2de plaats in de Europese rangschikking (zie indicator 113). Dat Vlaanderen op deze indicator in de Europese ranglijst nog iets beter scoort dan bij de andere armoede-indicatoren is onder meer een gevolg van het feit dat bij deze indicator gewerkt wordt met een Belgische in plaats van een Vlaamse regionale armoederisicodrempel.

1.5 Inkomensverdeling

Bovenstaande gegevens hebben vooral betrekking op de situatie van de minst gegoede groepen maar zeggen weinig over de wijze waarop het beschikbare inkomen verdeeld is over de gehele bevolking. Een in de Europese armoedeplannen vaak gebruikte maat om de inkomensverdeling in een land of regio in kaart te brengen is de inkomenskwintielverhouding die het aandeel van het inkomen van de 20% rijksten in het totale inkomen vergelijkt met dat van de 20% armsten. Deze verhouding lag in Vlaanderen in 2009 op 3,5 (zie indicator 114). Dat betekent dat het totale

inkomen van de 20% rijksten 3,5 keer hoger ligt dan het totale inkomen van de 20% armsten. Dat cijfer is nauwelijks gewijzigd sinds 2004.

Een andere maat voor de inkomensongelijkheid is de gini-coëfficiënt. Deze coëfficiënt kijkt niet enkel naar de inkomens van de 20% rijksten en armsten, maar brengt de inkomens van de gehele bevolking in rekening. De maat geeft een waarde tussen 0 en 100 waarbij 0 staat voor een samenleving waar iedereen een gelijk inkomen heeft en 100 voor een samenleving waar al het inkomen toekomt aan 1 persoon. Vlaanderen haalde in 2009 een waarde van 24,4 (*zie indicator 116*). Ook dit cijfer is tussen 2004 en 2009 niet significant gestegen of gedaald.

In Europees perspectief blijft de Vlaamse inkomensongelijkheid beperkt. Vlaanderen haalt zowel op basis van de inkomenskwintielverhouding als op basis van de gini-coëfficiënt een 2de plaats in de Europese rangschikking (*zie indicatoren 115 en 117*).

1.6 Betalingsproblemen en schulden

Betalingsproblemen en schuldoverlast vormen vaak een belangrijk probleem voor mensen met een laag inkomen. Eind 2010 stonden 144.504 Vlamingen met afbetalingsmoeilijkheden geregistreerd bij de Centrale voor Kredieten aan Particulieren van de Nationale Bank van België (*zie indicator S1*). Deze Centrale registreert alle kredieten die door natuurlijke personen worden afgesloten en de eventuele wanbetalingen met betrekking tot deze kredieten. In 2008, 2009 en 2010 is het aantal personen met betalingsachterstand telkens licht toegenomen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat in deze cijfers enkel rekening wordt gehouden met kredieten (voor consumptie of hypotheek), maar niet met andere schulden zoals schulden voor huur, energiefacturen, gezondheidskosten, telefoon of fiscale schulden.

In de EU-SILC wordt jaarlijks gevraagd naar achterstallige betalingen voor huur of hypotheek, elektriciteit, water of gas of aankopen op afbetaling of een andere lening. In 2009 leefde bijna 5% van de Vlamingen in een gezin met minstens 1 achterstallige betaling in het afgelopen jaar (*zie indicator S2*). Dat komt overeen met ongeveer 270.000 personen. In tegenstelling tot de bovenstaande cijfers van de Nationale Bank wordt hier niet alleen rekening gehouden met kredieten maar ook met andere mogelijke schulden. Het percentage personen in een huishouden met achterstallen is de laatste jaren nagenoeg onveranderd gebleven.

Het aandeel personen met achterstallige betalingen verschilt nauwelijks naar geslacht (*zie indicator S3*). Op het gebied van leeftijd is er een opvallende afname naarmate de leeftijd stijgt. Personen in eenoudergezinnen en grote gezinnen hebben vaker achterstallige betalingen dan personen uit andere huishoudgroepen. Werklozen en niet-actieven (exclusief gepensioneerden) hebben vaker achterstallen dan gepensioneerden. Personen in gezinnen met kinderen waar niet of slechts beperkt wordt gewerkt, hebben vaker achterstallen dan personen in andere gezinnen, laagopgeleiden vaker dan hogeropgeleiden, huurders vaker dan eigenaars, de lagere

inkomensgroepen vaker dan de hogere inkomensgroepen, niet-EU-burgers veel vaker dan EU-burgers.

In vergelijking met de andere Europese landen blijft het aandeel personen met betalingsproblemen in Vlaanderen vrij beperkt (*zie indicator S4*). Enkel Luxemburg en Nederland scoren nog iets beter dan Vlaanderen.

Sinds 1999 bestaat de juridische procedure van collectieve schuldenregeling. Deze procedure werd in het leven geroepen om mensen die hun schulden niet meer de baas kunnen, de kans te geven om in de mate van het mogelijke hun schulden te betalen en tegelijk een menswaardig leven te leiden. Eind 2010 stonden er in Vlaanderen 50.909 berichten uit van toelaatbaarheid van collectieve schuldenregeling (*zie indicator S1*). Dat aantal is de voorbije jaren telkens met ongeveer 3.000 tot 5.000 eenheden toegenomen. De cijfers kunnen gezien worden als een aanwijzing van de meest extreme vorm van overmatige schuldenlast.

1.7 Sociale bijstandsuitkeringen

Naast de klassieke sociale uitkeringen (pensioenen, werkloosheids- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, ziekte- en invaliditeitsuitkeringen en kinderbijslag), probeert de overheid via de sociale bijstandsuitkeringen de inkomenssituatie van de minst gegoede groepen te verbeteren.

De laatste jaren ontvingen in Vlaanderen gemiddeld ongeveer 22.000 personen een leefloon in het kader van het Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI) (*zie indicator U1*). In 2009 steeg dat aantal opvallend naar 24.800. Naast of bovenop het leefloon kan het RMI ook ingevuld worden via een tewerkstellingsmaatregel met tussenkomst van het OCMW. Het aantal tewerkstellingsmaatregelen blijft de laatste jaren vrij stabiel.

Mensen die niet in aanmerking komen voor het RMI omdat ze niet voldoen aan bepaalde voorwaarden inzake leeftijd, nationaliteit en arbeidsbereidheid, kunnen een beroep doen op het Recht op Maatschappelijke Hulp (RMH). In de praktijk gaat het vooral om vreemdelingen die niet ingeschreven zijn in het bevolkingregister. Ook het RMH kan verschillende vormen aannemen: financiële steun, een tewerkstellingsmaatregel en/of medische hulp. Onder financiële steun wordt verstaan: het toekennen van een bedrag dat equivalent is aan dat van het leefloon. In 2009 genoten per maand gemiddeld 6.921 personen een dergelijke steun, een aantal dat de voorbije jaren sterk terugloopt.

Slechts een beperkt aantal 65-plussers ontvangt een leefloon omdat zij aparte regelingen kennen: het Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden (GIB) dat sinds 2002 geleidelijk vervangen wordt door de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO). Meestal gaat het om een toeslag bovenop het pensioen, zodat men een bedrag bekommt dat vergelijkbaar is met het leefloon. Het wordt toegekend aan personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt maar die door omstandigheden geen

of geen voldoende loopbaan hebben kunnen opbouwen. Begin 2010 ging het samen om 55.078 ouderen (*zie indicator U2*). Dat aantal is sinds 2008 beduidend gestegen.

Personen met een handicap kunnen een beroep doen op een Inkomensvervangende Tegemoetkoming (IVT) indien zij geen arbeid kunnen verrichten. Begin 2010 werden in Vlaanderen 58.748 van deze tegemoetkomingen uitgekeerd. Het aantal IVT's neemt de laatste jaren opvallend toe.

De gewaarborgde gezinsbijslag ten slotte is bedoeld voor gezinnen die op basis van hun beroepsactiviteit geen enkel recht kunnen doen gelden op kinderbijslag, of slechts een recht genieten op een bedrag dat lager ligt dan de gewaarborgde gezinsbijslag. Begin 2010 ging het om 3.973 rechtgevendende kinderen. Dat aantal blijft de laatste jaren vrij stabiel.

2. Sociale uitsluiting

Armoede uit zich niet alleen op financieel vlak maar gaat veelal gepaard met uitsluiting en achterstelling op heel wat andere domeinen. Hierna wordt achtereenvolgens ingegaan op de bestaande achterstelling op vlak van tewerkstelling, huisvesting, gezondheid, onderwijs en maatschappelijke participatie.

2.1 Achterstelling op de arbeidsmarkt

Werk vormt ontegensprekelijk een belangrijke buffer tegen armoede. Het risico om in armoede terecht te komen ligt bij personen met een job beduidend lager. Dat bleek al uit de armoederisicopercentsages van werkenden en niet-werkenden (*zie indicator I2*).

Vanuit die vaststelling is het zorgwekkend dat in de loop van 2009 als gevolg van de economische crisis de Vlaamse werkzaamheidsgraad na een jarenlange stijging weer iets is gedaald (*zie indicator A1*) en de werkloosheidsgraad behoorlijk sterk is toegenomen (*zie indicator A3*).

Bovendien blijven bepaalde groepen – vooral ouderen, allochtonen en personen met een handicap – moeilijk toegang vinden tot de arbeidsmarkt. De lage werkzaamheidsgraad bij ouderen blijft een probleem. De Vlaamse arbeidsmarkt wordt gekenmerkt door een specifiek leeftijdsgebonden arbeidspatroon. Een erg hoge arbeidsdeelname tussen 25 en 49 jaar zorgt in combinatie met een beperkte deelname bij jongeren en ouderen voor sterk samengedrukte loopbanen. De arbeidsdeelname van de 55- tot 64-jarigen is de voorbije jaren wel duidelijk gestegen, waardoor nu iets meer dan 1 op 3 van deze groep aan het werk is. Een gelijkaardige stijging van de arbeidsdeelname over de jaren is er ook te zien bij vrouwen en bij de niet-EU-burgers, maar niet bij de laaggeschoolden.

Uit de Europese vergelijking blijkt duidelijk dat de lage werkzaamheidsgraad bij ouderen en niet-EU-burgers de voornaamste pijnpunten blijven op de Vlaamse arbeidsmarkt (*zie indicator A2*).

De mindere arbeidsdeelname van deze groepen vertaalt zich niet alleen in een lagere werkzaamheidsgraad, maar ook in een hogere ILO-werkloosheidsgraad (zie indicator A4). Naar scholingsgraad is er nog steeds sprake van een behoorlijk verschil. Het grootste verschil is echter te vinden naar nationaliteit. De werkloosheidsgraad lag in 2009 bij de niet-EU-burgers goed 4 keer hoger dan de totale werkloosheidsgraad.

De werkloosheidsgraad van jongeren tussen 15 en 24 jaar is tussen 2008 en 2009 behoorlijk sterk gestegen, veel sterker dan de algemene stijging van de werkloosheidsgraad. De ouderen die niet werken, zitten voornamelijk in de inactiviteit en dus minder in de werkloosheid. Daardoor ligt de werkloosheidsgraad bij de 55- tot 64-jarigen - ondanks hun beperkte arbeidsdeelname - niet hoger dan de totale werkloosheidsgraad.

Door de relatief lage totale werkloosheidsgraad in Vlaanderen ligt ook de werkloosheidsgraad van de verschillende groepen met een lagere arbeidsdeelname veelal ver onder het EU-gemiddelde (zie indicator A5). De enige uitzondering hierop is de werkloosheidsgraad van personen met een nationaliteit van buiten de Europese Unie. Daar ligt de werkloosheidsgraad boven het EU-gemiddelde.

Inzake de langdurige werkloosheidsgraad scoort Vlaanderen behoorlijk in vergelijking met de EU-lidstaten en duidelijk beter dan het EU-gemiddelde (zie indicator A6). Bij de langdurige werkloosheid gaat het om een gedeelte 8ste plaats, bij de zeer langdurige werkloosheid om een gedeelte 4de plaats.

De administratieve gegevens van de VDAB over het aantal niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) bevestigen grotendeels bovenstaande bevindingen (zie indicatoren A7 en A8). Het totale aantal NWWZ lag in 2009 en 2010 door de economische crisis aanzienlijk hoger dan in 2007 en 2008. Die stijging deed zich voor bij alle kansengroepen. Bij de jongeren en bij de allochtonen lag die stijging procentueel hoger dan gemiddeld, bij de vrouwen, ouderen en laaggeschoolden lager dan gemiddeld. In 2010 lag het aantal NWWZ bij alle groepen nagenoeg op hetzelfde niveau als in 2009.

In 2009 leefde 6% van de Vlaamse kinderen, 7% van de volwassen mannen en 9% van de volwassen vrouwen in een gezin waar niemand werkt (zie indicatoren A9 en K&O4). Deze percentages zijn tegenover 2005 lichtjes afgenomen. Die afname was relatief gezien groter bij de vrouwen dan bij de mannen. Toch blijft het aandeel vrouwen in jobloze huishoudens groter dan het aandeel mannen.

Het is bij net bij de gezinnen waar niemand werkt dat de hoogste armoederisicopercentages worden gemeten. In 2009 beschikte maar liefst 72% van de leden van gezinnen met kinderen waar geen enkele volwassene werkt over een inkomen onder de regionale armoederisicodrempel (zie indicator I2). Bij de jobloze gezinnen zonder kinderen gaat het om een armoederisicopercentage van 26%.

Inzake jobloze huishoudens bezet Vlaanderen in de Europese rangschikking telkens een plaats in de (betere) middenmoot (zie indicatoren A10 en K&O5).

Tewerkstelling mag dan wel een belangrijke buffer vormen tegen armoede, toch is het geen sluitende bescherming. Dat blijkt uit het feit dat 4% van de werkende Vlamingen – ongeveer 100.000 personen – moeten rondkomen met een huishoudinkomen onder de regionale armoederisicodrempel (zie indicator A11). Dat aandeel ligt in Europees opzicht wel relatief laag (zie indicator A12).

2.2 Huisvestingsproblemen

Volgens de gegevens van de EU-SILC van 2009 leeft bijna 17% van de Vlamingen - iets meer dan 1 miljoen personen - in een huishouden waar de woonkosten een zware last vormen voor het huishoudbudget (zie indicator H1). Dat aandeel is na een daling tussen 2005 en 2007 in 2008 opvallend gestegen.

Zware woonkosten komen relatief vaker voor bij personen uit de jongste leeftijdsgroepen, leden van eenoudergezinnen en grote gezinnen, werklozen, leden van gezinnen met kinderen en lage werkintensiteit, laaggeschoolden, huurders, de laagste inkomensgroepen en niet-EU-burgers (zie indicator H2).

In Europees perspectief blijft het probleem van zware woonkosten in Vlaanderen relatief beperkt. Vlaanderen haalt net de top 5 van landen met het minste problemen (zie indicator H3).

Dat de woonkost behoorlijk kan doorwegen op het gezinsbudget blijkt ook uit het feit dat een aanzienlijke groep gezinnen problemen heeft met het betalen van de elektriciteits- of gasfactuur (zie indicator H4). Een klant die zijn energiekosten niet tijdig betaalt, krijgt een herinneringsbrief in de bus. Wie daarop binnen een bepaalde termijn niet reageert, krijgt een aangetekende ingebrekestelling. Reageert de klant ook hier niet op of komt hij de in een afbetalingsplan gemaakte afspraken niet na, dan mag de commerciële leverancier het contract met zijn klant opzeggen. Als de klant geen nieuwe commerciële leverancier vindt, dan neemt de netbeheerder in zijn rol van sociale leverancier de levering van elektriciteit en/of gas over. Het aantal door de netbeheerders van elektriciteit en gas voorziene huishoudens nam na een kleine afname in 2007 behoorlijk sterk toe in 2008 en 2009. Eind 2009 ging het om 72.978 huishoudens voor elektriciteit en 50.721 voor gas.

Bij wanbetaling bij de sociale leverancier plaatst de netbeheerder een budgetmeter die de klant verplicht om vooraf te betalen voor de levering van elektriciteit en/of gas. Indien de klant niet vooraf betaalt, valt de stroomlevering terug op een minimale levering van 10 ampère. Het wordt dan moeilijk om meerdere toestellen tegelijk te gebruiken. Bij gas wordt in het geval van niet-betaling via de budgetmeter de levering helemaal afgesloten. Bij 40.341 gezinnen werd eind 2009 de elektriciteit geleverd via een budgetmeter. Pas in 2009 werd gestart met het plaatsen van budgetmeters voor gas. Eind 2009 waren 4.488 budgetmeters voor gas actief.

Bij blijvende wanbetaling kan een vraag tot volledige afsluiting voorgelegd worden aan de Lokale Adviescommissie (LAC) van de gemeente. In de wintermaanden worden in dergelijke situatie elektriciteit en gas niet afgesloten. Eind 2009 waren 801 toegangspunten volledig afgesloten van de elektriciteitsvoorzieningen en 2.733 gezinnen van aardgastoevoer.

Een vijfde van de Vlaamse bevolking leefde in 2009 in een huis met structurele gebreken aan het dak, de ramen, deuren en muren, met geen adequate verwarming, met een gebrek aan elementair comfort of met een gebrek aan ruimte (*zie indicator H5*). Dat komt overeen met ongeveer 1,1 miljoen personen. Dat aantal is na een stijging tussen 2004 en 2007 in 2008 en 2009 duidelijk gedaald.

Het aandeel personen met huisvestingsproblemen neemt af met de leeftijd (*zie indicator H6*). Daarnaast zijn er meer problemen bij die groepen die ook minder goed scoren op de andere indicatoren: de eenoudergezinnen en grote gezinnen, de werklozen, de gezinnen met kinderen waar niet of slechts beperkt wordt gewerkt, de huurders, de laagste inkomensgroepen en de niet-EU-burgers. Enkel het verschil naar scholingsgraad lijkt hier minder groot dan bij de andere indicatoren.

2.3 Onderwijs

Opleiding speelt een belangrijke rol in de strijd tegen armoede. Dat bleek al herhaaldelijk uit de uiteenlopende scores van hoog- en laagopgeleiden op de verschillende armoede-indicatoren. Het is dan ook belangrijk de onderwijsprestaties van jongeren op te volgen.

Uit de resultaten van het grootschalige PISA-onderzoek van de OESO blijkt vooreerst dat Vlaanderen in vergelijking met andere Europese landen behoorlijk scoort als het gaat om leesvaardigheid en wiskundige prestaties van 15-jarigen. Wel nam het aantal laaggeletterde leerlingen tot 2006 toe waarna het tussen 2006 en 2009 licht daalde (*zie indicator O1*). Bovendien valt het grote verschil op tussen meisjes en jongens: meisjes scoren beter dan jongens. Bij wiskundige geletterdheid draait de verhouding tussen jongens en meisjes helemaal om. Hier scoren jongens het best.

Mannen scoren ook minder goed dan vrouwen als het gaat om het vroegtijdig verlaten van de schoolbanken, al is het zo dat het aandeel ongekwalificeerde schoolverlaters de afgelopen jaren bij mannen sterker is gedaald dan bij vrouwen (*zie indicator O2*). Het totale aandeel schoolverlaters zonder diploma in Vlaanderen is volgens de gegevens van de EAK-enquête de afgelopen jaren gestaag gedaald. In 2009 lijkt die daling evenwel gestopt. In Europees opzicht scoort Vlaanderen met een 5de plaats in de EU-ranking weerom behoorlijk (*zie indicator O3*).

2.4 Gezondheid en zorg

Terwijl het aandeel Vlamingen van 16 jaar en ouder dat zijn gezondheid als (zeer) slecht omschrijft de voorbije jaren min of meer stabiel is gebleven (*zie indicator G1*), zijn bepaalde groepen duidelijk minder tevreden over de eigen gezondheid (*zie indicator G2*). Dat de gezondheidssituatie verslechtert met de leeftijd lijkt voor de hand te liggen. Daaruit volgt ook een mindere score bij oudere koppels en gepensioneerden. Maar ook de slechtere situatie van alleenstaanden houdt ten dele verband met leeftijd aangezien er in deze groep relatief veel ouderen zitten. Andere groepen

die de eigen gezondheid als (zeer) slecht omschrijven, zijn niet-actieven, leden van gezinnen met een lage werkintensiteit, laaggeschoolden, personen uit de laagste inkomensgroep en niet-EU-burgers. Het geeft aan dat de gezondheidssituatie van een individu samenhangt met diens sociaaleconomische situatie. In de Europese rangschikking scoort Vlaanderen met een 6de plaats relatief goed (zie indicator G3).

Er bestaat echter voor een beperkt deel van de bevolking nog steeds een probleem van toegang tot de gezondheidszorg. In 2009 leefde 2% van de Vlamingen leven in een gezin dat in het voorgaande jaar minstens 1 keer een bezoek aan de arts of tandarts heeft moeten uitstellen omwille van financiële redenen. Dat komt overeen met ongeveer 110.000 personen (zie indicator G4). Ook hier scoren een aantal groepen opvallend minder goed: leden van eenoudergezinnen, werklozen, leden van gezinnen met kinderen en een lage werkintensiteit, huurders en personen uit de laagste inkomensgroep (zie indicator G5).

2.5 Maatschappelijke participatie

Armoede en bestaansonzekerheid gaan ten slotte ook gepaard met achterstelling op vlak van maatschappelijke integratie en participatie. Zo participeren de meest kwetsbare groepen minder aan cultuur, aan sport en aan het verenigingsleven.

In 2010 namen 56% van de volwassen Vlamingen niet of slechts sporadisch deel aan culturele activiteiten wat overeenkomt met 2,8 miljoen Vlamingen (zie indicator M1). Dat aandeel schommelt de laatste jaren steeds rond 55%. De niet-participatie aan cultuur ligt echter nog beduidend hoger bij ouderen en gepensioneerden, laaggeschoolden en personen uit de laagste inkomensgroep (zie indicator M2).

Een gelijkaardige situatie doet zich voor op vlak van sportparticipatie. Ook daar zijn het vooral de ouderen en gepensioneerden, laaggeschoolden en personen uit de laagste inkomensgroep die minder participeren (zie indicator M4). Nochtans wordt sport hier ruim opgevat en omvat het ook ontspanningsactiviteiten als wandelen en fietsen. Het totale aandeel Vlamingen dat niet sport is de laatste jaren opvallend toegenomen en benadert nu een aandeel van 50% van de volwassen bevolking (zie indicator M3).

Inzake de actieve deelname aan het verenigingsleven blijkt er een iets ander beeld. Het verschil naar leeftijd is hier duidelijk minder groot, al zijn ook hier de ouderen iets minder actief dan de andere leeftijdsgroepen (zie indicator M6). Vooral de werklozen springen er nu uit in negatieve zin. Zij zijn veel minder actief dan de andere groepen. Ook naar scholingsgraad, inkomensniveau en nationaliteit blijkt er een verschil. Laagopgeleiden, personen uit de laagste inkomensgroepen en personen met een nationaliteit van buiten de EU participeren minder aan het verenigingsleven. In totaal blijkt iets minder dan de helft van de volwassen Vlamingen actief lid van 1 of meer verenigingen, een aandeel dat de voorbije jaren niet opvallend toe- of afneemt (zie indicator M5).

De verschillen tussen groepen die blijken bij de andere participatie-indicatoren zijn minder uitgesproken of lopen in een aantal gevallen zelfs in de andere richting bij de intensiteit van

sociale contacten met buren, familie en vrienden of kennissen (*zie indicator M8*). Hier zijn het net de jongste groepen die meer risico lopen op sociale isolatie. Er blijkt geen verschil te zijn tussen laag- en hoogopgeleiden en op vlak van inkomen is het net de hoogste inkomensgroep die het vaakst weinig contacten heeft. Bijna 7% van de volwassen Vlamingen (ongeveer 350.000 personen) heeft minder dan wekelijks contact buren, familie, vrienden of kennissen (*zie indicator M7*).

Het aandeel Vlamingen dat geen gebruik maakt van internet ten slotte daalt de laatste jaren behoorlijk snel. Maar in 2010 gaat het toch nog om bijna 3 op 10 volwassen Vlamingen (1,4 miljoen personen) (*zie indicator M9*). Het verschil naar leeftijd is zeer groot (*zie indicator M10*). Bij de jongste groep gaat het amper om 2%, bij de oudste groep om meer dan 70%. Daarmee verbonden is ook de hoge score van niet-participatie bij gepensioneerden en alleenstaanden. Er zijn daarnaast duidelijke verschillen naar geslacht, opleiding en inkomensniveau. Mannen maken meer gebruik van internet, net als hoogopgeleiden en de hogere inkomensgroepen. En wat nog opvalt: het internetgebruik ligt hoger bij niet-EU-burgers dan bij EU-burgers.

3. Armoede bij kinderen en ouderen

Aangezien kinderen en ouderen een belangrijk aandachtspunt vormen voor het Vlaamse armoedebeleid, werden in deze armoedemonitor ten slotte nog een aantal indicatoren opgenomen die focussen op de specifieke situatie van deze 2 groepen.

Als hun huishoudinkomen afgezet wordt ten opzichte van de armoederisicodrempel, blijkt de situatie van de Vlaamse kinderen niet beduidend beter of slechter dan die van de totale bevolking (*zie indicator K&O1*). In 2009 blijkt 11% van de Vlamingen van 0 tot 17 jaar in een huishouden te wonen met een inkomen onder de armoederisicodrempel. Dat komt overeen met ongeveer 140.000 kinderen. Ook als de drempel op 40%, 50% of 70% van het mediaaninkomen wordt gezet, wijkt de situatie van de Vlaamse kinderen weinig af van de situatie van de totale bevolking. Als er echter aan de gezinnen zelf gevraagd wordt of ze rondkomen met het beschikbare inkomen, blijkt er wel een verschil. Het aandeel personen in gezinnen dat (zeer) moeilijk rondkomt, ligt bij de kinderen iets hoger dan in de totale bevolking. Dat is ook het geval bij de achterstallige betalingen. Ook inzake woonkosten en kwaliteit van de woning is de situatie bij kinderen minder goed dan bij de totale Vlaamse bevolking. Kinderen blijken tegelijk vaker in een gezin te leven dat niet op vakantie kan of dat een onverwachte noodzakelijke uitgave niet aankan, wat resulteert in een iets hogere mate van materiële deprivatie bij kinderen dan bij de totale bevolking.

In 2009 leefde 6% van de Vlaamse kinderen in een gezin waar niemand werkt (*zie indicator K&O3*). Dit percentage blijft de laatste jaren vrij stabiel. Uit de EU-SILC-gegevens blijkt dat net bij de gezinnen zonder arbeidsinkomen de hoogste armoederisicopercentages worden gemeten (*zie indicator I2*). In 2009 liep liefst 72% van de personen in een gezin met kinderen waar geen enkele volwassene werkt een verhoogd risico op armoede.

Inzake kinderen in jobloze huishoudens bezet Vlaanderen met een 7de plaats in de Europese rangschikking een plaats tussen de best presterende landen en de middenmoot (zie indicator K&O4).

Een alternatieve indicator die verschillende van de hierboven behandelde aspecten van armoedesituatie bij kinderen tegelijk in rekening tracht te brengen, werd begin jaren 1990 ontwikkeld door Kind en Gezin (zie indicator K&O5). Aan de hand van het maandinkomen van het gezin, de opleiding en de arbeidssituatie van de ouders, de ontwikkeling van de kinderen, de huisvesting en de gezondheidssituatie van het gezin, wordt nagegaan hoeveel kinderen geboren worden in kansarme gezinnen. Een gezin wordt als kansarm beschouwd als het op minstens 3 van de voornoemde criteria zwak scoort. In 2009 was dat bij 5.424 geboorten of 8,3% van het totale aantal geboorten in Vlaanderen het geval. Het aantal geboorten in kansarme gezinnen is na een aantal jaren min of meer stabiel te zijn gebleven, sinds 2005 sterk toegenomen.

Deze kansarme gezinnen hebben veelal te kampen met een complex geheel van problemen. Een lage opleiding van minstens één van beide ouders, een laag maandinkomen en een zwakke arbeidssituatie van de ouders, komt bij goed 7 op 10 van deze gezinnen voor. Bijna de helft van deze gezinnen is slecht gehuisvest. Bijna 4 op 10 van de kinderen geboren in een kansarm gezin woont in de grootsteden Antwerpen en Gent. Van bijna 6 op 10 kinderen geboren in een kansarm gezin beschikte de moeder bij haar geboorte niet over de Belgische nationaliteit.

Als de inkomenssituatie bij ouderen vergeleken wordt met die van de totale bevolking, blijkt het omgekeerde beeld dan bij de kinderen. Ouderen scoren een pak slechter dan de totale bevolking als hun inkomen wordt afgezet ten opzichte van de armoederisicodrempel, maar die achterstand verdwijnt als aan hen zelf gevraagd wordt hoe vlot zij met dat inkomen rondkomen (zie indicator K&O6). Ouderen hebben ook veel minder problemen met achterstallige betalingen. Inzake huisvesting lijkt hun situatie iets beter dan de totale bevolking. Zij rapporteren alvast minder zware woonkosten en minder kwaliteitsproblemen. Ouderen geven weliswaar vaker aan niet op vakantie te kunnen, maar hun globale deprivatiescore ligt toch iets lager dan bij de totale bevolking.

Als de inkomenssituatie van de Vlaamse kinderen en ouderen ten slotte vergeleken wordt met die van hun leeftijdsgenoten in de andere Europese landen, blijkt er een duidelijk verschil tussen de 2 groepen (zie indicator K&O2). De Vlaamse kinderen scoren samen met de Deense en Sloveense kinderen het best van de hele Europese Unie. De ouderen vallen met een 23ste plaats ver terug in de Europese rangschikking.

INDICATOREN

INDICATORENSET VLAAMSE ARMOEDEMONTOR

Inkomensarmoede en inkomensverdeling

I 1-3	Bevolking onder de Vlaamse regionale armoederisicodrempel
I 4-5	Diepte van de inkomensarmoede
I 6-8	Subjectieve beoordeling van de inkomenssituatie
I 9-11	Materiële deprivatie
I 12-13	Bevolking in armoede of sociale uitsluiting volgens EU2020-definitie
I 14-15	Inkomenskwintielverhouding (S80/S20)
I 16-17	Gini-coëfficiënt

Schulden en betalingsachterstand

S 1	Betalingsachterstand en collectieve schuldenregeling
S 2-4	Achterstallige betalingen voor wonen, nutsvoorzieningen en leningen

Uitkeringen sociale bijstand

U 1	Recht op Maatschappelijke Integratie en Recht op Maatschappelijke Hulp
U 2	Uitkeringen voor ouderen, personen met een handicap en kinderen

Arbeid

A 1-2	Werkzaamheidsgraad
A 3-5	Werkloosheidsgraad (ILO)
A 6	Langdurige werkloosheidsgraad (ILO)
A 7-8	Niet-werkende werkzoekenden (VDAB)
A 9-10	Jobloze huishoudens
A 11-12	Arme werkenden

Huisvesting

H 1-3	Subjectieve beoordeling van de woonkosten
H 4	Energiearmoede: klanten sociale leveranciers, budgetmeters en afsluitingen
H 5-6	Kwaliteit van de huisvesting

Onderwijs

O 1	Laaggeletterdheid en zwakke wiskundige prestaties bij jongeren
O 2-3	Ongekwalficeerde uitstroom

Gezondheid en zorg

G 1-3	Subjectieve beoordeling van de gezondheidssituatie
G 4-5	Uitstel gezondheidszorg om financiële redenen

Maatschappelijke participatie

M 1-2	Niet-participatie aan cultuur
M 3-4	Niet-participatie aan sport
M 5-6	Niet-participatie aan verenigingen
M 7-8	Risico op sociale isolatie
M 9-10	Geen internetgebruik

Armoede bij kinderen en ouderen

K&O 1	Armoede bij kinderen: diverse indicatoren
K&O 2-3	Kinderen in jobloze huishoudens
K&O 4	Geboorten in kansarme gezinnen
K&O 5	Armoede bij ouderen: diverse indicatoren
K&O 6	Armoede bij kinderen en ouderen: Europese vergelijking

Indicator I1**Bevolking onder de Vlaamse regionale armoederisicodrempel: evolutie****Omschrijving**

Percentage en aantal personen met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de Vlaamse regionale armoederisicodrempel (= 60% van het mediaan gestandaardiseerd huishoudinkomen in het Vlaams Gewest) na sociale transfers

DIMENSIES

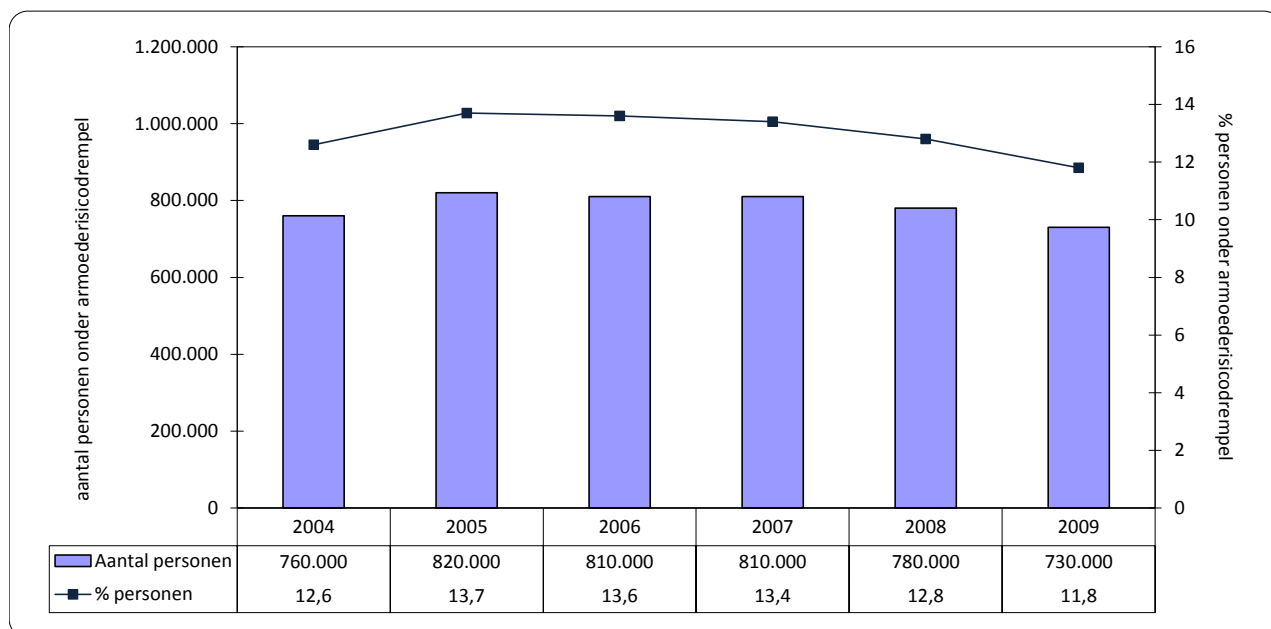
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1319.htm>

Toelichting

In deze Vlaamse armoedemonitor wordt gewerkt met een Vlaamse regionale armoederisicodrempel. Deze regionale armoederisicodrempel verschilt van de nationale armoederisicodrempel die traditioneel door de federale Algemene Directie Statistiek (ADSEI) wordt gebruikt. Voor de bepaling van de nationale armoederisicodrempel worden alle Belgische inkomens in rekening gebracht. Bij de bepaling van de Vlaamse regionale armoederisicodrempel wordt enkel rekening gehouden met de inkomens in het Vlaamse Gewest. Op deze manier worden de Vlaamse armoedecijfers niet vertekend door de inkomens in de andere gewesten, hetgeen aangewezen is als de armoedesituatie in Vlaanderen op zichzelf wordt bekeken of wordt vergeleken met de situatie in andere Europese landen of regio's.

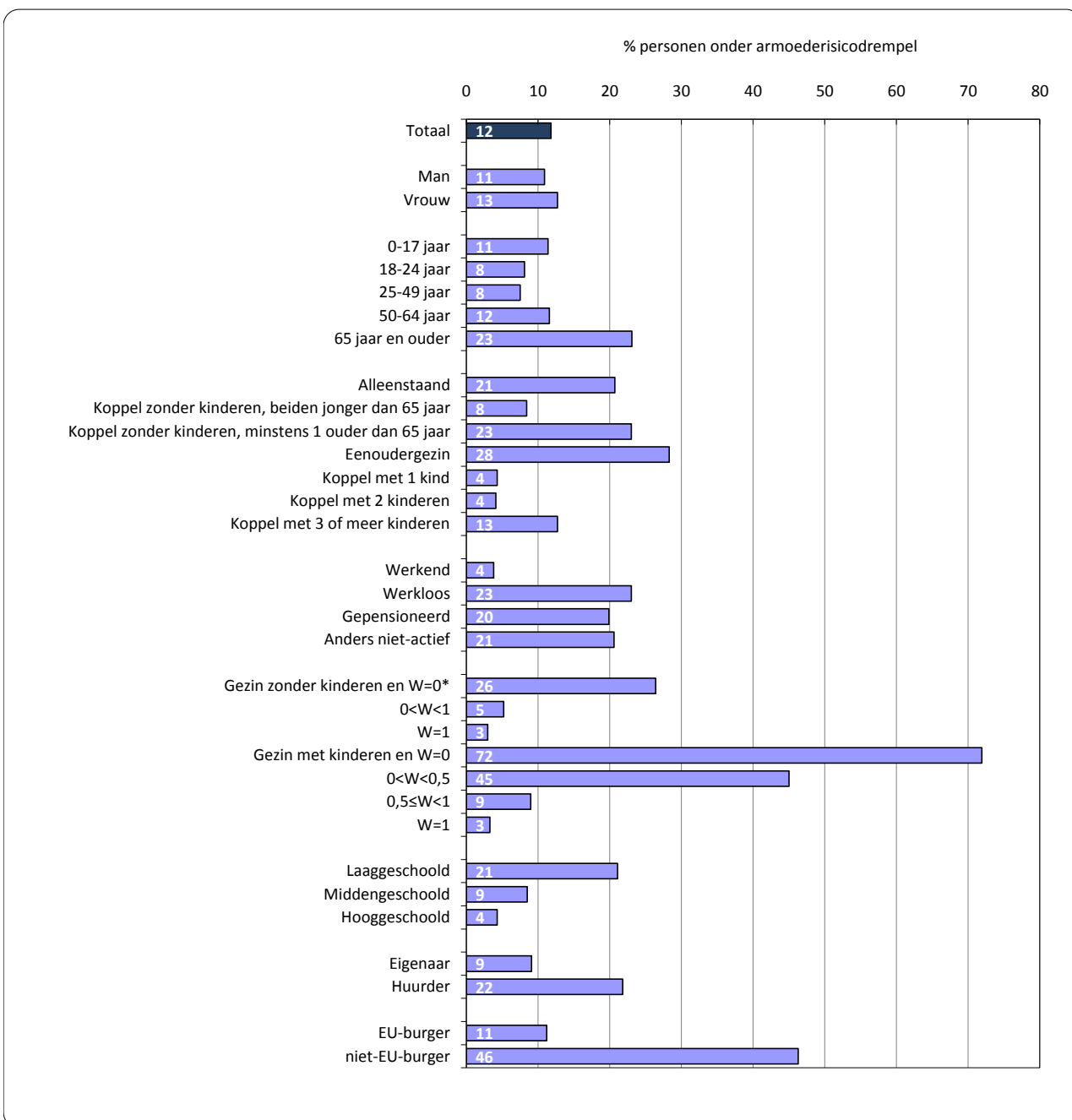
De Vlaamse regionale armoederisicodrempel (= 60% van het mediaan gestandaardiseerde huishoudinkomen in het Vlaamse Gewest) lag volgens de EU-SILC-survey van 2009 voor een alleenstaande op 12.159 euro per jaar of 1.013 euro per maand. Voor elke bijkomende volwassene in het huishouden wordt dat bedrag verhoogd met een factor 0,5, voor elk kind met een factor 0,3. Voor een gezin met 2 volwassenen en 2 kinderen (1 + 0,5 + 0,3 + 0,3) ligt de armoederisicodrempel zo op 2.128 euro per maand (= 1.013 euro x 2,1). Er wordt vanuit gegaan dat personen die leven in een huishouden dat moet rondkomen met een inkomen onder die drempel, een verhoogd risico lopen op armoede.

Iets minder dan 1 op 8 personen moest volgens de cijfers van de EU-SILC-survey van 2009 in Vlaanderen zien rond te komen met een inkomen onder deze armoederisicodrempel. Dat komt overeen met ongeveer 730.000 personen. Deze indicator wordt berekend op basis van het beschikbare huishoudinkomen in het jaar voor de survey. De cijfers van de survey van 2009 hebben dus eigenlijk betrekking op het huishoudinkomen van 2008.

Tegenover 2005 is het armoederisicopercentage licht gedaald. De vergelijking maken met de periode voor 2004 is moeilijk wegens een breuk in de tijdreeks (overgang van de ECHP-survey naar de EU-SILC-survey). Wel is het zo dat tussen 1994 en 1997 het armoederisicopercentage licht is gedaald waarna het tussen 1997 en 2001 min of meer stabiel is gebleven.

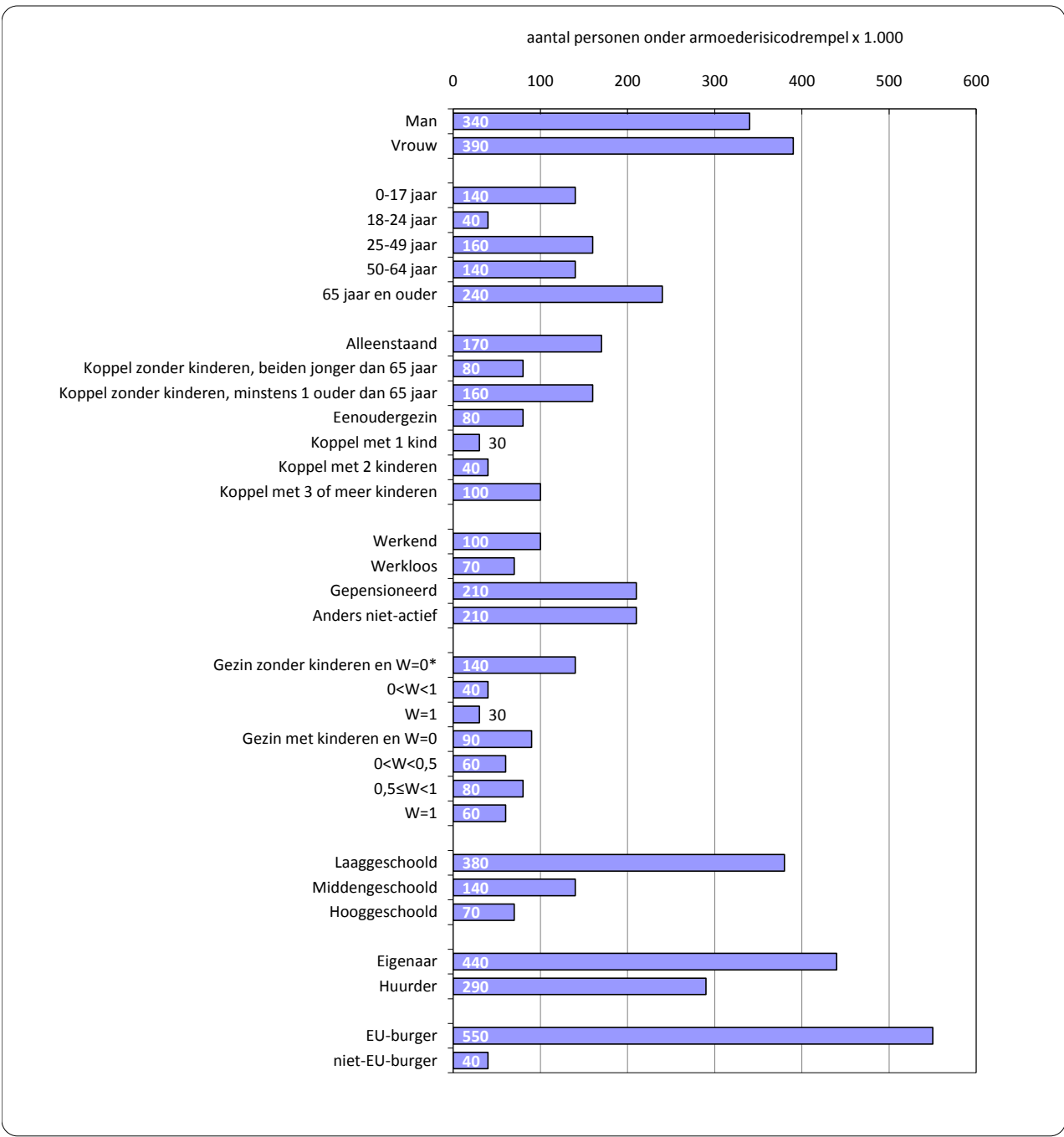
Indicator I2	Bevolking onder de Vlaamse regionale armoederisicodrempel: situatie per bevolkingsgroep	
Omschrijving	Percentage en aantal personen met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de Vlaamse regionale armoederisicodrempel (= 60% van het mediaan gestandaardiseerd huishoudinkomen in het Vlaams Gewest) na sociale transfers	
DIMENSIES	Ruimte	Vlaams Gewest
	Tijd	2009
BRON	EU-SILC, Algemene Directie Statistiek	
Voor meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1319.htm	

Percentage personen met huishoudinkomen onder de armoederisicodrempel

* Werkintensiteit (W): het aantal werkelijk gewerkte maanden door alle volwassen leden van het huishouden ten opzichte van het aantal werkbare maanden tijdens het referentiejaar.

Aantal personen met huishoudinkomen onder de armoederisicodrempel

* Werkintensiteit (W): het aantal werkelijk gewerkte maanden door alle volwassen leden van het huishouden ten opzichte van het aantal werkbare maanden tijdens het referentiejaar.

Indicator I3

Bevolking onder de Vlaamse regionale armoederisicodrempel: Europese vergelijking

Omschrijving

Percentage personen met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de armoederisicodrempel (= 60% van het mediaan gestandaardiseerde huishoudinkomen van elk land, bij het Vlaams Gewest gaat het om 60% van het mediaan gestandaardiseerde huishoudinkomen in het Vlaams Gewest) en hoogte van de armoederisicodrempel in euro

DIMENSIES

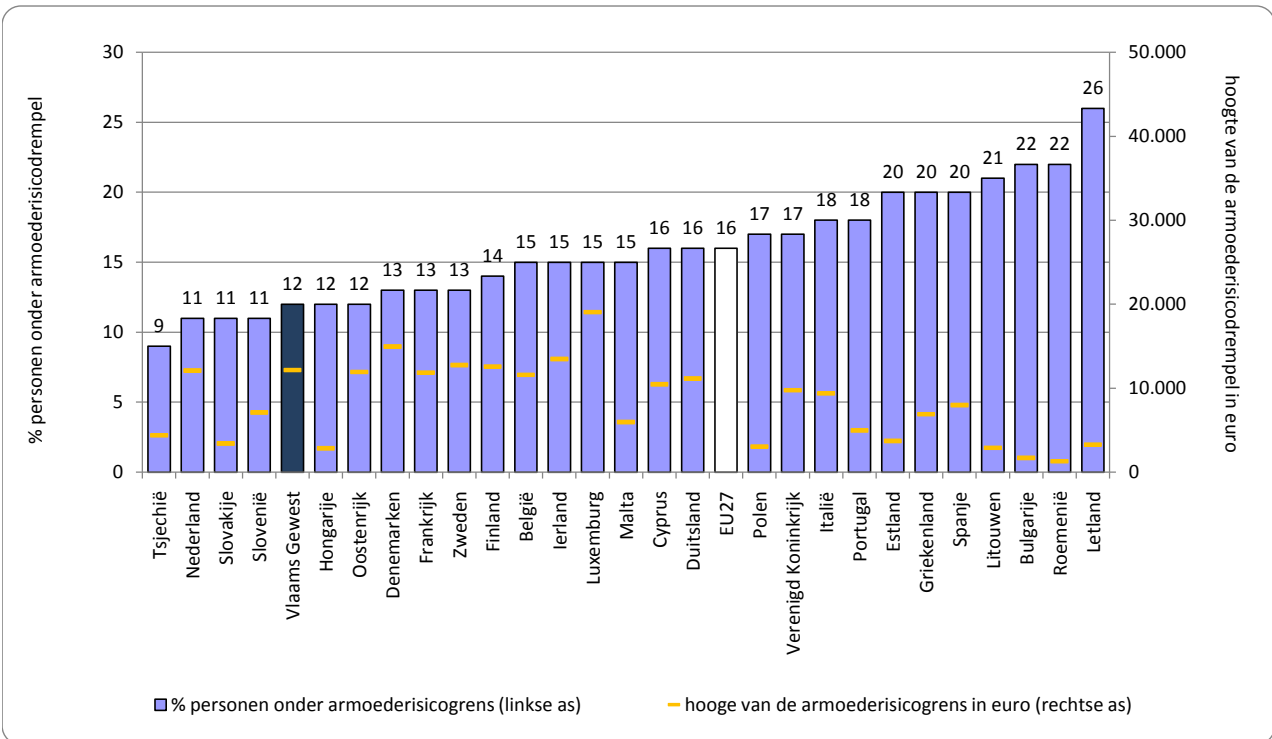
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Toelichting

Het Vlaamse armoederisicopercentage (12%) lag in 2009 duidelijk lager dan het EU27-gemiddelde (16%). Vlaanderen haalde daarmee in 2009 een 5de plaats in de EU27. Dat is beduidend beter dan de jaren daarvoor. In 2005 haalde Vlaanderen een 12de plaats, in 2006 en 2007 een 11de plaats en in 2008 een 10de plaats. Tsjechië, Nederland, Slovakije en Slovenië voeren in 2009 de rangschikking aan. Het is opvallend dat verschillende Oost- en Centraal-Europese landen niet beduidend slechter scoren dan de West- en Noord-Europese landen, terwijl de levensstandaard in die eerste groep landen toch lager ligt. Dat heeft te maken met het feit dat het hier gaat om een relatieve armoedemaat, berekend op basis van het mediaaninkomen in elk land afzonderlijk. Dat gebeurt vanuit de redenering dat een mini maal aanvaardbare levensstandaard - en dus ook de armoederisicodrempel - afhankelijk is van de specifieke sociaaleconomische situatie van het land in kwestie. In de grafiek is op de rechteras de hoogte van de armoederisicodrempel in elk land af te lezen. Daaruit blijkt dat de armoederisicodrempel sterk verschilt van land tot land. Daarmee moet bij de interpretatie van de armoederisicopercentages terdege rekening gehouden worden.

Indicator I4**Diepte van de inkomensarmoede: evolutie****Omschrijving**

Percentage personen met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder 40%, 50%, 60% (= regionale armoederisicodrempel) en 70% van het regionale mediaan gestandaardiseerd huishoudinkomen na sociale transfers

DIMENSIES

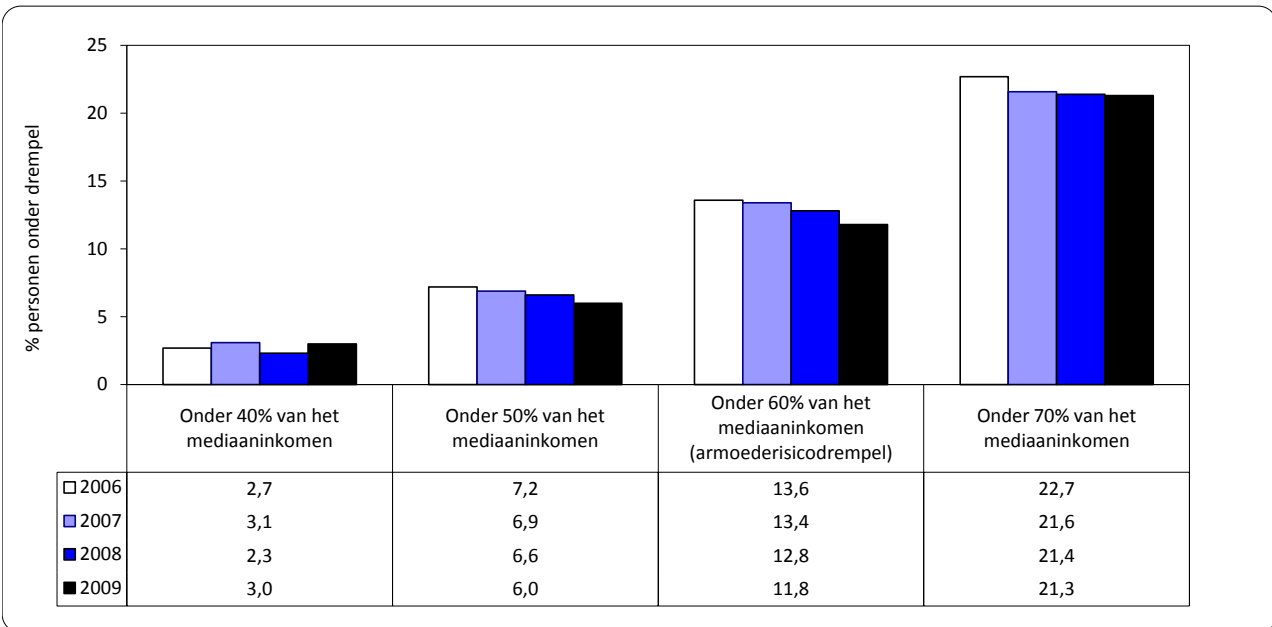
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2006-2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1319.htm>

Toelichting

Om zicht te krijgen op de spreiding van de inkomens rond de armoederisicodrempel en dus de diepte van de inkomensarmoede kan men de hoogte van de armoederisicodrempel laten variëren. In 2009 bleek 21% van de Vlamingen te beschikken over een inkomen lager dan 70% van het regionale mediaaninkomen, 6% over een inkomen lager dan 50% van het mediaaninkomen en 3% lager dan 40% van het mediaaninkomen. Die aandelen bleven de laatste jaren vrij stabiel.

Indicator I5

Diepte van de inkomensarmoede: Europese vergelijking

Omschrijving

Percentage personen met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder 40%, 50% en 70% van het nationale mediaan gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de armoederisicodrempel (bij het Vlaams Gewest gaat het telkens om het regionale mediaan gestandaardiseerde huishoudinkomen)

DIMENSIES

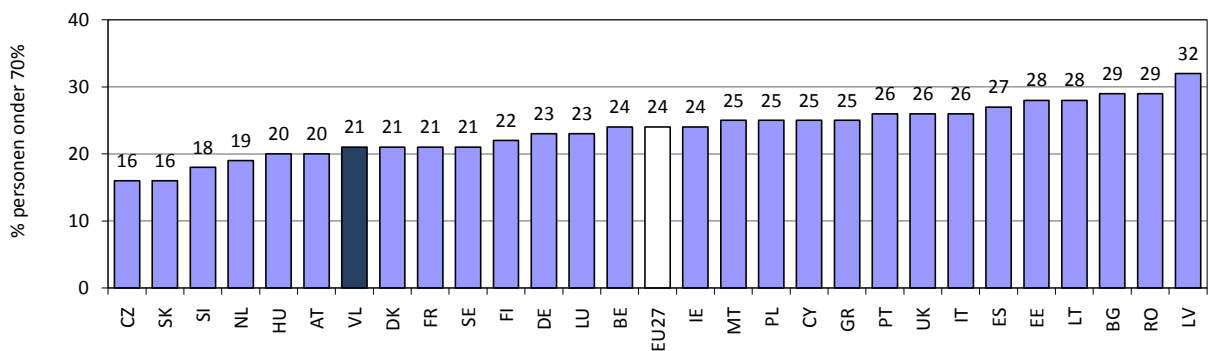
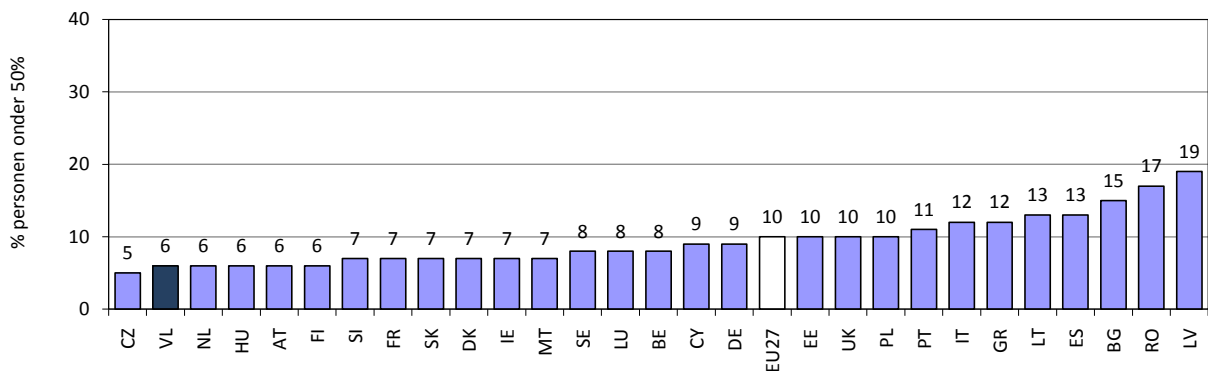
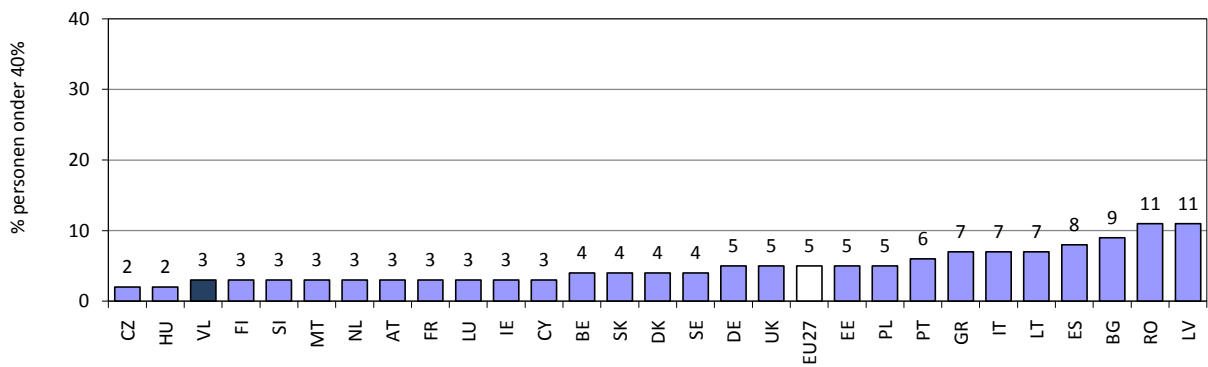
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Indicator I6**Subjectieve beoordeling van de inkomenssituatie: evolutie****Omschrijving**

Percentage en aantal personen dat leeft in een huishouden dat volgens de referentiepersoon (zeer) moeilijk rondkomt met het beschikbare inkomen

DIMENSIES

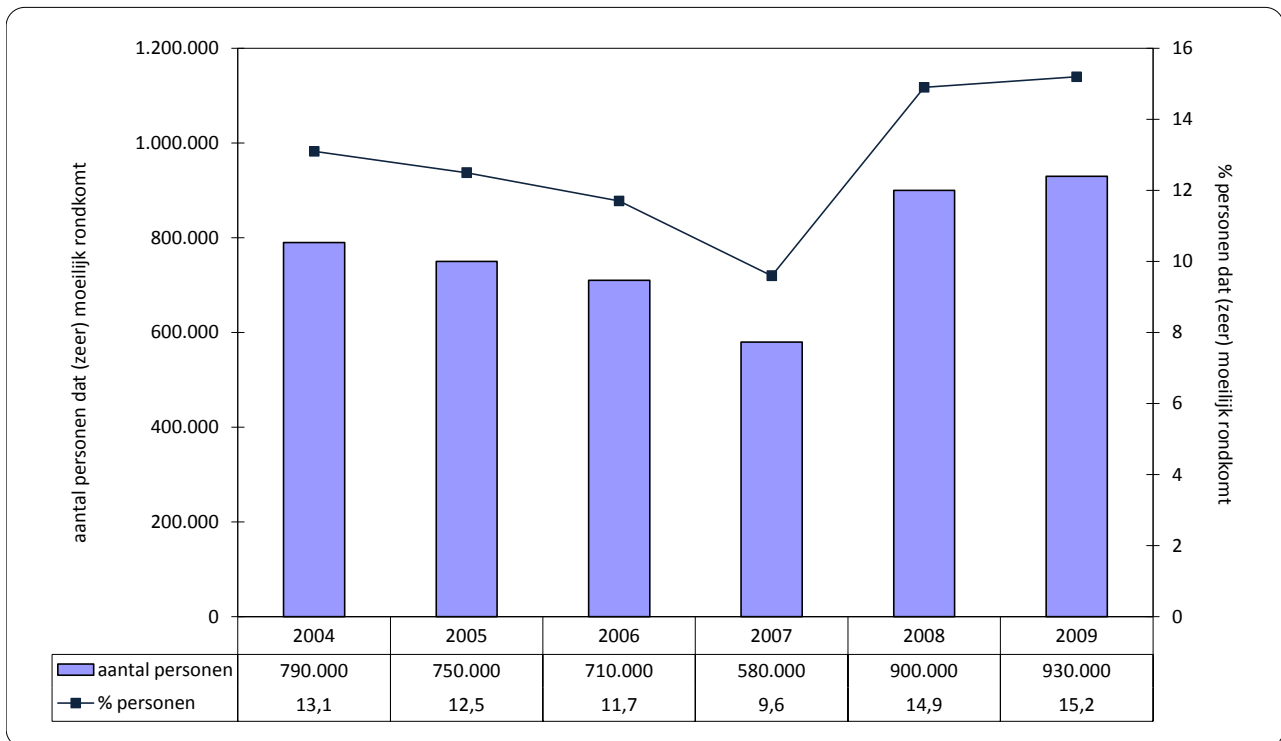
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/245.htm>

Toelichting

Bij de indicatoren I1 tot I15 wordt op een objectieve manier nagegaan of het inkomen waarover mensen beschikken al dan niet onder een bepaalde drempel ligt. Maar de inkomensgerelateerde verwachtingen en behoeften verschillen van mens tot mens. De objectieve vergelijking van het beschikbare inkomen met de armoederisicodrempel wordt daarom best aangevuld met een subjectieve inschatting van het inkomen door de betrokkenen zelf.

In 2009 leefde 15% van de Vlamingen in een huishouden dat zelf aangeeft (zeer) moeilijk rond te komen met het beschikbare inkomen. Dat komt overeen met 930.000 personen. Deze cijfers zijn na een opvallende daling tussen 2004 en 2007 de laatste jaren sterk gestegen.

In tegenstelling tot het percentage personen onder de armoeddrempel dat berekend wordt op basis van het totale huishoudinkomen en in het jaar voorafgaand aan de survey (bij de EU-SILC-survey van 2009 gaat het dus om het inkomen uit 2008), heeft de subjectieve armoedemaat betrekking op de situatie op het moment waarop de survey wordt afgenomen (de EU-SILC-survey van 2009 werd afgenomen medio 2009).

Indicator I7

Subjectieve beoordeling van de inkomenssituatie: situatie per bevolkingsgroep

Omschrijving

Percentage personen dat leeft in een huishouden dat volgens de referentiepersoon (zeer) moeilijk rondkomt met het beschikbare inkomen

DIMENSIES

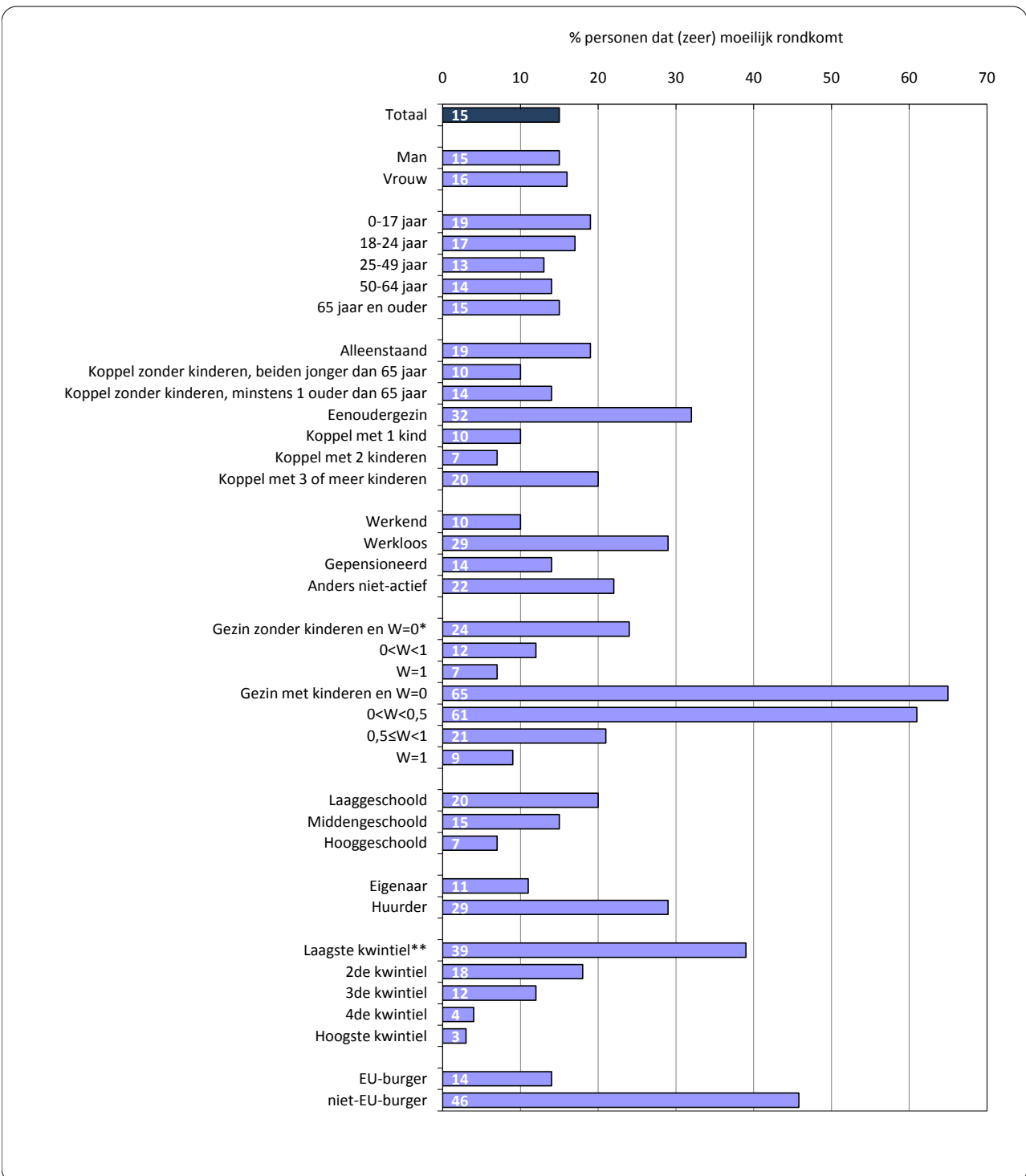
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/245.htm>

* Werkintensiteit (W): het aantal werkelijk gewerkte maanden door alle volwassen leden van het huishouden ten opzichte van het aantal werkbare maanden tijdens het referentiejaar.

** Laagste kwintiel: 20% armste gezinnen; hoogste kwintiel: 20% rijkste gezinnen.

Indicator I8**Subjectieve beoordeling van de inkomenssituatie: Europese vergelijking****Omschrijving**

Percentage personen dat leeft in een huishouden dat volgens de referentiepersoon (zeer) moeilijk rondkomt met het beschikbare inkomen

DIMENSIES

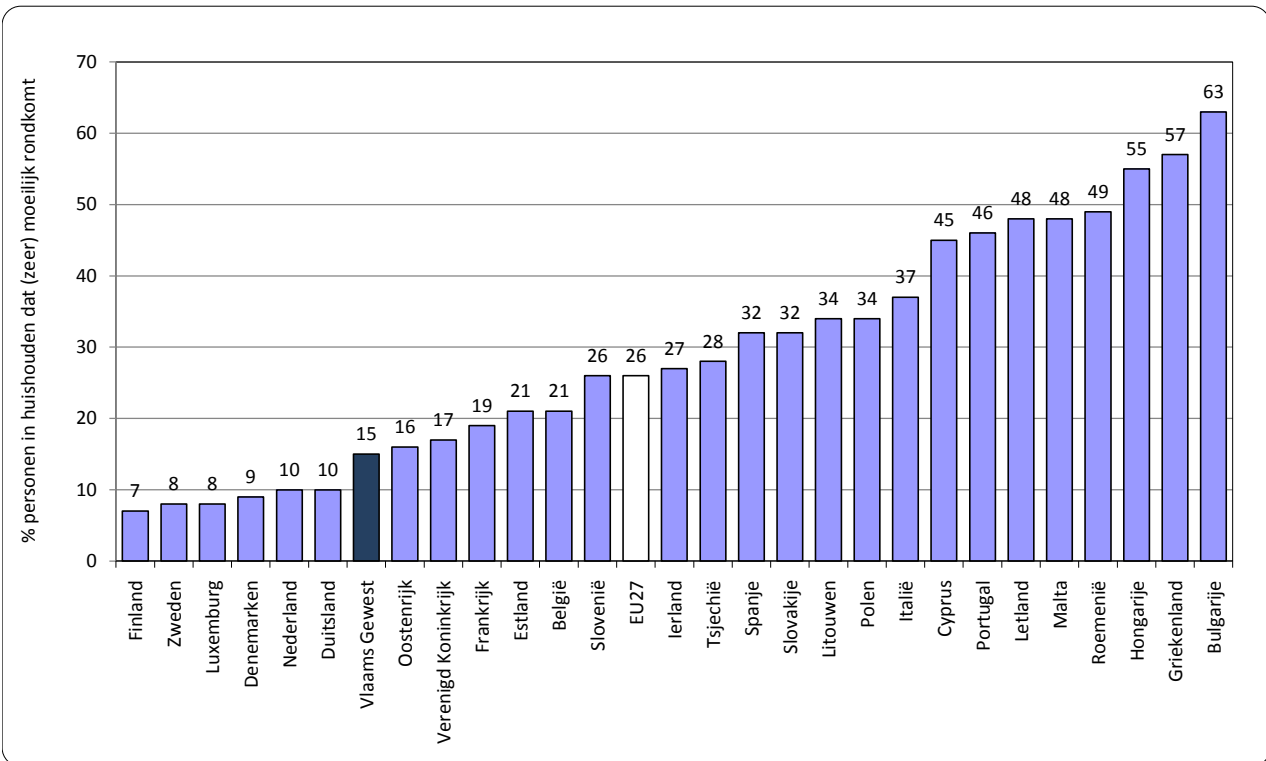
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/245.htm>

Indicator I9**Materiële deprivatie: evolutie****Omschrijving**

Percentage en aantal personen dat leeft in een huishouden dat minstens 3 van volgende 9 items mist omwille van financiële redenen: 1 week vakantie per jaar, een maaltijd met vis, vlees, kip of vegetarisch alternatief om de 2 dagen, een wasmachine, een kleuren-tv, een telefoon, een auto, de rekeningen voor huur, hypotheek, nutsvoorzieningen of andere aankopen kunnen betalen, het huis degelijk kunnen verwarmen, beperkte onverwachte financiële uitgave (850 euro) kunnen doen

DIMENSIES

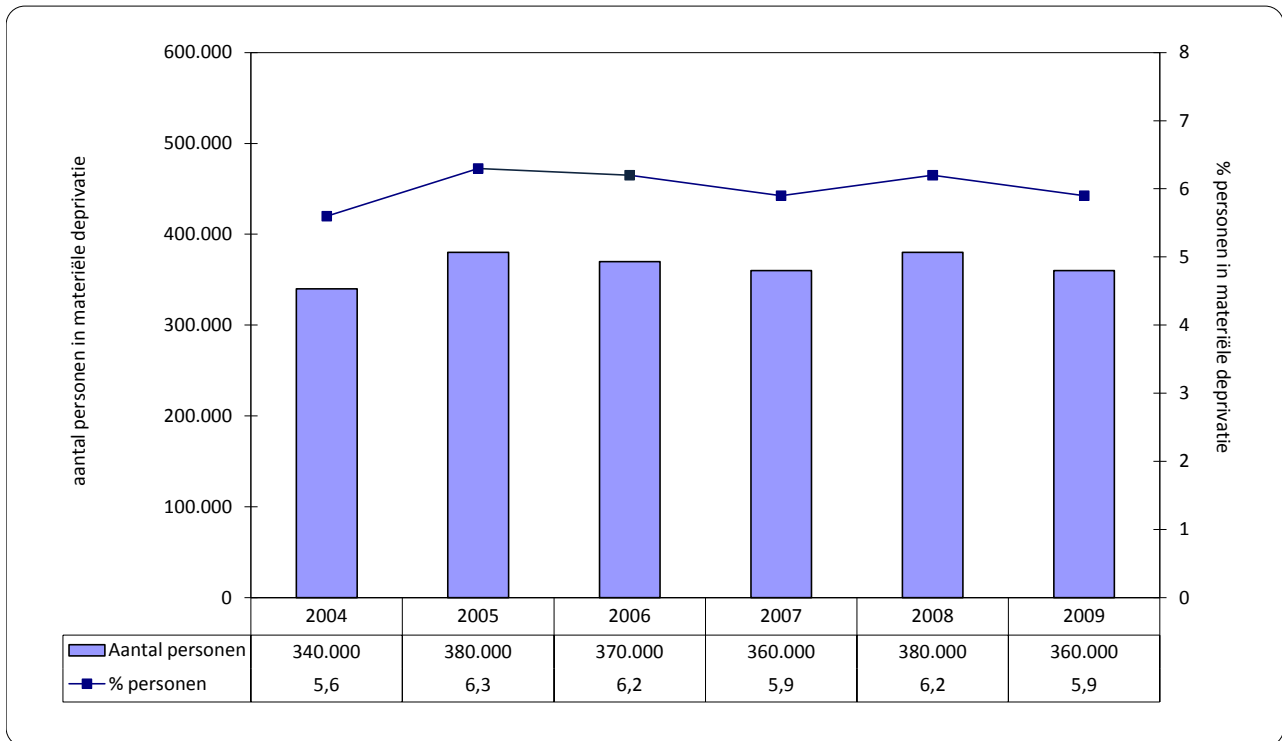
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Toelichting

Recentelijk werd op Europees niveau een armoede-indicator ontwikkeld die niet zozeer focust op het inkomen zelf, maar op het feit of men mede dankzij dit inkomen kan genieten van een minimale levensstandaard. Dat gebeurt door na te gaan hoeveel basisitems (uit een lijst van 9 items) elk gezin moet missen omwille van financiële redenen. Vervolgens wordt per land of regio het percentage individuen berekend dat leeft in een gezin dat niet beschikt over minstens 3 van de 9 items.

In 2009 leefde 6% van de Vlamingen - goed voor ongeveer 360.000 personen - in een materieel gedepriveerd gezin (mist minstens 3 items om financiële redenen). De laatste jaren blijft het aandeel gedepriveerden min of meer stabiel.

Indicator I10

Materiële deprivatie: situatie per bevolkingsgroep

Omschrijving

Percentage personen dat leeft in een huishouden dat minstens 3 van volgende 9 items mist omwille van financiële redenen: 1 week vakantie per jaar, een maaltijd met vis, vlees, kip of vegetarisch alternatief om de 2 dagen, een wasmachine, een kleuren-tv, een telefoon, een auto, de rekeningen voor huur, hypotheek, nutsvoorzieningen of andere aankopen kunnen betalen, het huis degelijk kunnen verwarmen, beperkte onverwachte financiële uitgave (850 euro) kunnen doen

DIMENSIES

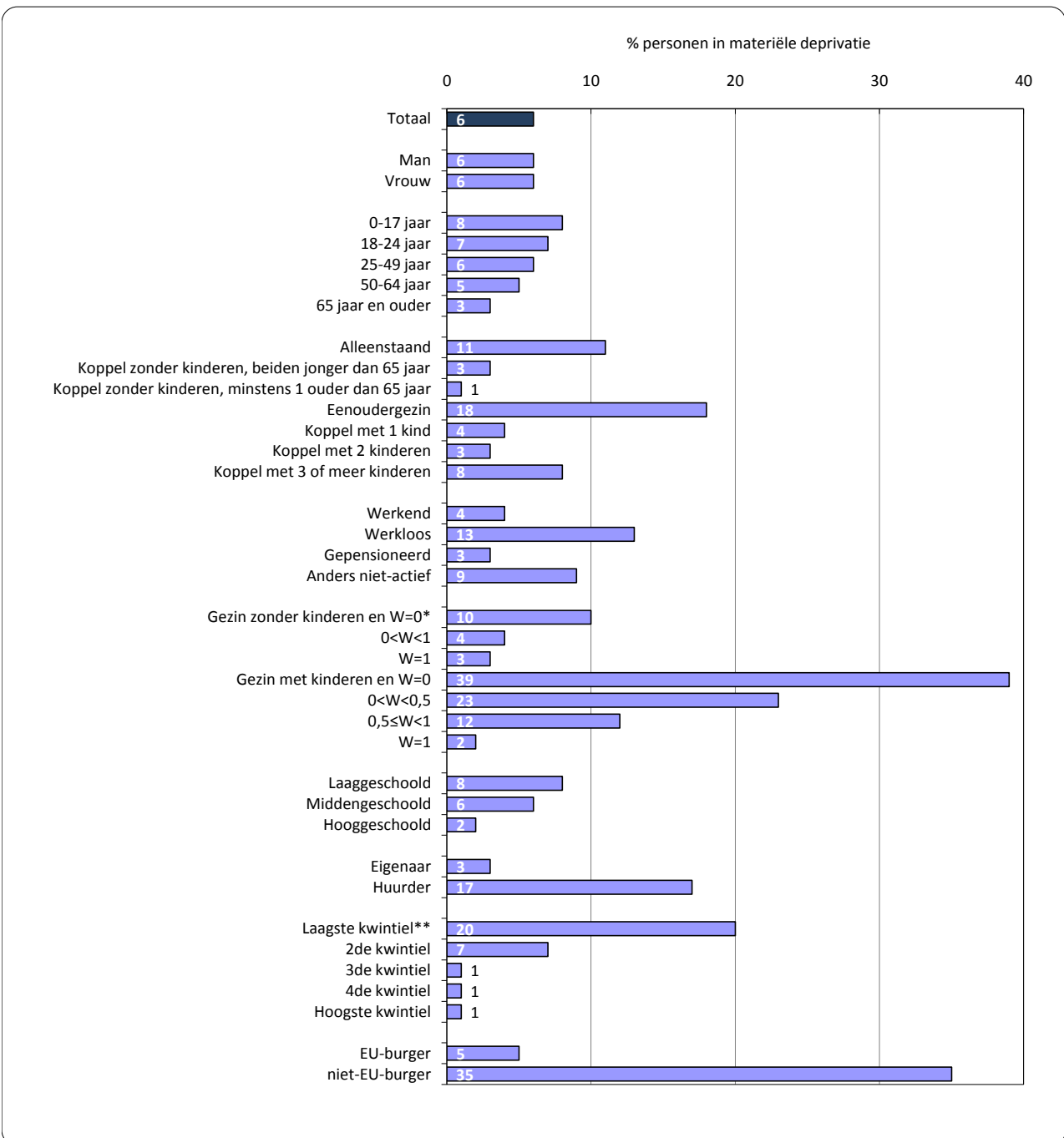
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

* Werkintensiteit (W): het aantal werkelijk gewerkte maanden door alle volwassen leden van het huishouden ten opzichte van het aantal werkbare maanden tijdens het referentiejaar.

** Laagste kwintiel: 20% armste gezinnen; hoogste kwintiel: 20% rijkste gezinnen.

Indicator I11**Materiële deprivatie: Europese vergelijking****Omschrijving**

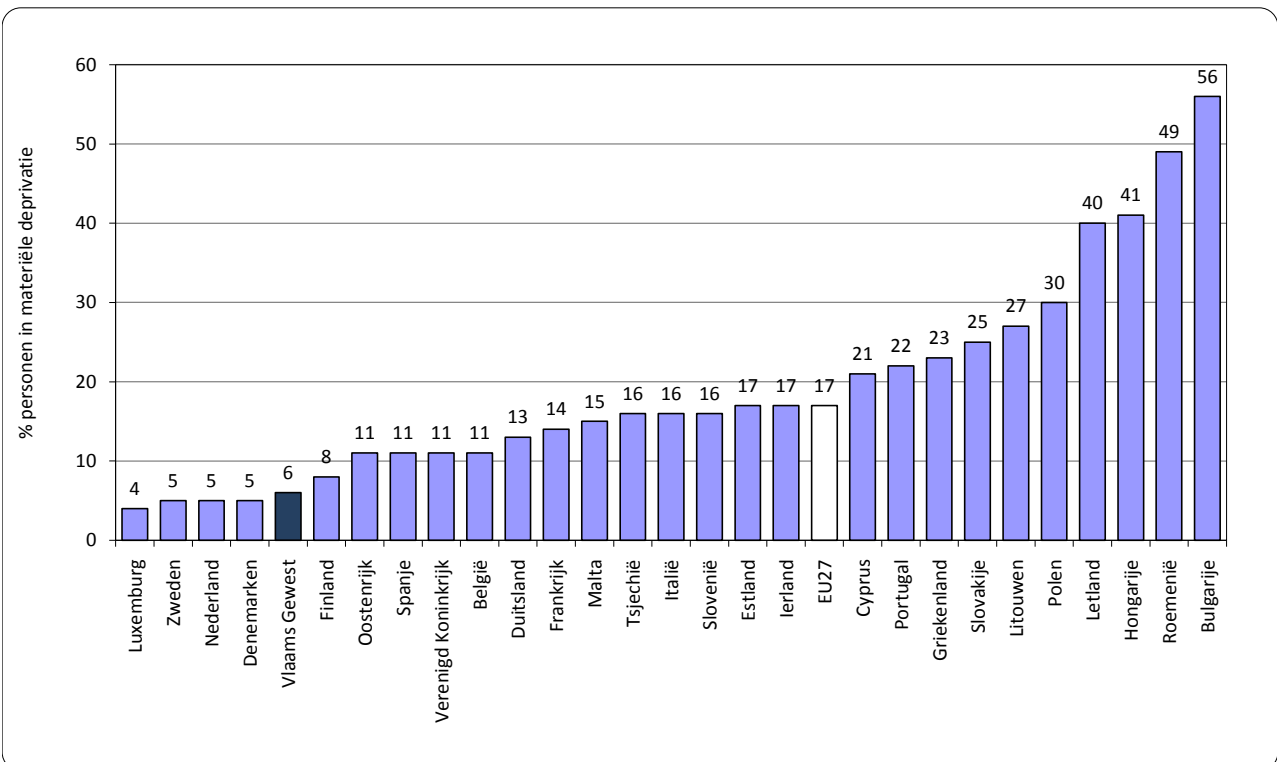
Percentage personen dat leeft in een huishouden dat minstens 3 van volgende 9 items mist omwille van financiële redenen: 1 week vakantie per jaar, een maaltijd met vis, vlees, kip of vegetarisch alternatief om de 2 dagen, een wasmachine, een kleuren-tv, een telefoon, een auto, de rekeningen voor huur, hypotheek, nutsvoorzieningen of andere aankopen kunnen betalen, het huis degelijk kunnen verwarmen, beperkte onverwachte financiële uitgave (850 euro) kunnen doen

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Indicator I12**Bevolking in armoede of sociale uitsluiting volgens EU2020-definitie: evolutie****Omschrijving**

Percentage en aantal personen:

1. met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de nationale armoederisicodrempel (bij indicatoren I1 tot I4 wordt niet gewerkt met Belgische maar met Vlaamse regionale armoederisicodrempel)
2. en/of dat leeft in een gezin dat ernstig materieel gedepriveerd is (= mist minstens 4 van lijst van 9 items* omwille van financiële redenen) (bij indicatoren I9 tot I12 gaat het om 'gewone' deprivatie: mist minstens 3 van lijst van 9 items)
3. en/of dat niet ouder is dan 59 jaar en leeft in een gezin waarvan de totale werkintensiteit lager ligt dan 0,20. De werkintensiteit is de verhouding van het aantal gewerkte maanden door alle leden van het huishouden van 18 tot 59 jaar op het aantal maanden dat alle leden van het huishouden van 18 tot 59 jaar zouden kunnen werken.

* 1 week vakantie per jaar, een maaltijd met vis, vlees, kip of vegetarisch alternatief om de 2 dagen, een wasmachine, een kleuren-tv, een telefoon, een auto, de rekeningen voor huur/hypotheek en nutsvoorzieningen kunnen betalen, het huis degelijk kunnen verwarmen, beperkte onverwachte financiële uitgave (850 euro) kunnen doen.

DIMENSIES

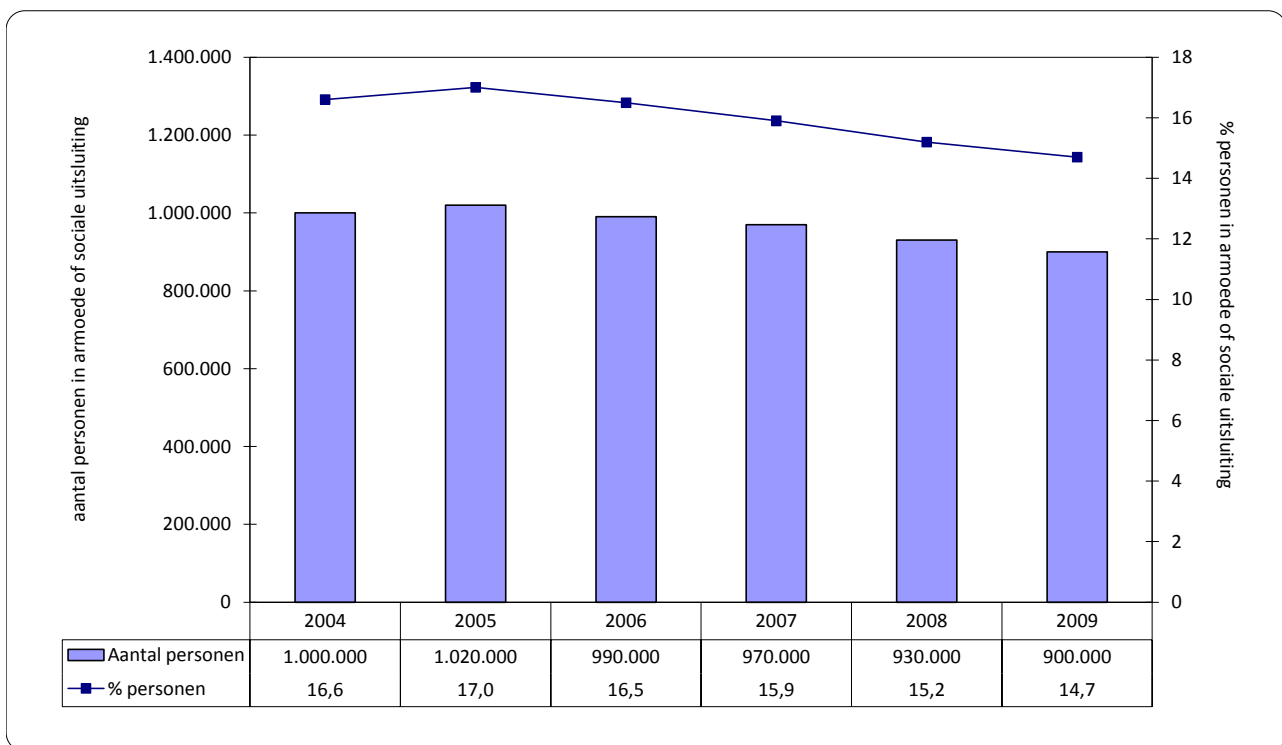
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Toelichting

De Europese Unie stelt zich in haar EU2020-strategie tot doel om het aantal personen in armoede of sociale uitsluiting tegen 2020 met 20 miljoen te verminderen. Het gaat om de personen die leven in een huishouden met een gestandaardiseerd inkomen onder de nationale armoederisicodrempel en/of leven in een huishouden dat ernstig materieel gedepriveerd is en/of leven in een huishouden met een zeer lage werkintensiteit.

In 2009 leefde 15% van de Vlamingen in armoede of sociale uitsluiting volgens de EU2020-definitie. Dat komt overeen met ongeveer 900.000 personen. De laatste jaren is het aantal personen in armoede of sociale uitsluiting licht gedaald.

Indicator I13**Bevolking in armoede of sociale uitsluiting volgens EU2020-definitie: Europese vergelijking****Omschrijving**

Percentage personen:

1. met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de nationale armoederisicodrempel (bij indicatoren I1 tot I4 wordt niet gewerkt met Belgische maar met Vlaamse regionale armoederisicodrempel)
2. en/of dat leeft in een gezin dat ernstig materieel gedepriveerd is (= mist minstens 4 van lijst van 9 items* omwille van financiële redenen) (bij indicatoren I9 tot I12 gaat het om 'gewone' deprivatie: mist minstens 3 van lijst van 9 items)
3. en/of dat niet ouder is dan 59 jaar en leeft in een gezin waarvan de totale werkintensiteit lager ligt dan 0,20. De werkintensiteit is de verhouding van het aantal gewerkte maanden door alle leden van het huishouden van 18 tot 59 jaar op het aantal maanden dat alle leden van het huishouden van 18 tot 59 jaar zouden kunnen werken.

* 1 week vakantie per jaar, een maaltijd met vis, vlees, kip of vegetarisch alternatief om de 2 dagen, een wasmachine, een kleuren-tv, een telefoon, een auto, de rekeningen voor huur/hypotheek en nutsvoorzieningen kunnen betalen, het huis degelijk kunnen verwarmen, beperkte onverwachte financiële uitgave (850 euro) kunnen doen.

DIMENSIES

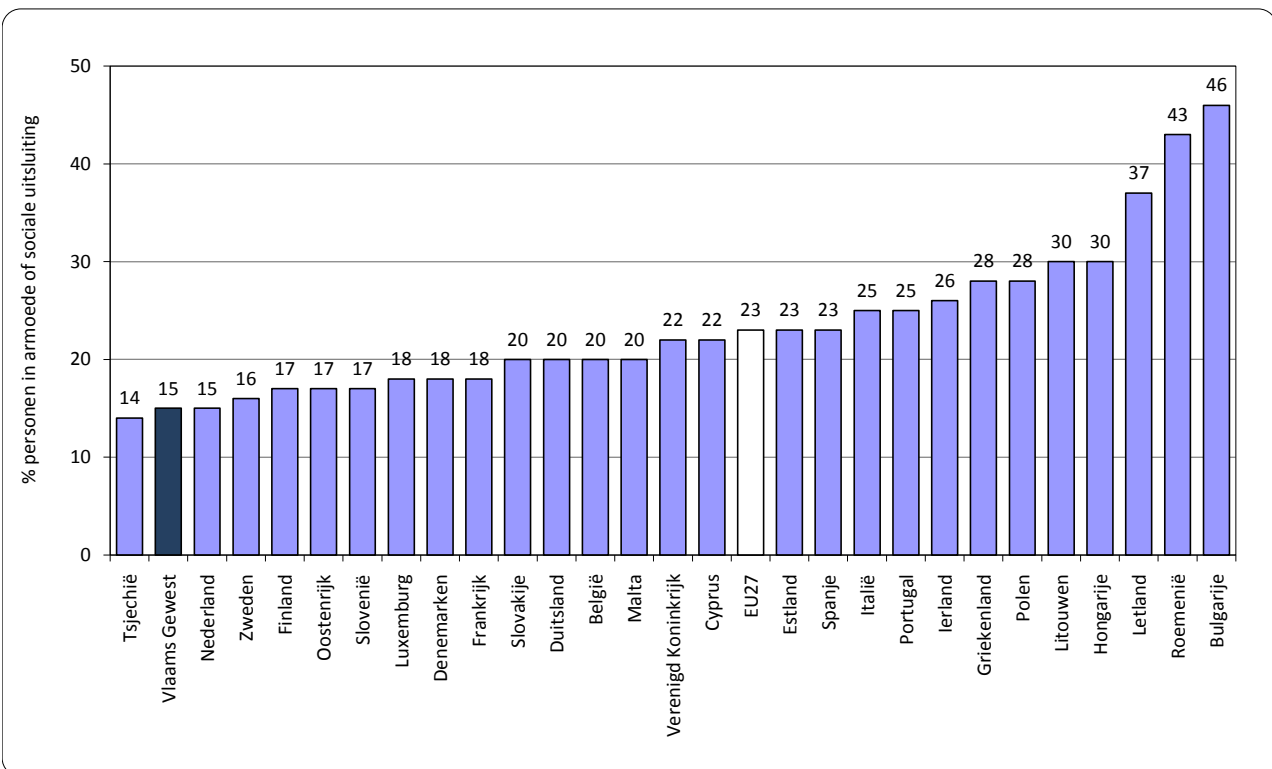
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1319.htm>

Toelichting

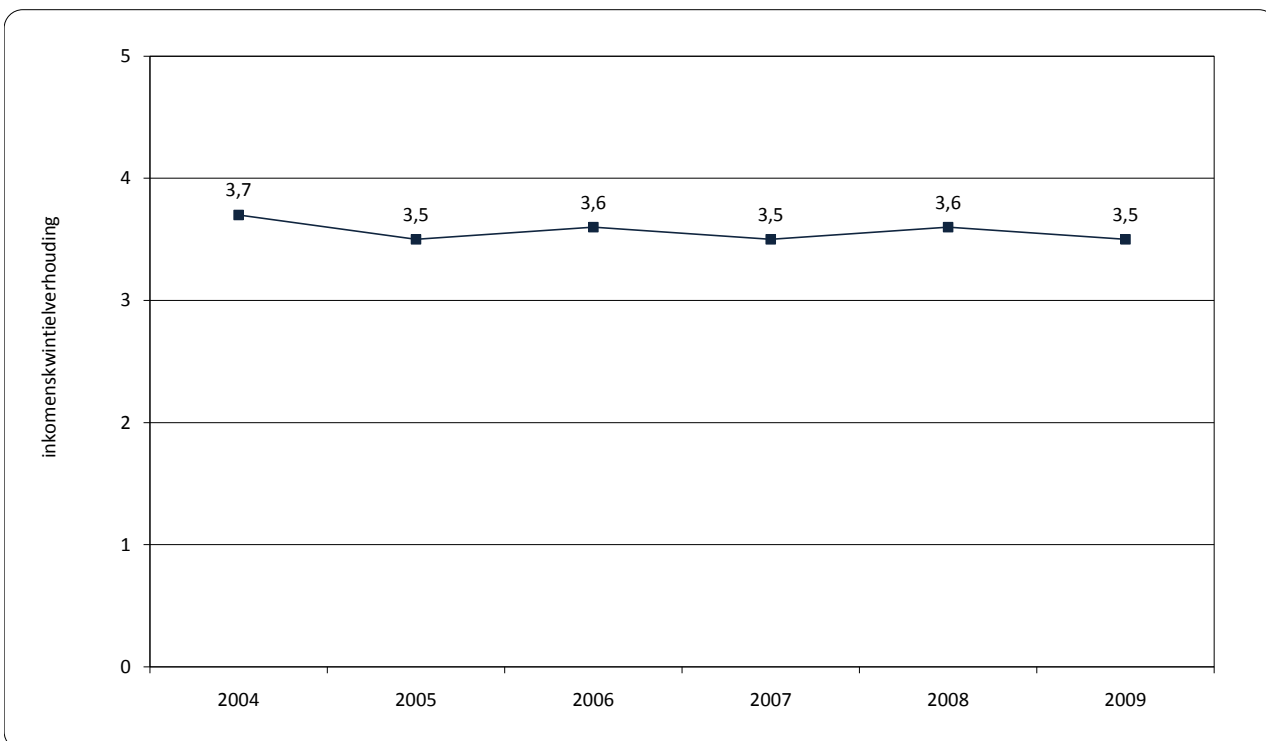
Als de armoede gemeten wordt aan de hand van de samengestelde EU2020-indicator haalt Vlaanderen een 2de plaats in de Europese rangschikking. Dat Vlaanderen op deze indicator in de Europese ranglijst nog iets beter scoort dan bij de andere armoede-indicatoren is onder meer een gevolg van het feit dat bij deze indicator gewerkt wordt met een Belgische in plaats van een Vlaamse regionale armoederisicodrempel.

Indicator I14 **Inkomenskwieltverhouding (S80/S20): evolutie**

Omschrijving Verhouding van het aandeel van het inkomen ontvangen door de 20% van de bevolking met het hoogste inkomen (hoogste kwintiel) in het totale inkomen tot het aandeel van het inkomen ontvangen door de 20% van de bevolking met het laagste inkomen (laagste kwintiel) in het totale inkomen

DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON EU-SILC, Algemene Directie Statistiek
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/240.htm>

Toelichting

Er bestaan verschillende maten om de inkomensverdeling in een land of regio in kaart te brengen. Een in de Europese armoedepannen vaak gebruikte maat is de inkomenskwieltverhouding (S80/S20) die het totale inkomen van de 20% rijksten vergelijkt met dat van de 20% armsten. Deze verhouding lag in Vlaanderen in 2009 op 3,5. Dat betekent dat het inkomen van de 20% rijksten 3,5 keer hoger ligt dan het inkomen van de 20% armsten. Dat cijfer is nagenoeg niet gewijzigd sinds 2004.

Indicator I15**Inkomenskwintielverhouding (S80/S20): Europese vergelijking****Omschrijving**

Verhouding van het aandeel van het inkomen ontvangen door de 20% van de bevolking met het hoogste inkomen (hoogste kwintiel) in het totale inkomen, tot het aandeel van het inkomen ontvangen door de 20% van de bevolking met het laagste inkomen (laagste kwintiel) in het totale inkomen

DIMENSIES

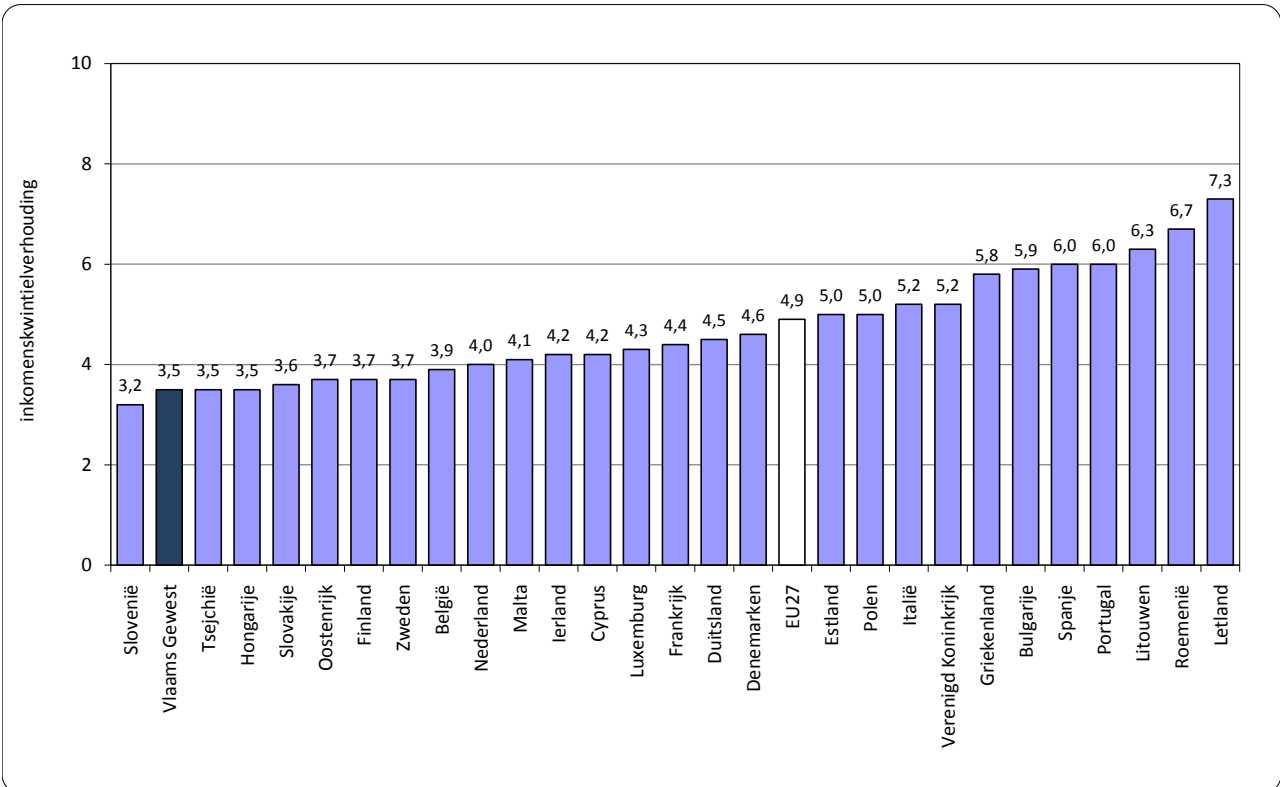
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/240.htm>

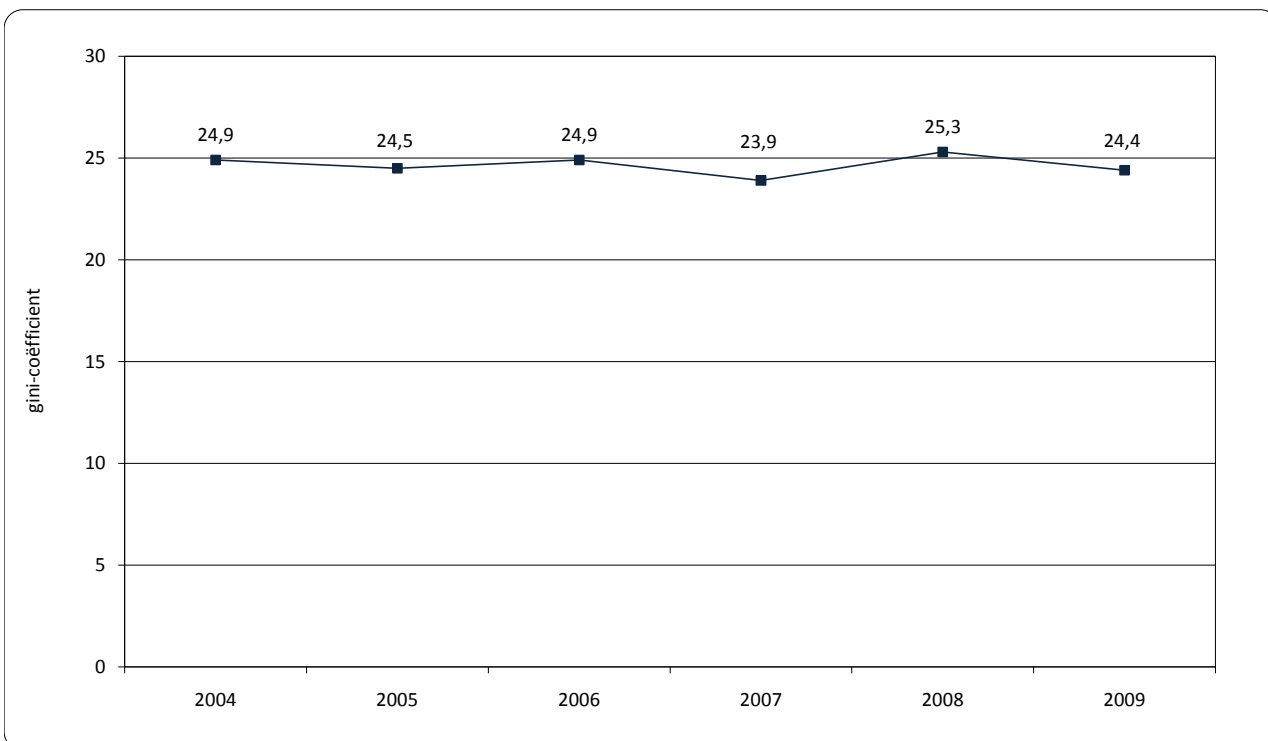

Indicator I16 **Gini-coëfficiënt: evolutie**

Omschrijving Synthetische maat van het cumulatieve aandeel van het equivalent inkomen dat opgenomen wordt door de cumulatieve percentages van het aantal individuen. De waarde van de coëfficiënt varieert van 0 (volledige inkomensgelijkheid) tot 100 (volledige ongelijkheid)

DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON EU-SILC, Algemene Directie Statistiek
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/239.htm>

Toelichting

De gini-coëfficiënt is een maat die inzicht geeft in de wijze waarop het inkomen verdeeld is tussen de inwoners van een land of regio. Deze maat varieert van 0 (volledige inkomensgelijkheid) tot 1 (volledige ongelijkheid). De gini-coëfficiënt is de voorbije jaren niet significant gestegen of gedaald in Vlaanderen.

Indicator I17**Gini-coëfficiënt: Europese vergelijking****Omschrijving**

Synthetische maat van het cumulatieve aandeel van het equivalent inkomen dat opgenomen wordt door de cumulatieve percentages van het aantal individuen. De waarde van de coëfficiënt varieert van 0 (volledige inkomensgelijkheid) tot 100 (volledige ongelijkheid)

DIMENSIES

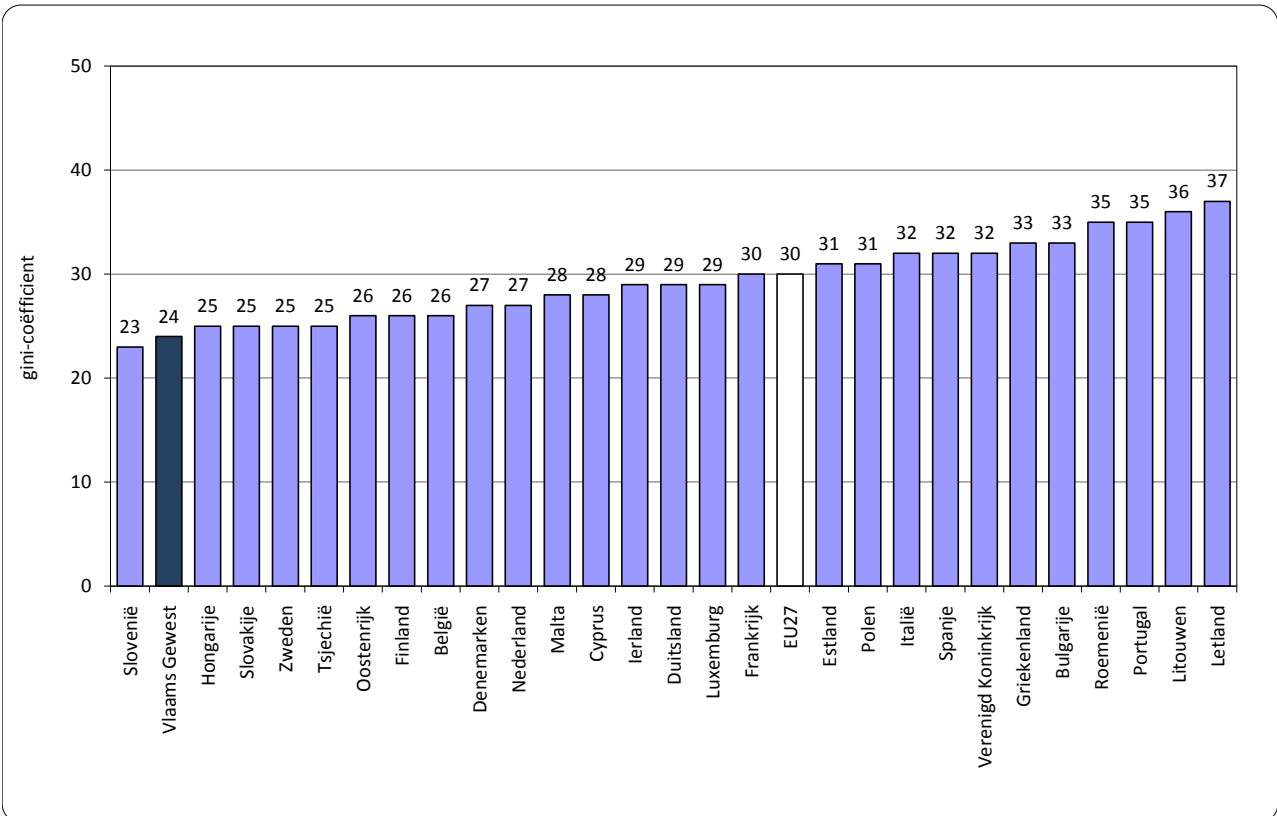
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/239.htm>

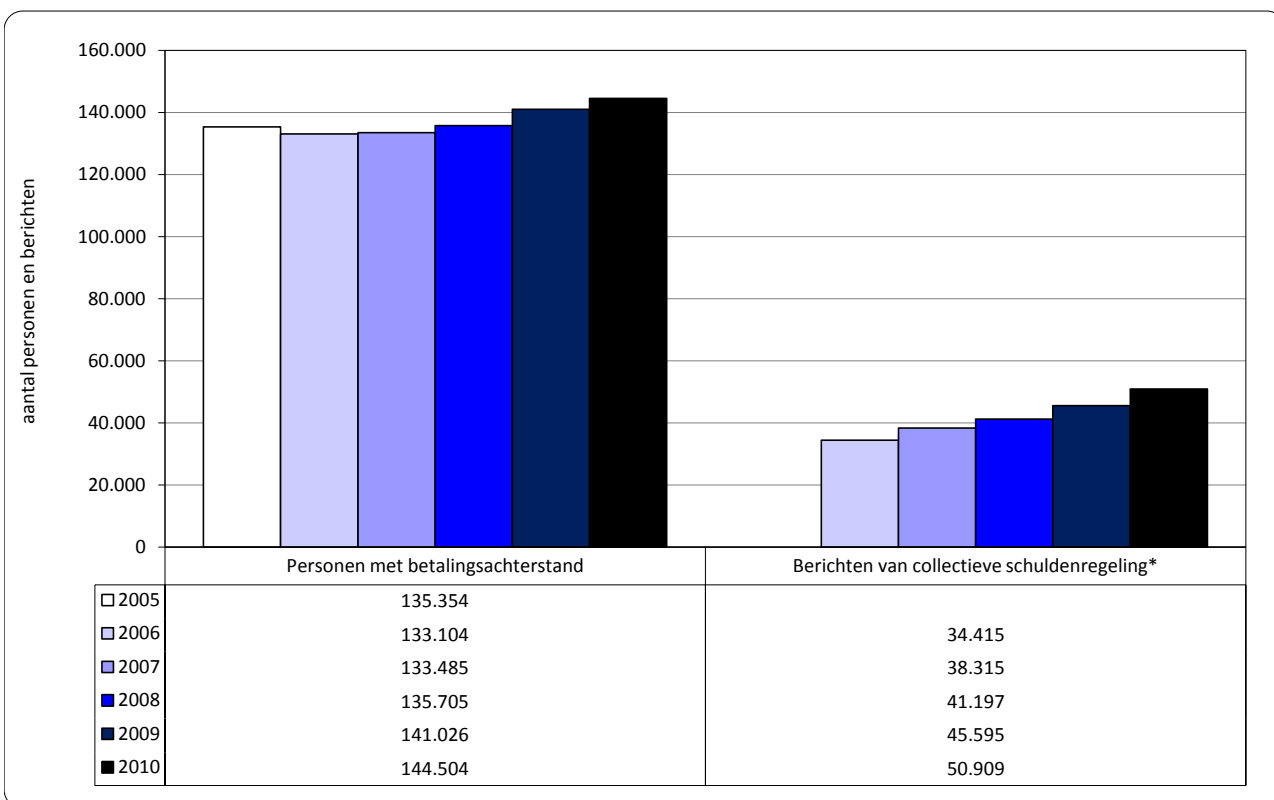
Indicator S1 **Betalingsachterstand en collectieve schuldenregeling: evolutie**

Omschrijving Aantal geregistreerde personen met betalingsachterstand en aantal uitstaande berichten van toelaatbaarheid van collectieve schuldenregeling, telkens op 31 december

DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 2005-2010

BRON Nationale Bank van België

Voor meer informatie <http://www.nbb.be>

* Cijfers inclusief het gerechtelijke arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde. Cijfer voor 2005 onbekend.

Toelichting

Schuldoverlast is vaak een belangrijk probleem voor mensen in armoede. Eind 2010 stonden 144.504 Vlamingen met afbetalingsmoeilijkheden geregistreerd bij de Centrale voor Kredieten aan Particulieren van de Nationale Bank van België. Deze Centrale registreert alle kredieten die door natuurlijke personen (voor privé doeleinden) worden afgesloten evenals de eventuele wanbetalingen met betrekking tot deze kredieten. Kredietgevers zijn verplicht de centrale te raadplegen vooraleer ze een krediet toekennen. In 2008, 2009 en 2010 is het aantal personen met betalingsachterstand licht toegenomen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat in deze cijfers enkel rekening wordt gehouden met kredieten (voor consumptie of hypotheek), maar niet met andere schulden zoals schulden voor huur, energiefacturen, gezondheidskosten, telefoon of fiscale schulden.

Wie geconfronteerd wordt met overmatige schuldenlast of ernstige financiële moeilijkheden kan sinds 1999 een beroep doen op de procedure van collectieve schuldenregeling. Eind 2010 stonden er in Vlaanderen (inclusief het gerechtelijke arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde) in totaal 50.909 berichten van 'toelaatbaarheid van collectieve schuldenregeling' uit. Deze cijfers kunnen gezien worden als een aanwijzing voor de meest extreme vorm van overmatige schuldenlast.

Indicator S2**Achterstallige betalingen voor wonen, nutsvoorzieningen en leningen: evolutie****Omschrijving**

Percentage en aantal personen dat leeft in een huishouden met minstens 1 achterstallige betaling inzake hypotheek/huur, nutsvoorzieningen (gas, elektriciteit, water) en leningen (aankopen op afbetaling of andere leningen) tijdens het afgelopen jaar

DIMENSIES

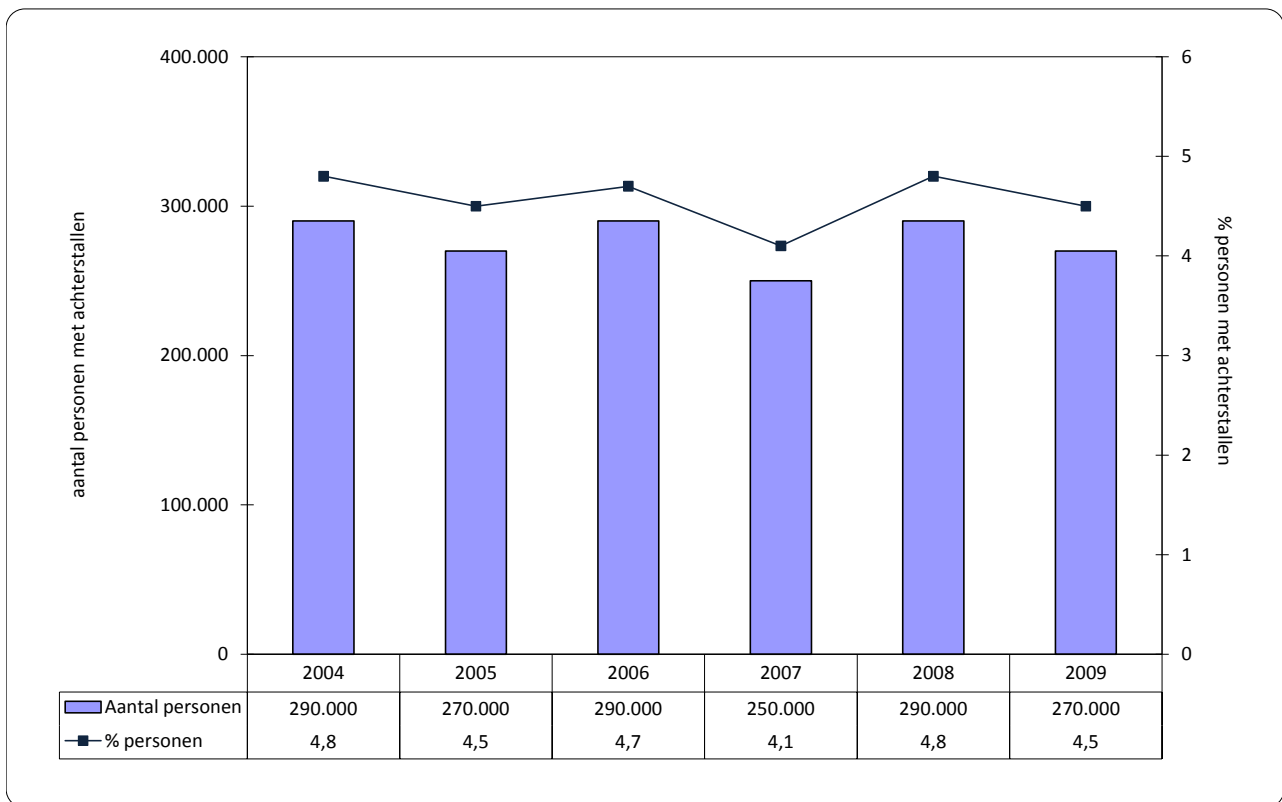
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Toelichting

In 2009 leefde bijna 5% van de Vlamingen in een gezin met minstens 1 achterstallige betaling in het afgelopen jaar voor huur of hypotheek, elektriciteit, water of gas of een andere lening. Dat komt overeen met ongeveer 270.000 personen.

In tegenstelling tot de cijfers van de Centrale voor Krediet aan Particulieren van de Nationale Bank over het aantal geregistreerde personen met betalingsachterstand (zie indicator S1) wordt hier dus niet alleen rekening gehouden met kredieten maar ook met andere mogelijke schulden (huur, nutsvoorzieningen, aankopen op afbetaling...).

Indicator S3

Achterstallige betalingen voor wonen, nutsvoorzieningen en leningen: situatie per bevolkingsgroep

Omschrijving

Percentage personen dat leeft in een huishouden met minstens 1 achterstallige betaling inzake hypotheek/huur, nutsvoorzieningen (gas, elektriciteit, water) en leningen (aankopen op afbetaling of andere leningen) tijdens het afgelopen jaar

DIMENSIES

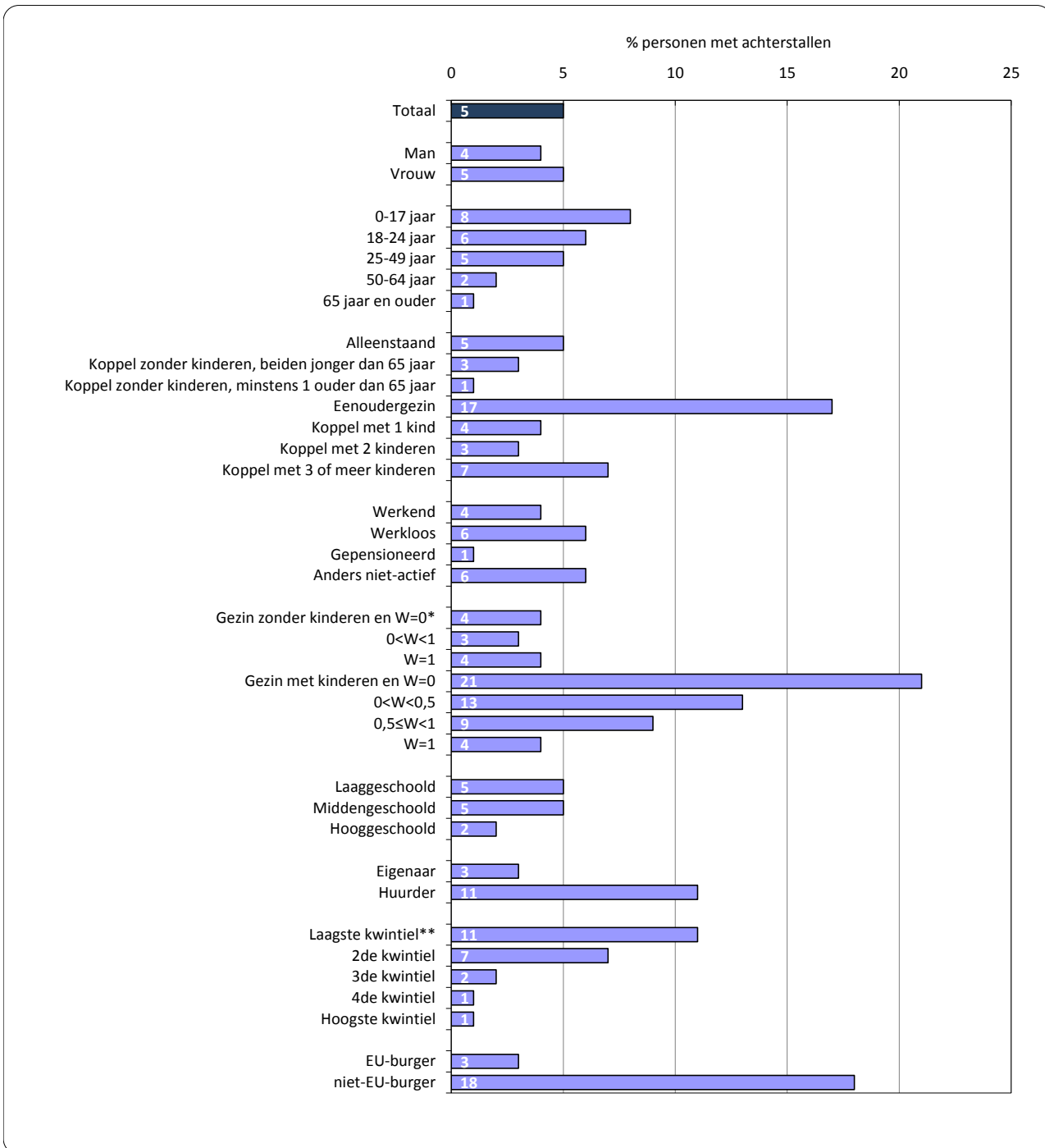
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1319.htm>

* Werkintensiteit (W): het aantal werkelijk gewerkte maanden voor alle volwassen leden van het huishouden ten opzichte van het aantal werkbare maanden tijdens het referentiejaar.

** Laagste kwintiel: 20% armste gezinnen; hoogste kwintiel: 20% rijkste gezinnen.

Indicator S4**Achterstallige betalingen voor wonen, nutsvoorzieningen en leningen: Europese vergelijking****Omschrijving**

Percentage personen dat leeft in een huishouden met minstens 1 achterstallige betaling inzake hypotheek/huur, nutsvoorzieningen (gas, elektriciteit, water) en leningen (aankopen op afbetaling of andere leningen) tijdens het afgelopen jaar

DIMENSIES

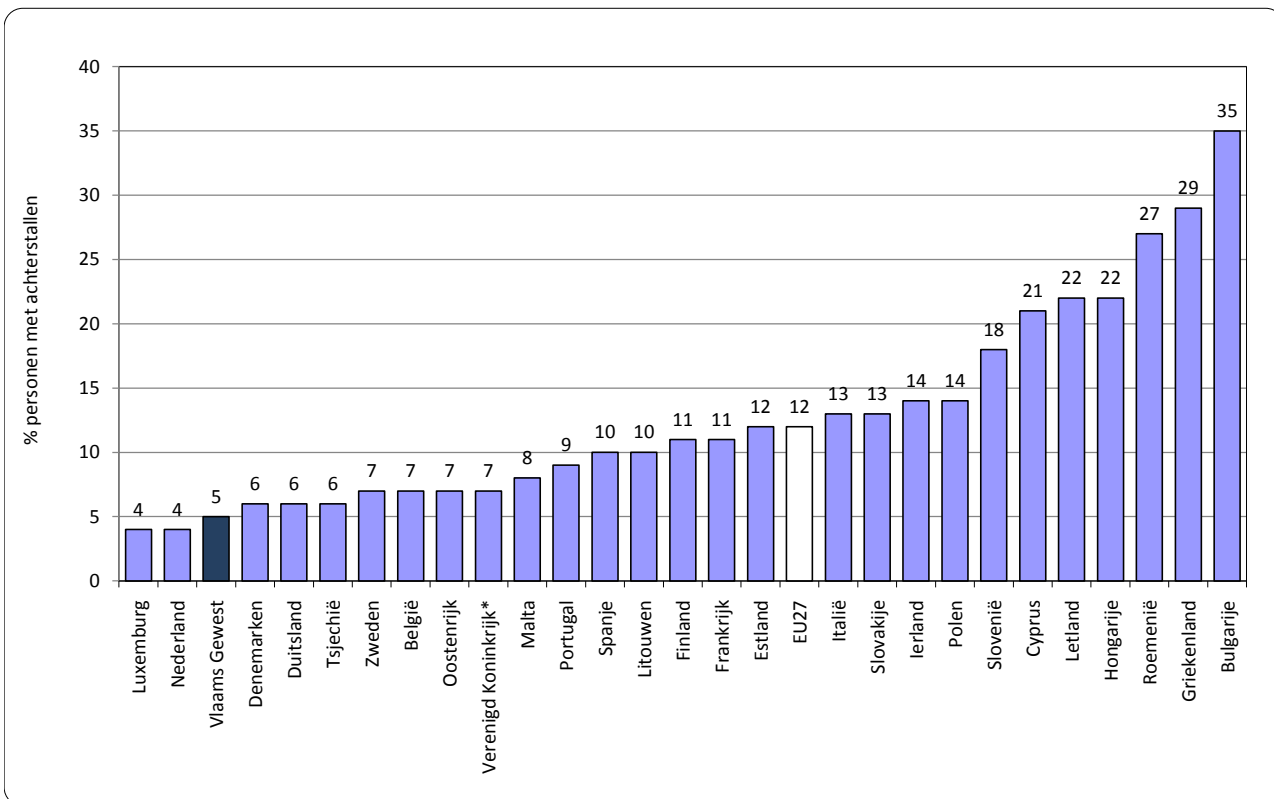
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

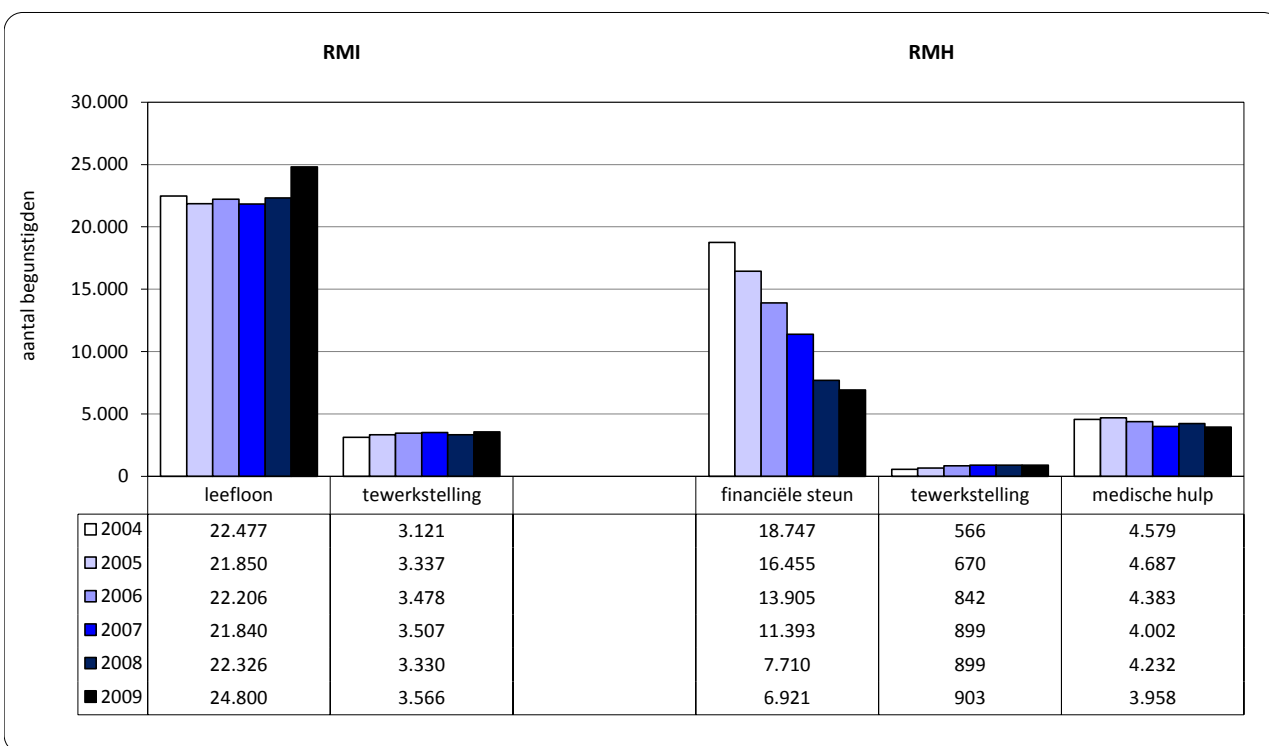
EU-SILC, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1319.htm>

* Cijfers voor 2008.

Indicator U1 **Recht op Maatschappelijke Integratie en Recht op Maatschappelijke Hulp: evolutie****Omschrijving** Gemiddeld maandelijks aantal begunstigden van het Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI) en het Recht op Maatschappelijke Hulp (RMH)**DIMENSIES** **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009**BRON** POD Maatschappelijke Integratie
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2685.htm>**Toelichting**

Naast de klassieke sociale uitkeringen (pensioenen, werkloosheids- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, ziekte- en invaliditeitsuitkeringen en kinderbijslag), probeert de overheid via de sociale bijstand de armoedesituatie van de minst gegoede groepen te verbeteren.

In 2009 ontvingen in Vlaanderen per maand gemiddeld 28.366 personen een Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI) in de vorm van een leefloon of een tewerkstellingsmaatregel. Dat ligt aanzienlijk hoger dan in 2008. Naast het leefloon kan het RMI ook ingevuld worden via een tewerkstellingsmaatregel met tussenkomst van het OCMW. Het aantal tewerkstellingsmaatregelen blijft de laatste jaren vrij stabiel.

Mensen die niet in aanmerking komen voor het RMI omdat ze niet voldoen aan bepaalde voorwaarden inzake leeftijd, nationaliteit en arbeidsbereidheid, kunnen een beroep doen op het Recht op Maatschappelijke Hulp (RMH). In de praktijk gaat het vooral om vreemdelingen die niet ingeschreven zijn in het bevolkingregister. Ook het RMH kan verschillende vormen aannemen: financiële steun, een tewerkstellingsmaatregel en/of medische hulp. Onder financiële steun wordt verstaan: het toekennen van een bedrag dat equivalent is aan dat van het leefloon. In 2009 genoten per maand gemiddeld 6.921 personen een dergelijke steun, een aantal dat de voorbije jaren sterk terugloopt.

Indicator U2**Uitkeringen voor ouderen, personen met een handicap en kinderen: evolutie****Omschrijving**

Aantal begunstigden van de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO), het Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden (GIB), de Inkomensvervangende Tegemoetkoming aan Personen met een Handicap (IVT) en het aantal op de gewaarborgde gezinsbijslag rechtgevendende kinderen, telkens op 1 januari

DIMENSIES

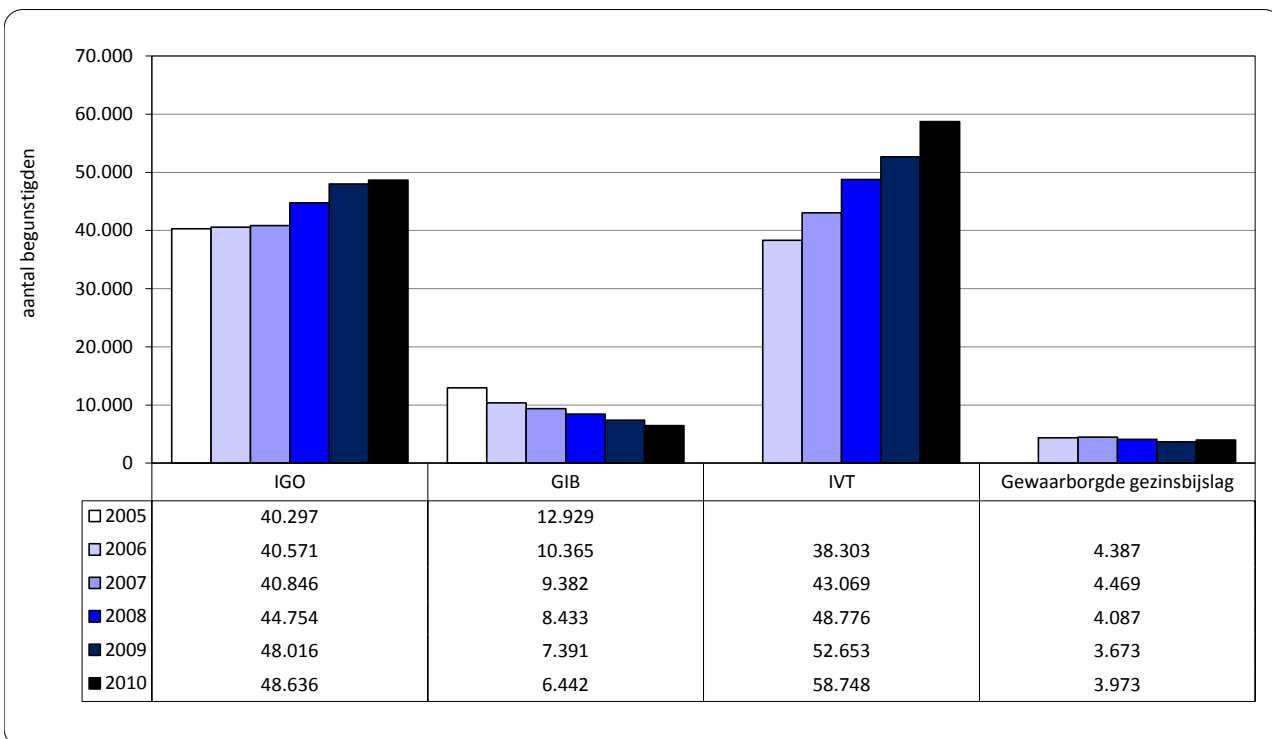
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2005-2010

BRON

Rijksdienst voor Pensioenen, FOD Sociale Zekerheid, Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/254.htm>
<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/256.htm>

Toelichting

Slechts een beperkt aantal 65-plussers ontvangt een leefloon omdat zij aparte regelingen kennen: het Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden (GIB) dat sinds 2002 geleidelijk vervangen wordt door de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO). Meestal gaat het om een toeslag bovenop het pensioen, zodat men een bedrag bekomt dat vergelijkbaar is met het leefloon. Het wordt toegekend aan personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt maar die door omstandigheden geen of geen voldoende loopbaan hebben kunnen opbouwen. Op 1 januari 2010 ging het samen om 55.078 ouderen. Het aantal uitgekeerde GIB's gaat sinds 2002 elk jaar achteruit. Het aantal IGO's schommelde tot 2007 rond 40.000, maar gaat sinds 2008 in stijgende lijn.

Personen met een handicap kunnen een beroep doen op een Inkomensvervangende Tegemoetkoming (IVT) indien zij geen arbeid kunnen verrichten. Begin 2010 werden in Vlaanderen 58.748 van deze tegemoetkomingen uitgekeerd. Het aantal IVT's neemt de laatste jaren opvallend toe.

De gewaarborgde gezinsbijslag ten slotte is bedoeld voor gezinnen die op basis van hun beroepsactiviteit geen enkel recht kunnen doen gelden op kinderbijslag, of slechts een recht genieten op een bedrag dat lager ligt dan de gewaarborgde gezinsbijslag. Begin 2010 ging het om 3.973 rechtgevendende kinderen. Dat aantal is de laatste jaren licht gedaald.

Indicator A1**Werkzaamheidsgraad: evolutie en situatie van bevolkingsgroepen met lagere arbeidsdeelname****Omschrijving**

Percentage werkenden (= personen die in de referentieweek van de bevraging minstens 1 uur arbeid hebben verricht) in de totale bevolking op arbeidsleeftijd (15 tot 64 jaar) en in verschillende bevolkingsgroepen met een lagere arbeidsdeelname

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

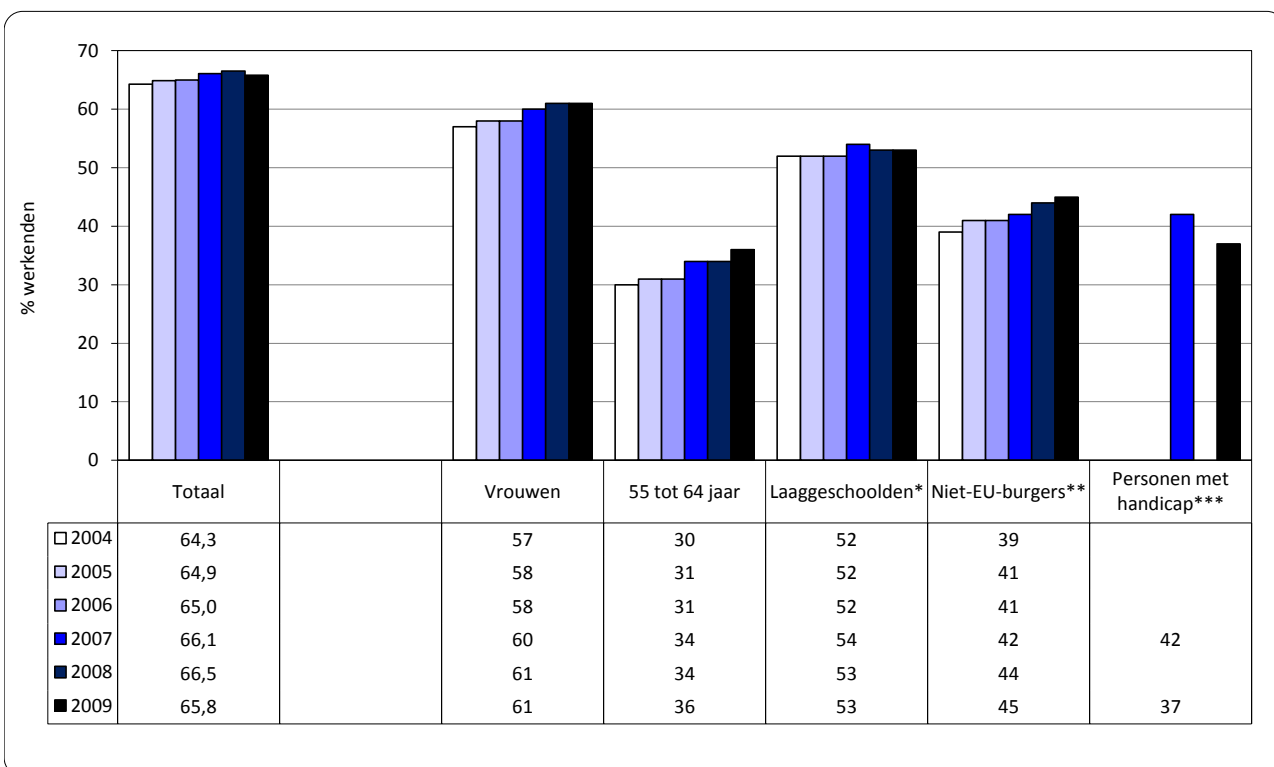
BRON

EAK, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3456.htm>

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3461.htm>

* Personen tussen 25 en 64 jaar met hoogstens een diploma lager secundair onderwijs.

** In 2004 gaat het om EU15, in 2005 en 2006 EU25, vanaf 2007 EU27.

*** Personen die hinder ondervinden in dagelijkse bezigheden door handicap, langdurige ziekte of aandoening.

Toelichting

Tussen 2004 en 2008 is de totale werkzaamheidsgraad in Vlaanderen jaarlijks lichtjes toegenomen in zoverre dat in 2008 bijna 2 op 3 van de personen tussen 15 en 64 jaar aan het werk was. In 2009 is de werkzaamheidsgraad weer iets afgenomen tegenover 2008. Een aantal groepen blijft bovendien ondervertegenwoordigd op de Vlaamse arbeidsmarkt: ouderen, personen met een nationaliteit van buiten de EU, personen met een handicap, laaggeschoolden en vrouwen.

De lage werkzaamheidsgraad bij ouderen vormt een van de voornaamste pijnpunten op de arbeidsmarkt. De Vlaamse arbeidsmarkt wordt gekenmerkt door een specifiek leeftijdsgebonden arbeidspatroon. Een erg hoge arbeidsdeelname tussen 25 en 49 jaar zorgt in combinatie met een beperkte deelname bij jongeren en ouderen voor sterk samengedrukte loopbanen. De arbeidsdeelname van de 55- tot 64-jarigen is de voorbije jaren wel duidelijk gestegen, waardoor nu iets meer dan 1 op 3 van de personen in deze groep aan het werk is. Een gelijkaardige stijging van de arbeidsdeelname over de jaren is er ook te zien bij vrouwen en bij de niet-EU-burgers maar niet bij de laaggeschoolden en de personen met een handicap.

Indicator A2**Werkzaamheidsgraad: Europese vergelijking****Omschrijving**

Percentage werkenden (= personen die in de referentieweek van de bevraging minstens 1 uur arbeid hebben verricht) in de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) naar verschillende bevolkingsgroepen met een lagere arbeidsdeelname

DIMENSIES

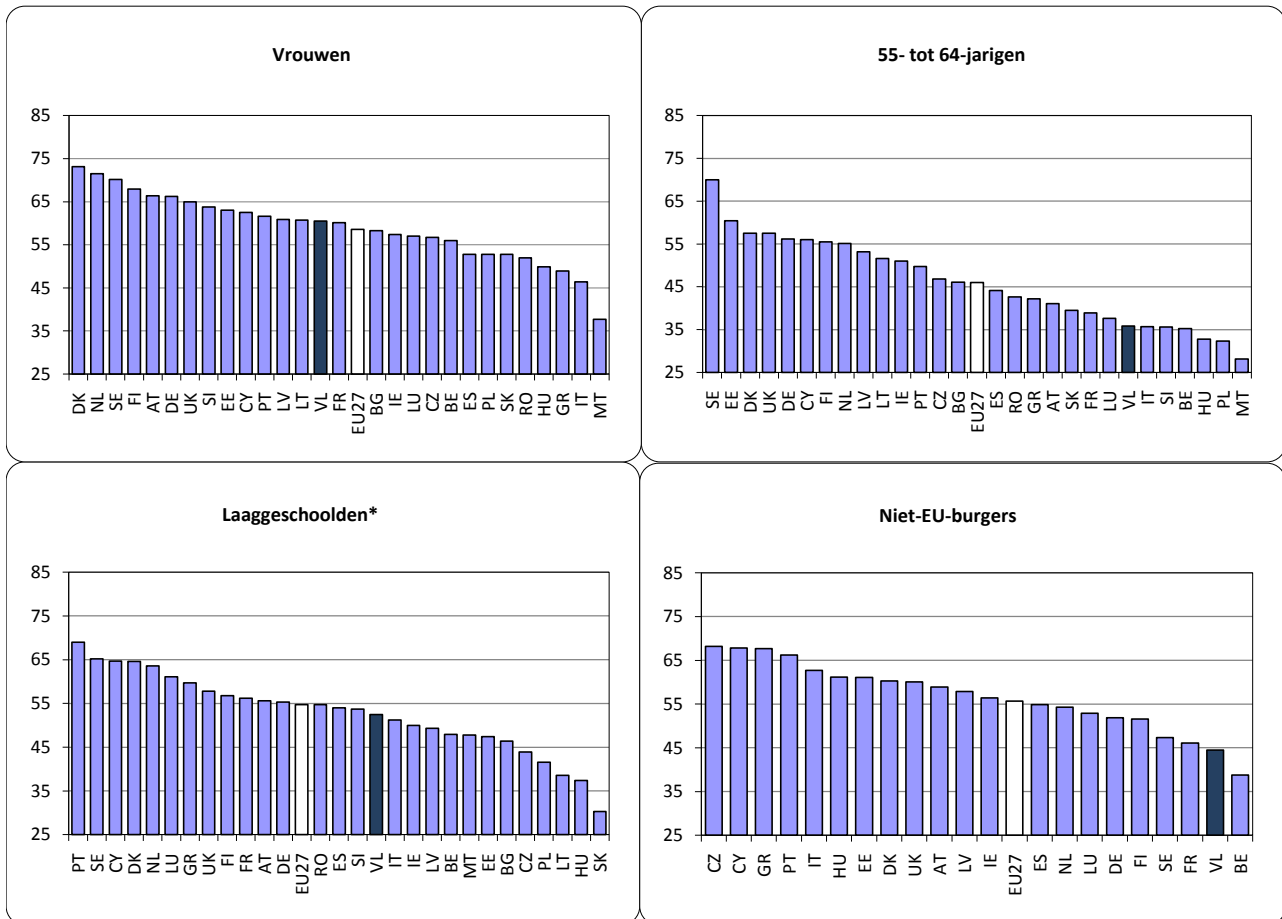
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EAK - LFS, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3456.htm>
<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3461.htm>

* Personen tussen 25 en 64 jaar met hoogstens een diploma lager secundair onderwijs.

Toelichting

Bij de vrouwen ligt de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen net iets hoger dan het EU-gemiddelde, bij de laaggeschoolden iets lager, waardoor Vlaanderen voor deze groepen een plaats in de middenmoot van de EU-lidstaten inneemt.

Bij de andere groepen blijkt een ander beeld. Dat de lage werkzaamheidsgraad bij ouderen een van de voornaamste pijnpunten is op de Vlaamse arbeidsmarkt is, blijkt ook duidelijk uit de vergelijking met de scores van de EU-lidstaten. Vlaanderen scoort met een werkzaamheidsgraad van 36% heel wat minder dan de meeste EU-lidstaten en het EU-gemiddelde.

Hetzelfde geldt voor de situatie van de personen met een nationaliteit van buiten de Europese Unie. Ook bij deze groep scoort Vlaanderen niet goed in vergelijking met de EU-lidstaten.

Indicator A3**Werkloosheidsgraad (ILO): evolutie van totale en (zeer) langdurige werkloosheid****Omschrijving**

Percentage werklozen in de beroepsbevolking (= werkenden en werklozen) gemeten volgens de criteria van de International Labour Organization (ILO) (geen werk hebben, de afgelopen 4 weken specifieke stappen hebben ondernomen om werk te vinden en binnen de 2 weken beschikbaar zijn voor werk), percentage langdurige werklozen (langer dan 1 jaar) in de beroepsbevolking, percentage zeer langdurige werklozen (langer dan 2 jaar) in de beroepsbevolking

DIMENSIES

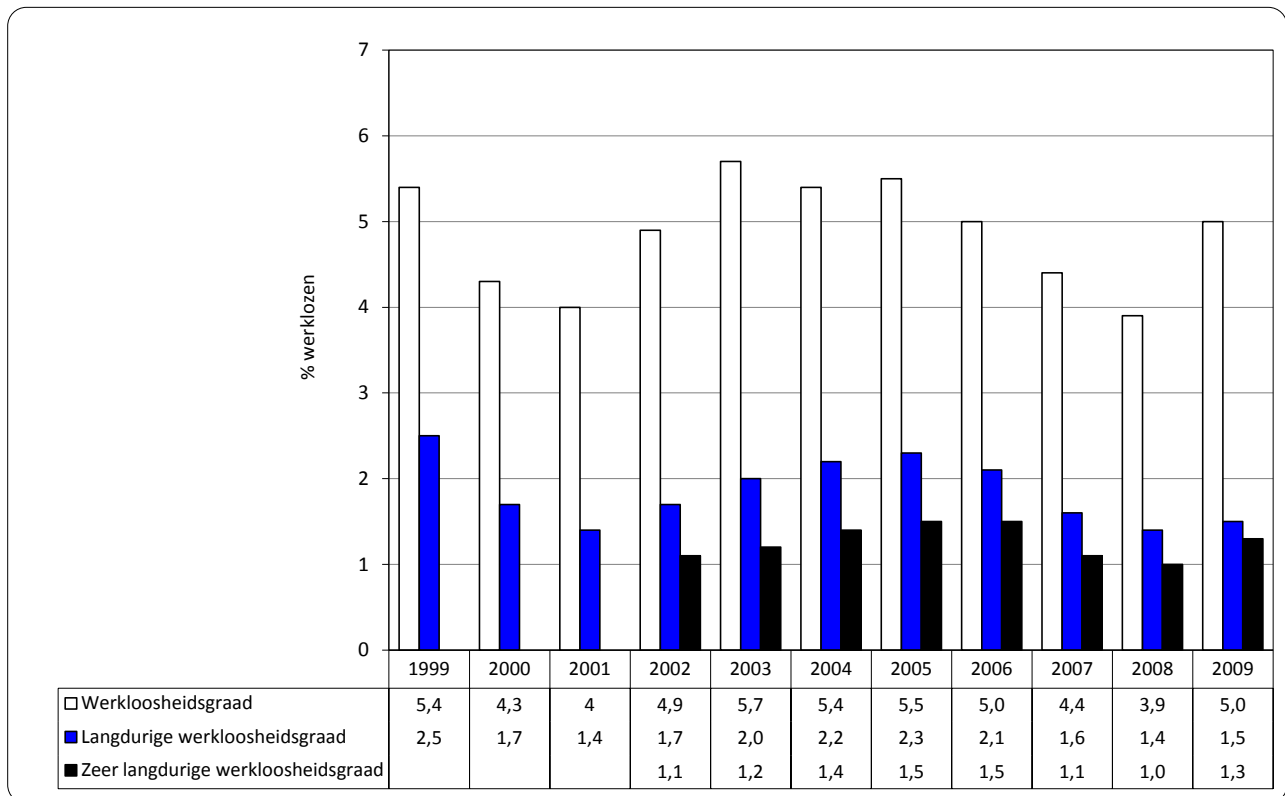
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 1999-2009

BRON

EAK, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/394.htm>

Toelichting

De afgelopen jaren kende de ILO-werkloosheidsgraad in Vlaanderen een fluctuerend verloop. De werkloosheidsgraad lag het hoogst in 1999 en in de periode 2003-2005. Het laagste niveau werd bereikt in 2001 en in 2008. In 2009 steeg de werkloosheidsgraad sterk ten opzichte van 2008.

De evolutie van de totale werkloosheidsgraad en de langdurige en zeer langdurige werkloosheid verloopt cyclisch. Een toename van de totale werkloosheid betekent dat er een jaar later meer langdurig werklozen (meer dan 1 jaar) zijn, waarna nog een jaar later ook het aandeel zeer langdurig werklozen (meer dan 2 jaar) toeneemt.

De langdurige werkloosheidsgraad volgde inderdaad met enige vertraging grotendeels hetzelfde patroon als de totale werkloosheidsgraad en lag het hoogst in 1999 en 2005. In 2009 ging het om 1,5% van de Vlaamse beroepsbevolking.

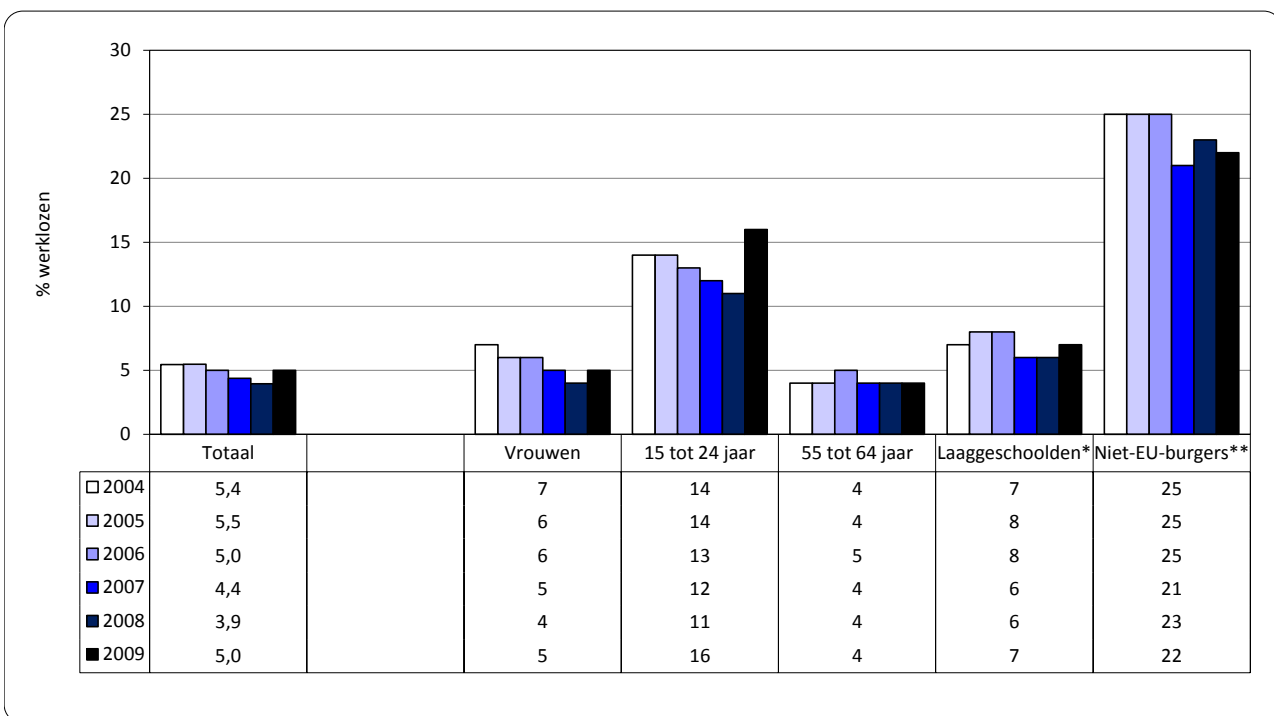
Hetzelfde geldt voor de zeer langdurige werkloosheid zij het dat de vertraging hier nog groter is. De zeer langdurige werkloosheidsgraad bereikte zijn hoogste peil in 2005-2006 en bedroeg in 2009 1,3% van de beroepsbevolking.

Indicator A4 Werkloosheidsgraad (ILO): situatie van bevolkingsgroepen met lagere arbeidsdeelname

Omschrijving Percentage werklozen in de beroepsbevolking (= werkenden en werklozen) gemeten volgens de criteria van de International Labour Organization (ILO) (geen werk hebben, de afgelopen 4 weken specifieke stappen hebben ondernomen om werk te vinden en binnen de 2 weken beschikbaar zijn voor werk) en in verschillende bevolkingsgroepen met een lagere arbeidsdeelname

DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON EAK, Algemene Directie Statistiek
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/393.htm>
<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/395.htm>

* Personen tussen 25 en 64 jaar met hoogstens een diploma lager secundair onderwijs.

** Tot en met 2004 gaat het om EU15, in 2005 en 2006 EU25, vanaf 2007 EU27.

Toelichting

De mindere arbeidsdeelname van vrouwen, laaggeschoolden en personen met een nationaliteit van buiten de EU vertaalt zich niet alleen in een lagere werkzaamheidsgraad (zie indicator A1), maar ook in een hogere ILO-werkloosheidsgraad.

Het verschil tussen de vrouwelijke en de totale werkloosheidsgraad is in 2009 echter volledig verdwenen. Bij de laaggeschoolden is er wel nog steeds sprake van een behoorlijk verschil. Het grootste verschil is echter te vinden bij de niet-EU-burgers. De werkloosheidsgraad lag in 2009 bij deze laatste groep goed 4 keer hoger dan de totale werkloosheidsgraad.

De werkloosheidsgraad van jongeren tussen 15 en 24 jaar is tussen 2008 en 2009 behoorlijk sterk gestegen, veel sterker dan de algemene stijging van de werkloosheidsgraad. Ook de werkzaamheidsgraad van deze groep is relatief laag (29% in 2009), maar dat hangt voornamelijk samen met de lange schoolloopbaan van de jonge Vlamingen en is dus niet echt problematisch. De werkloosheidsgraad van jongeren is dat wel. Gebrek aan werkervaring speelt de jongeren parten. Daarenboven worden ze vaker aangeworven met een tijdelijk contract of als uitzendkracht zodat ze geregeld weer in de werkloosheid terechtkomen.

De ouderen die niet werken, zitten voornamelijk in de inactiviteit en dus minder in de werkloosheid. Daardoor ligt de werkloosheidsgraad bij de 55- tot 64-jarigen - ondanks hun beperkte arbeidsdeelname - niet hoger dan de totale werkloosheidsgraad.

Indicator A5**Werkloosheidsgraad (ILO): Europese vergelijking****Omschrijving**

Percentage werklozen in de beroepsbevolking (= werkenden en werklozen) gemeten volgens de criteria van de International Labour Organization (ILO) (geen werk hebben, de afgelopen 4 weken specifieke stappen hebben ondernomen om werk te vinden en binnen de 2 weken beschikbaar zijn voor werk) en in verschillende bevolkingsgroepen met een lagere arbeidsdeelname

DIMENSIES

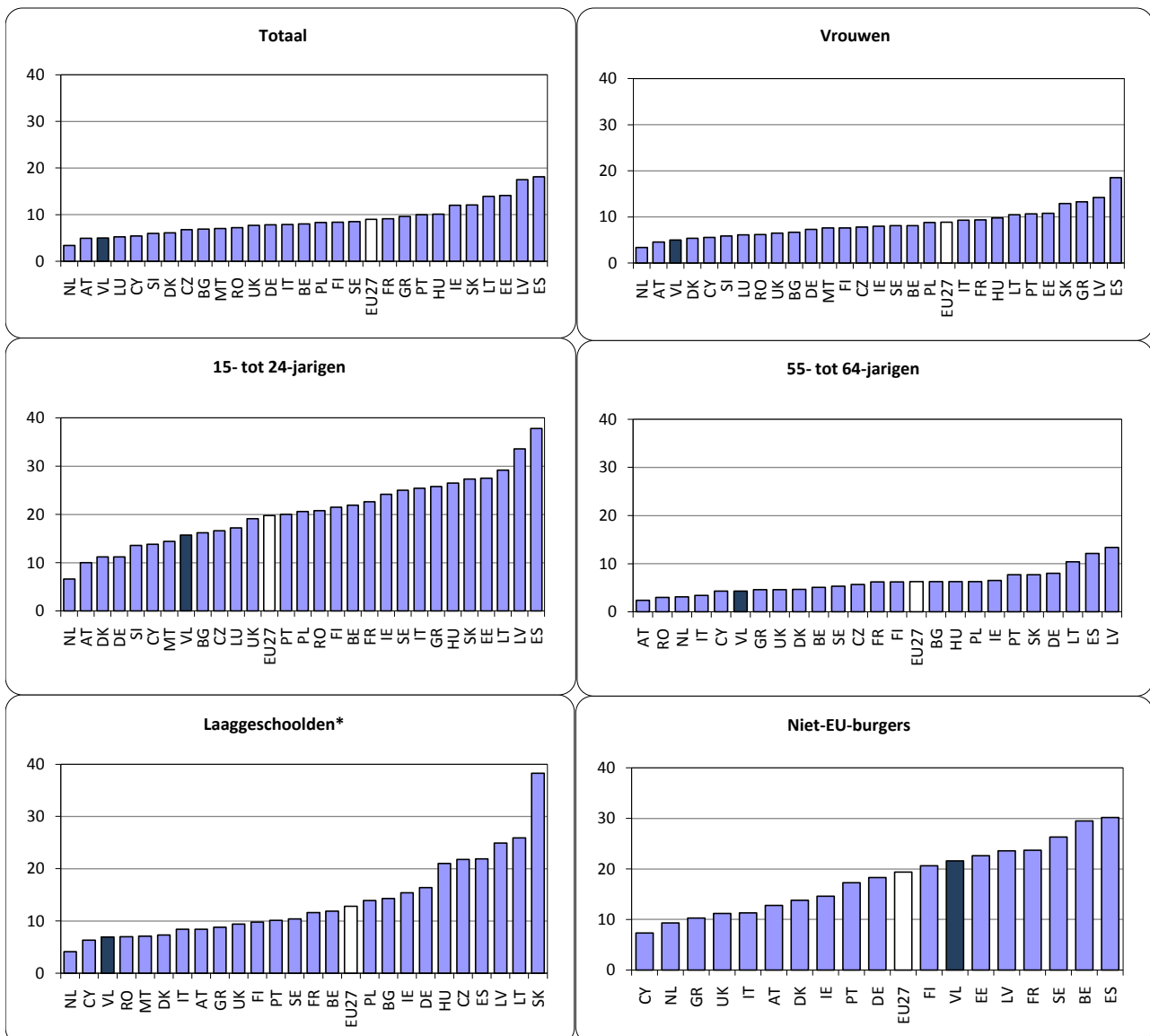
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EAK - LFS, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/393.htm>
<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/395.htm>

* Personen tussen 25 en 64 jaar met hoogstens een diploma lager secundair onderwijs.

Toelichting

Door de relatief lage totale werkloosheidsgraad in Vlaanderen in vergelijking met de lidstaten van de EU ligt ook de werkloosheidsgraad van de verschillende groepen met een lagere arbeidsdeelname veelal ver onder het EU-gemiddelde. De enige uitzondering hierop is de werkloosheidsgraad van personen met een nationaliteit van buiten de Europese Unie. Daar ligt de werkloosheidsgraad boven het EU-gemiddelde.

Indicator A6**Langdurige werkloosheidsgraad (ILO): Europese vergelijking****Omschrijving**

Percentage langdurige werklozen (langer dan 1 jaar) in de beroepsbevolking, percentage zeer langdurige werklozen (langer dan 2 jaar) in de beroepsbevolking

DIMENSIES

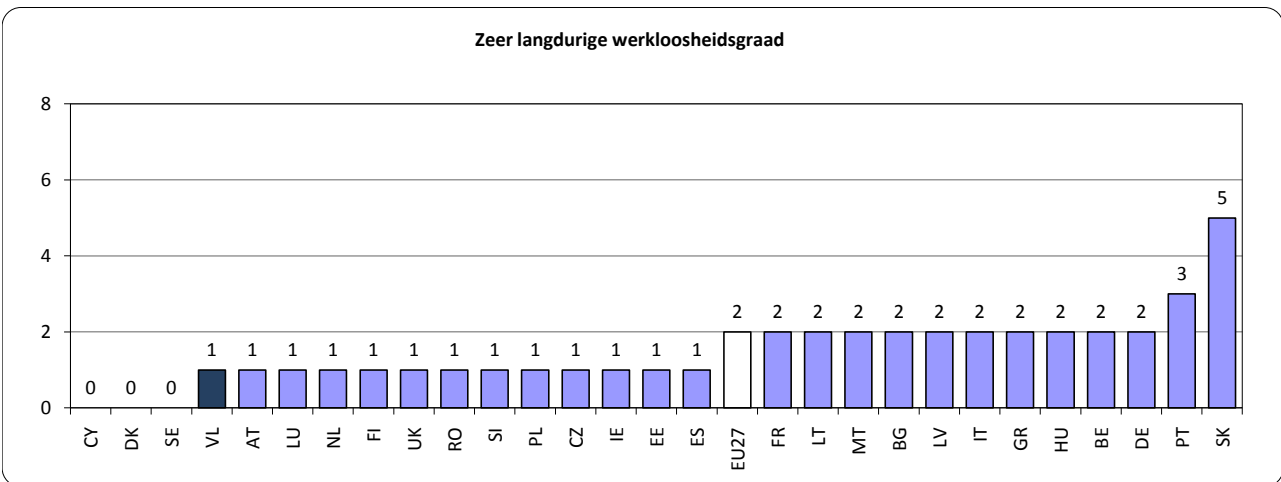
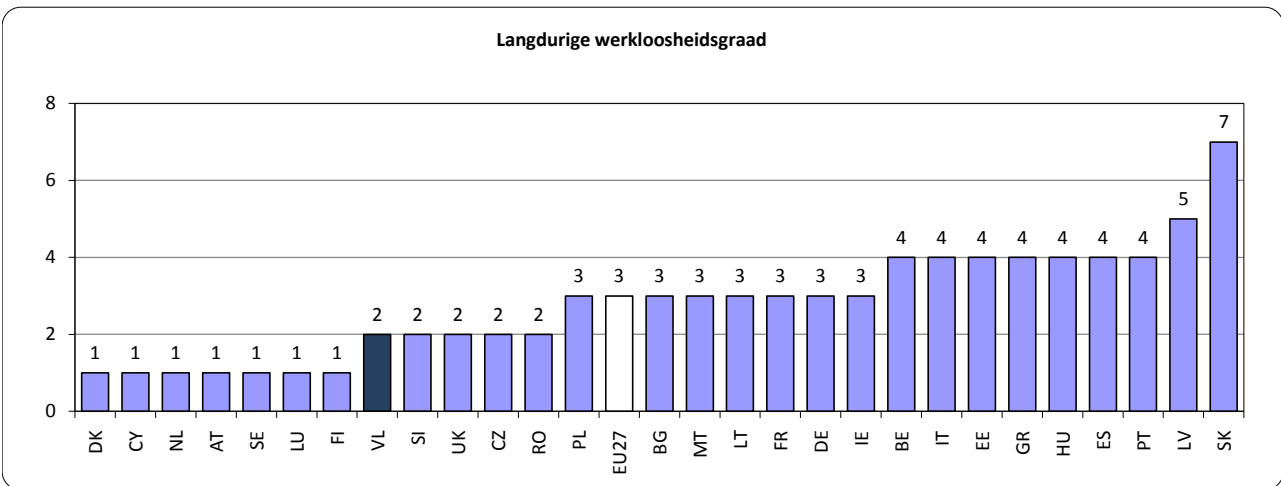
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EAK - LFS, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2290.htm>

Toelichting

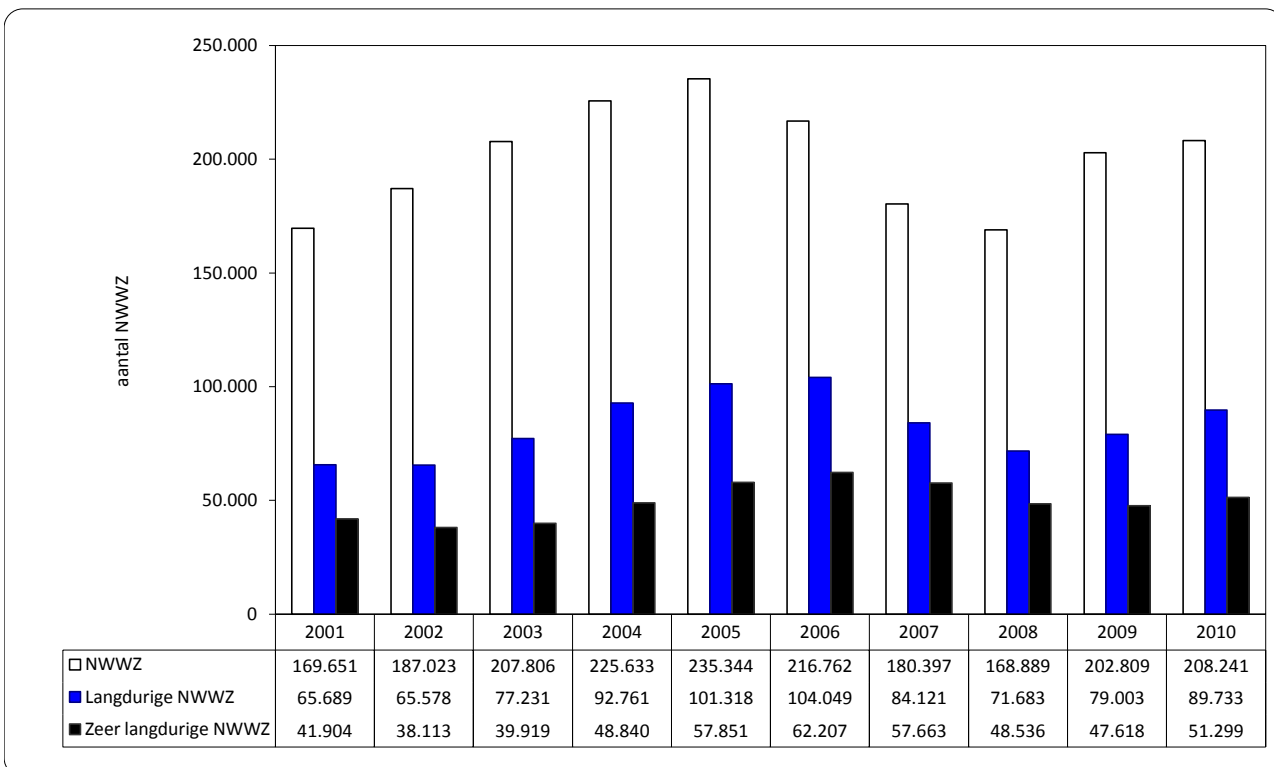
Inzake de langdurige werkloosheidsgraad scoort Vlaanderen behoorlijk in vergelijking met de EU-lidstaten en iets beter dan het EU-gemiddelde. Bij de langdurige werkloosheid bezet Vlaanderen een gedeelde 8ste plaats, bij de zeer langdurige werkloosheid een gedeelde 4de plaats.

Indicator A7 Niet-werkende werkzoekenden (VDAB): evolutie van totale en (zeer) langdurige werkloosheid

Omschrijving Gemiddeld maandelijks aantal bij de VDAB ingeschreven niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) van 18 tot 65 jaar, aantal langdurige NWWZ (langer dan 1 jaar) en aantal zeer langdurige NWWZ (langer dan 2 jaar)

DIMENSIES Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2001-2010

BRON VDAB
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2171.htm>

Toelichting

Net als de ILO-werkloosheidsgraad (zie indicator A3) kende ook het aantal niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) ingeschreven bij de VDAB de laatste 10 jaar een fluctuerend verloop. Het totale aantal NWWZ lag het hoogst in 2005 en het laagst in 2001 en 2008. Onder invloed van de economische crisis liep het aantal NWWZ in 2009 en 2010 weer aanzienlijk op.

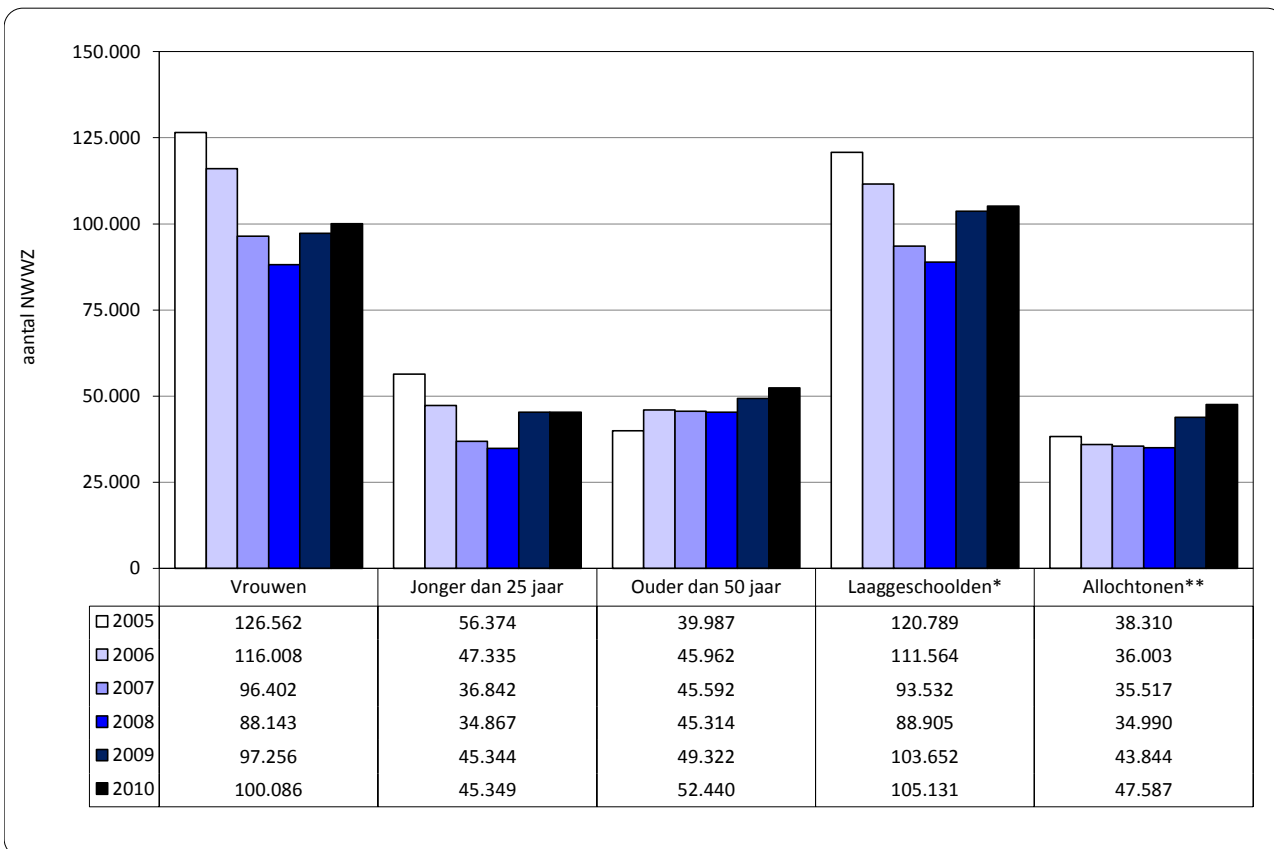
Het aantal langdurige NWWZ kende een gelijkaardig patroon, zij het met enige vertraging. Het aantal langdurige NWWZ lag niet het hoogst in 2005 maar in 2006, en het laagst in 2002, niet in 2001. Bij de zeer langdurige NWWZ is die vertraging nog iets groter.

Indicator A8 Niet-werkende werkzoekenden (VDAB): situatie van bevolkingsgroepen met lagere arbeidsdeelname

Omschrijving Gemiddeld maandelijks aantal bij de VDAB ingeschreven niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) van verschillende bevolkingsgroepen met een lagere arbeidsdeelname

DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 2005-2010

BRON VDAB
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/433.htm>
<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/421.htm>

* Personen met hoogstens een diploma lager secundair onderwijs.

** Het gaat om personen afkomstig van een land buiten de EU27. Vóór 2007 is de opdeling autochtoon/allochtoon gebaseerd op de huidige nationaliteit, de vrijwillige registratie als allochtoon en een door de VDAB ontwikkeld naamherkeningsprogramma. Vanaf 2007 is de opdeling gebaseerd op de huidige en de vorige nationaliteit.

Toelichting

Bij de vrouwen, de jongeren en de laaggeschoolden is het aantal NWWZ opvallend gedaald in de periode 2006-2008. Deze groepen volgen daarmee de daling van het totaal aantal NWWZ in dezelfde periode (zie indicator A7).

Bij de 50-plussers is er van een vermindering van het aantal NWWZ tussen 2006 en 2008 geen sprake, wel van een beperkte toename. Toch is dit een opmerkelijk resultaat. Oudere werkzoekenden en bruggepensioneerden voor de wettelijke brugpensioenleeftijd blijven sinds enkele jaren ingeschreven als werkzoekende en verschijnen dus in de werkzoekendcijfers, wat tijdens de voorbije periode zeker heeft bijgedragen tot een aanzienlijke stijging binnen deze leeftijdscategorie.

Allochtonen blijven achter op de gemiddelde daling van de werkloosheid in de periode 2006-2008. Deze minder gunstige evolutie is echter deels het gevolg van een gewijzigde meetmethode van de werkzoekenden in deze groep.

In 2009 nam het aantal NWWZ bij alle groepen weer flink toe. Bij de jongeren (+30% tegenover 2008) en bij de allochtonen (+25%) lag die stijging procentueel hoger dan gemiddeld (+20%), bij de vrouwen (+10%), ouderen (+9%) en laaggeschoolden (+17%) lager dan gemiddeld. In 2010 lag het aantal NWWZ bij alle groepen nagenoeg op hetzelfde niveau als in 2009.

Indicator A9**Jobloze huishoudens: evolutie****Omschrijving**

Percentage mannen (18 tot 59 jaar) en vrouwen (18 tot 59 jaar) dat leeft in een huishouden waar niemand werkt (werkloos of inactief) (voor percentage kinderen in jobloze huishoudens: zie indicator K&O2)

DIMENSIES

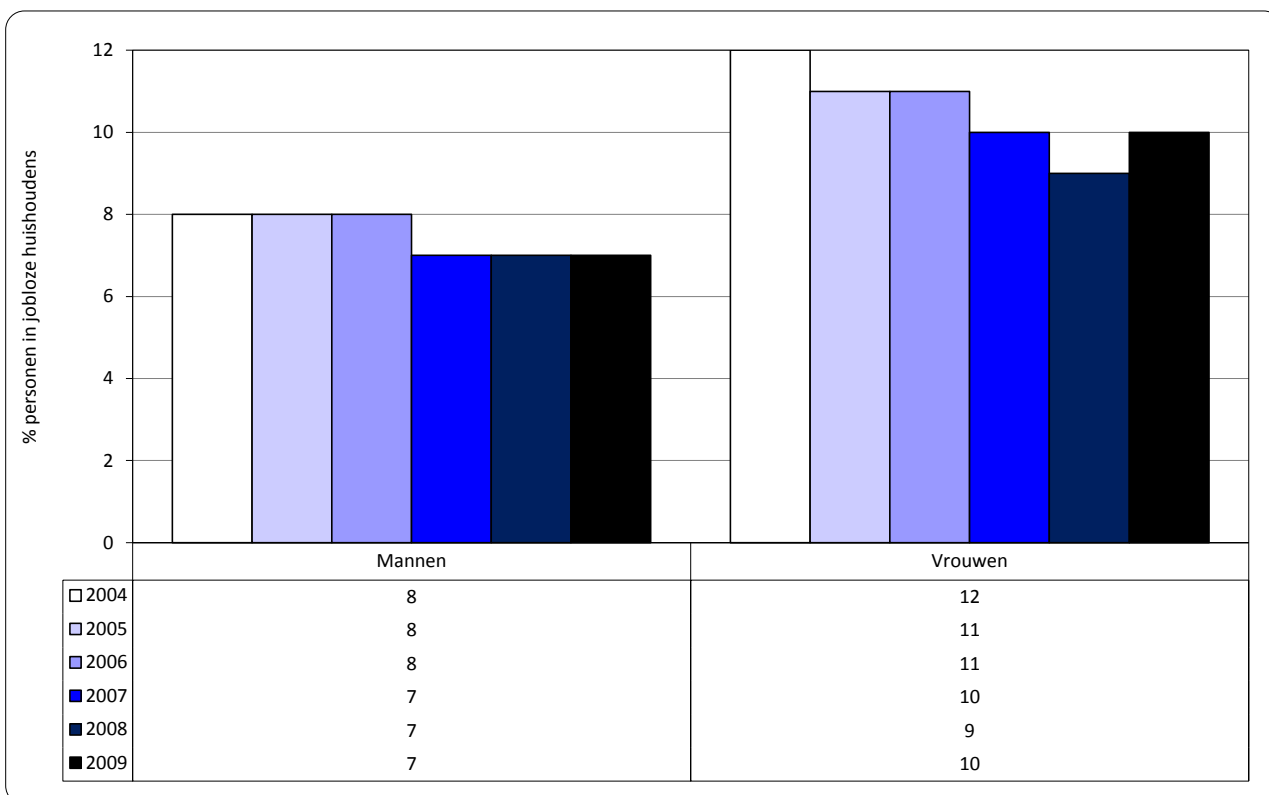
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON

EAK, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2290.htm>

Toelichting

In 2009 leefde 7% van de volwassen mannen en 10% van de volwassenen vrouwen (telkens tot 59 jaar) in een gezin waar niemand werkt. Deze percentages zijn tegenover 2005 lichtjes afgenomen. Die afname was relatief gezien groter bij de vrouwen dan bij de mannen. Toch blijft het aandeel vrouwen in jobloze huishoudens groter dan het aandeel mannen.

Uit de EU-SILC-gegevens blijkt dat net bij de gezinnen zonder arbeidsinkomen de hoogste armoederisicopercentages worden gemeten (zie indicator I2). In 2009 liep 72% van de personen in een gezin met kinderen waar geen enkele volwassene werkt een verhoogd risico op armoede. Bij de jobloze gezinnen zonder kinderen gaat het om een armoederisicopercentage van 26%.

Indicator A10**Jobloze huishoudens: Europese vergelijking****Omschrijving**

Percentage mannen (18 tot 59 jaar) en vrouwen (18 tot 59 jaar) dat leeft in een huishouden waar niemand werkt (werkloos of inactief) (voor percentage kinderen in jobloze huishoudens: zie indicator K&O3)

DIMENSIES

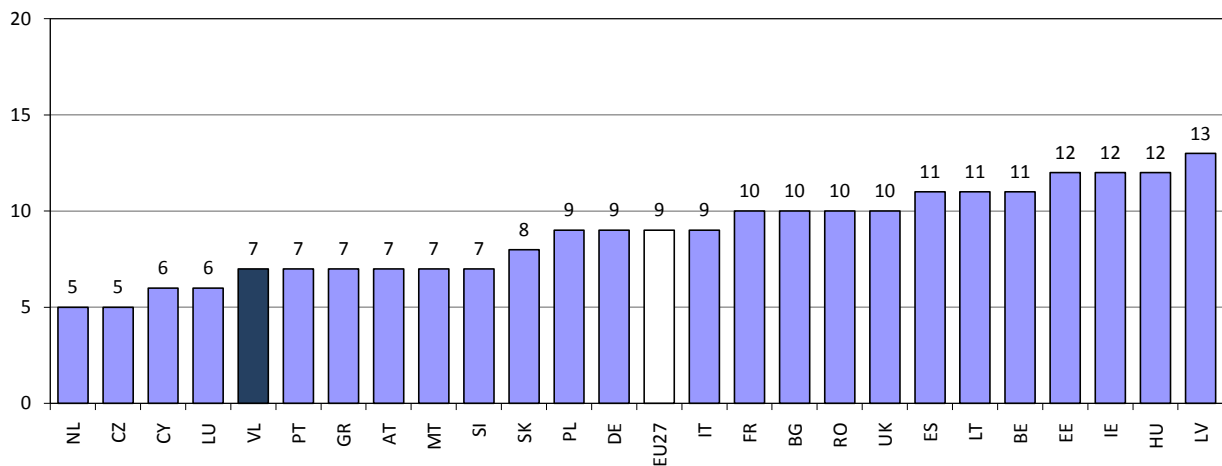
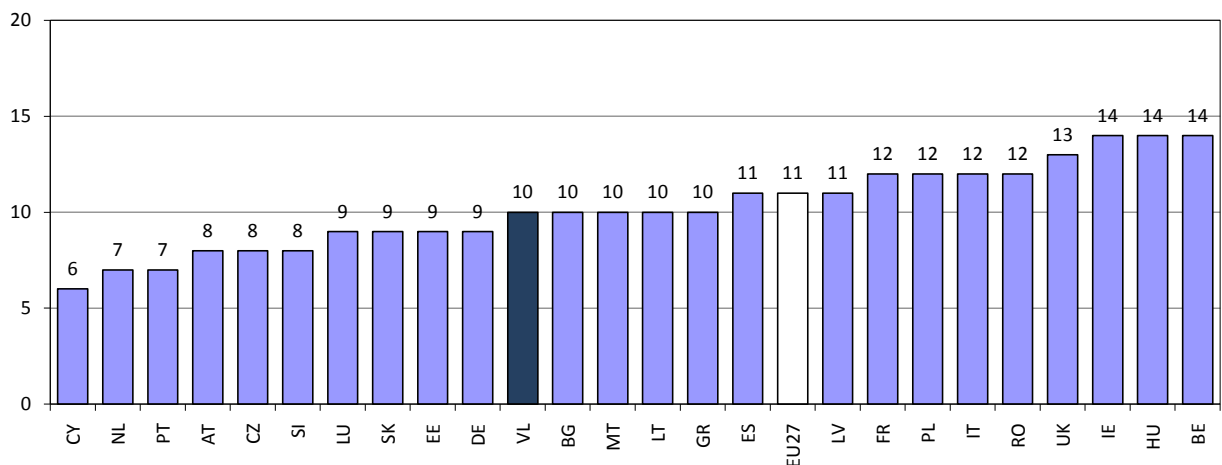
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EAK - LFS, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2290.htm>

Mannen**Vrouwen****Toelichting**

Inzake jobloze huishoudens bezet Vlaanderen in de Europese ranking een plaats tussen de best presterende landen en de middenmoot. Bij de mannen gaat het om de 10de plaats, bij de vrouwen om de 11de plaats. Er wordt telkens wel beter gescoord dan het Europese gemiddelde al is dat verschil bij de volwassenen vrouwen behoorlijk klein.

Indicator A11**Arme werkenden: evolutie****Omschrijving**

Percentage en aantal personen dat als werkend wordt beschouwd met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de regionale Vlaamse armoederisicodrempel (= 60% van het mediaan gestandaardiseerde huishoudinkomen in het Vlaams Gewest)

DIMENSIES

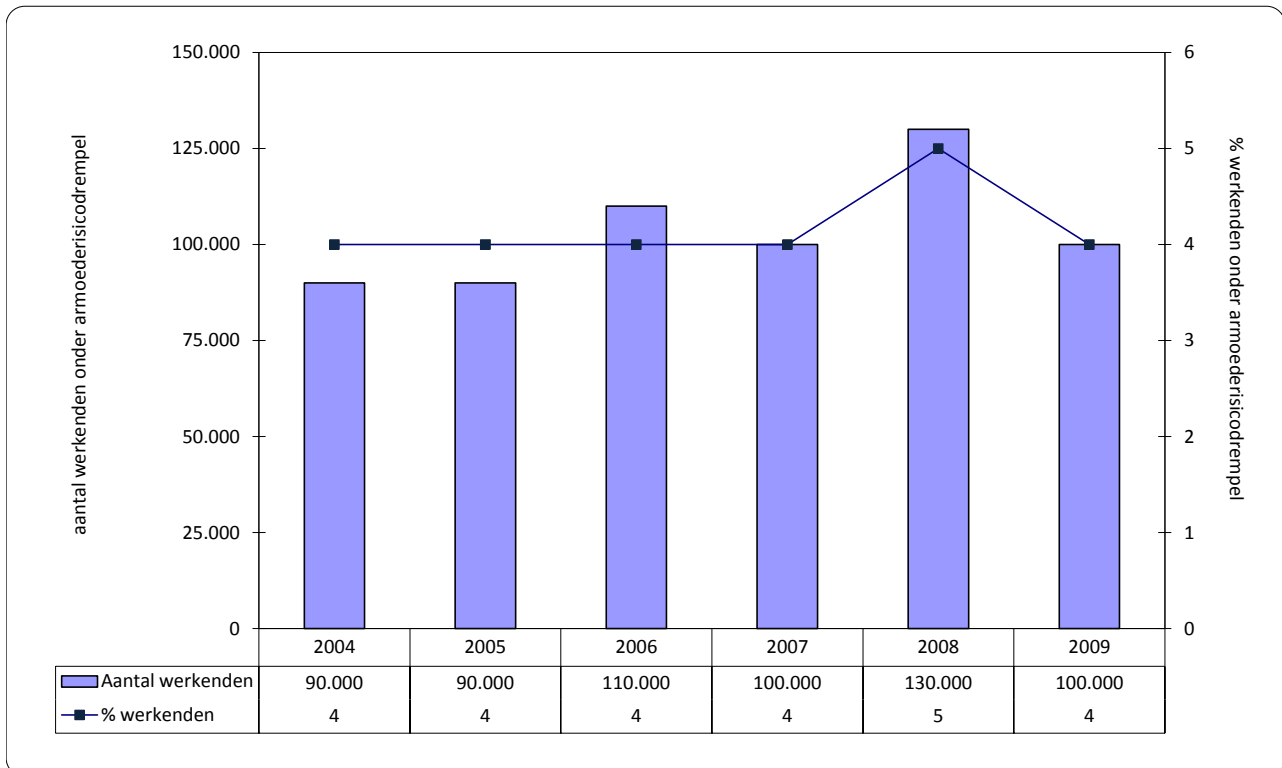
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Toelichting

Uit de armoederisicopercentages bleek al dat werk een belangrijke buffer vormt tegen armoede (zie indicator I2). Het risico op armoede ligt bij personen met een job beduidend lager dan bij werklozen, gepensioneerden en andere niet-actieven.

Maar al lijkt het hier te gaan om een laag percentage (4% in 2009), dit komt overeen met een behoorlijk grote groep: bijna 100.000 Vlamingen moeten ondanks het feit dat ze aan het werk zijn toch zien rond te komen met een huishoudinkomen onder de armoederisicodrempel. Omgekeerd betekent dit tegelijk dat een vrij grote groep van de personen met een inkomen onder de armoederisicodrempel al aan het werk is.

Indicator A12**Arme werkenden: Europese vergelijking****Omschrijving**

Percentage personen dat als werkend wordt beschouwd met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de regionale Vlaamse armoederisodrempel (= 60% van het mediaan gestandaardiseerde huishoudinkomen in het Vlaams Gewest)

DIMENSIES

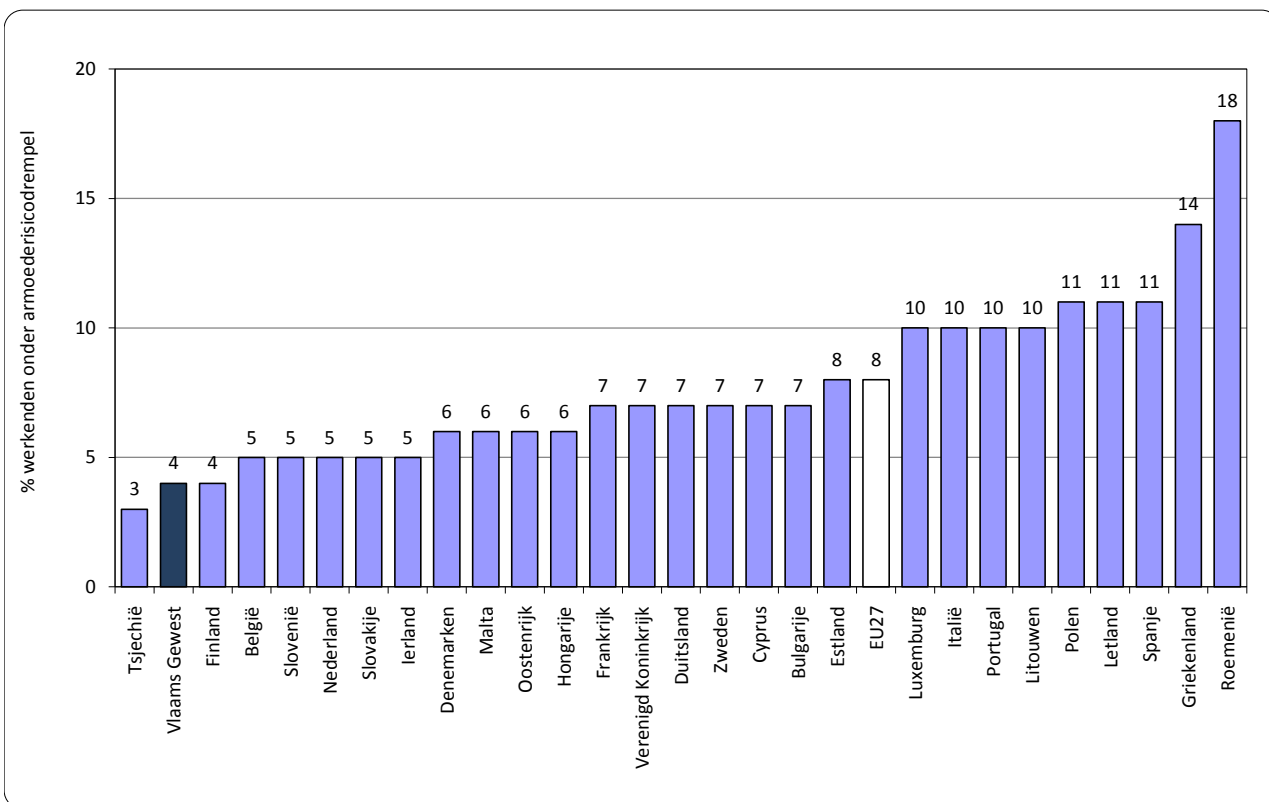
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Indicator H1**Subjectieve beoordeling van de woonkosten: evolutie****Omschrijving**

Percentage en aantal personen dat leeft in een huishouden waar volgens de referentiepersoon de totale woonkost (huur of aflossing van de lening, verzekering, taksen, onderhoud en nutsvoorzieningen) een zware last vormt voor het huishoudinkomen

DIMENSIES

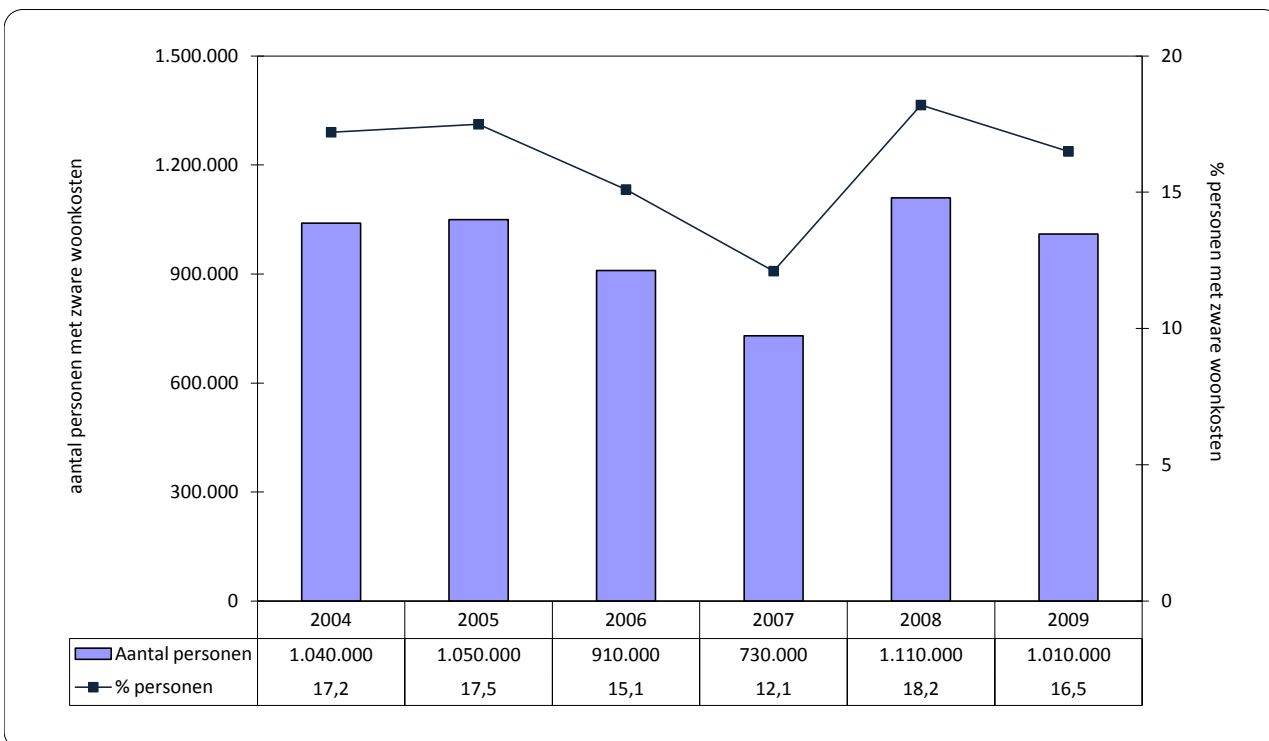
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Toelichting

Iets meer dan 1 miljoen Vlamingen (17%) leeft in een huishouden waar de woonkosten een zware last vormen voor het huishoudbudget. Dat aantal is na een daling tussen 2005 en 2007 in 2008 opvallend gestegen.

Indicator H2

Subjectieve beoordeling van de woonkosten: situatie per bevolkingsgroep

Omschrijving

Percentage personen dat leeft in een huishouden waar volgens de referentiepersoon de totale woonkost (huur of aflossing van de lening, verzekering, taksen, onderhoud en nutsvoorzieningen) een zware last vormt voor het huishoudinkomen

DIMENSIES

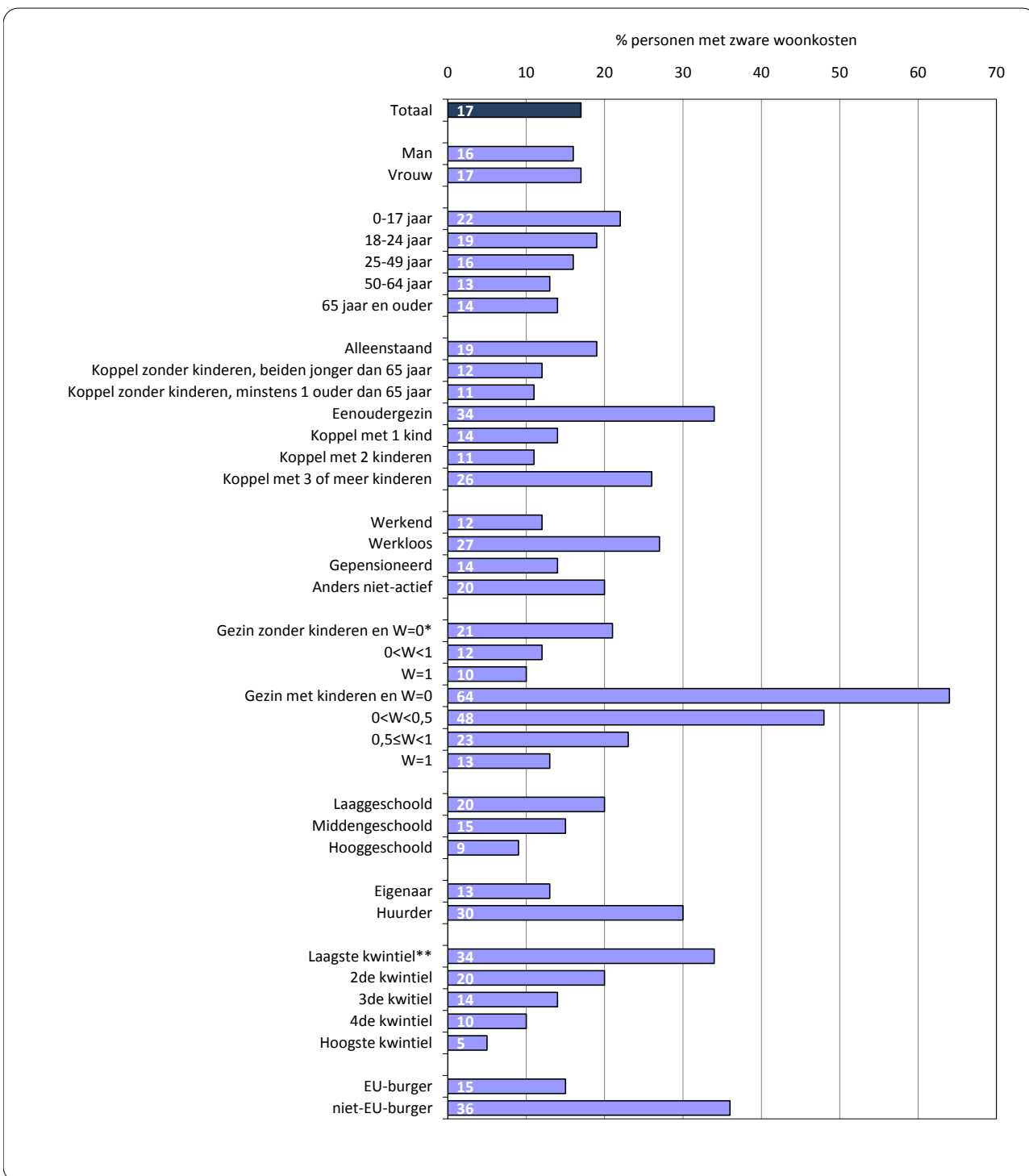
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

* Werkintensiteit (W): het aantal werkelijk gewerkte maanden voor alle volwassen leden van het huishouden ten opzichte van het aantal werkbare maanden tijdens het referentiejaar.

** Laagste kwintiel: 20% armste gezinnen; hoogste kwintiel: 20% rijkste gezinnen.

Indicator H3**Subjectieve beoordeling van de woonkosten: Europese vergelijking****Omschrijving**

Percentage personen dat leeft in een huishouden waar volgens de referentiepersoon de totale woonkost (huur of aflossing van de lening, verzekering, taksen, onderhoud en nutsvoorzieningen) een zware last vormt voor het huishoudinkomen

DIMENSIES

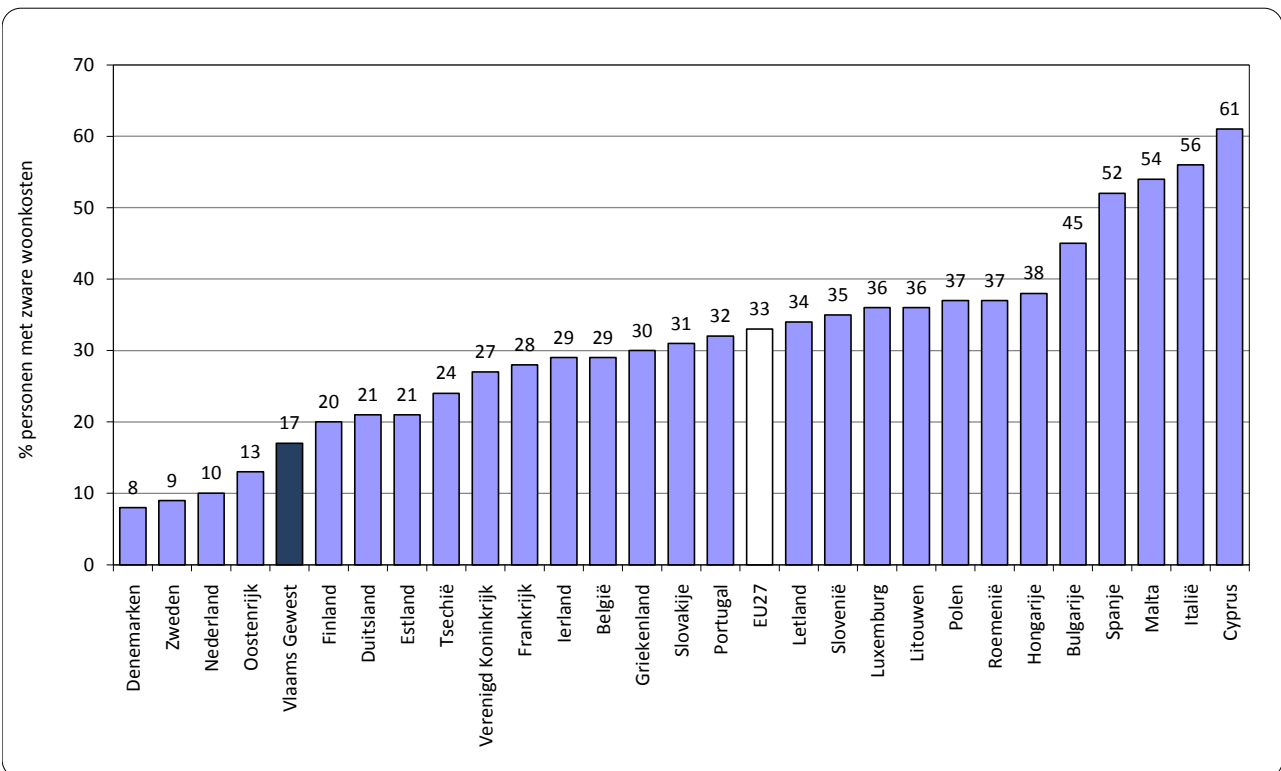
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Indicator H4

Energiearmoede - klanten sociale leveranciers, budgetmeters en afsluitingen: evolutie

Omschrijving

Het aantal klanten van wie het leveringscontract werd opgezegd door de commerciële leverancier omwille van wanbetaling en dat verder wordt belevend door de netbeheerders in hun rol van sociale leverancier, het aantal ingeschakelde budgetmeters en stroombegrenzers en het aantal afgesloten huishoudelijke afnemers, telkens op 31 december

DIMENSIES

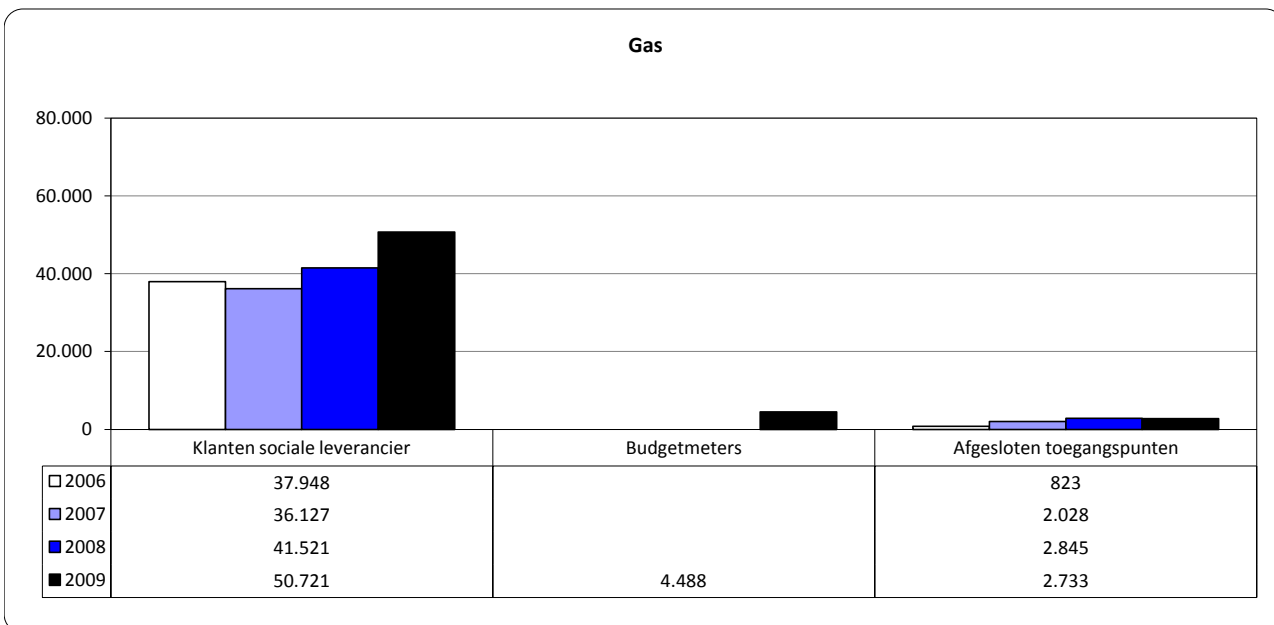
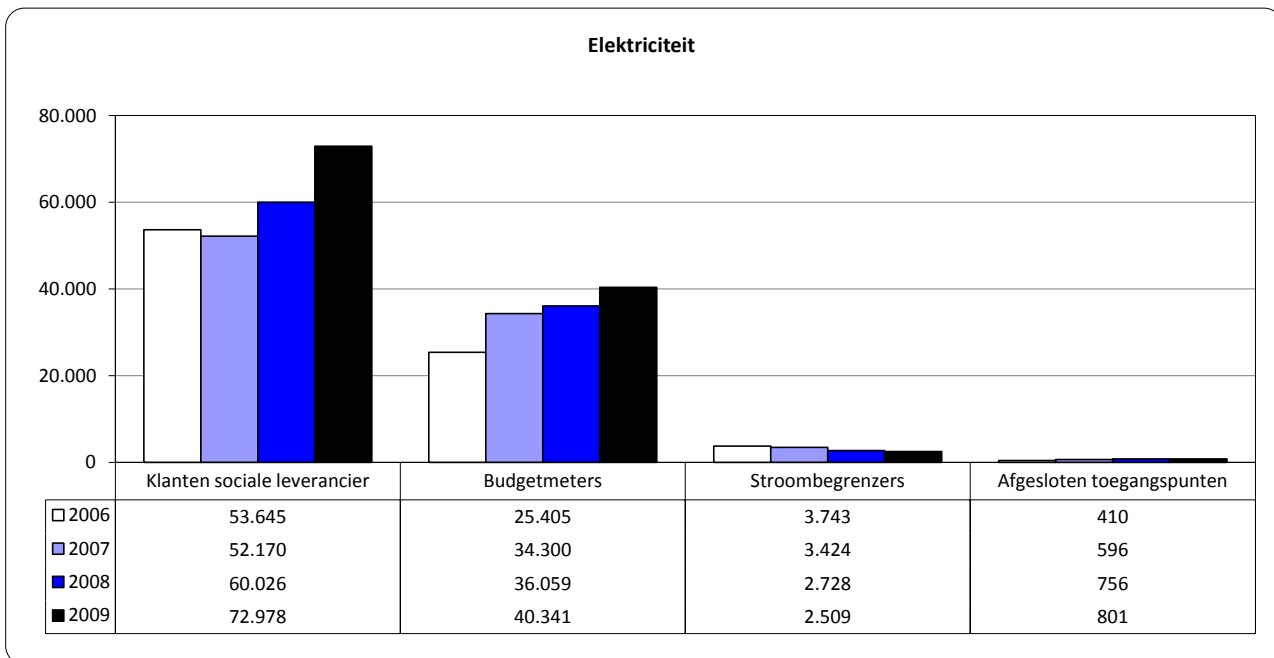
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2006-2009

BRON

VREG

Voor meer informatie

www.vreg.be

Toelichting

Het aantal door de netbeheerders van elektriciteit en gas voorziene huishoudens nam na een kleine afname in 2007 behoorlijk sterk toe in 2008 en 2009. Het gaat telkens enkel om klanten van wie het leveringscontract werd opgezegd door de commerciële leverancier omwille van wanbetaling en die zoals wettelijk bepaald verder worden beleverd door de netbeheerders in hun rol van sociale leverancier. Eind 2009 ging het om 72.978 huishoudens voor elektriciteit en 50.721 voor gas.

Bij het grootste deel van de door de netbeheerder van elektriciteit voorziene huishoudens (55%) werd een budgetmeter geplaatst. Tot en met 2006 vereiste de regelgeving dat bij klanten van de netbeheerder dadelijk een budgetmeter geïnstalleerd werd. Begin 2007 werd de wetgeving aangepast waardoor enkel nog een budgetmeter geplaatst wordt bij afnemers die hun facturen ook bij de netbeheerders niet correct betalen. Het aantal budgetmeters is de laatste jaren opvallend toegenomen. Eind 2009 verbruikte 40.341 huishoudens stroom via een budgetmeter. In de loop van 2009 werden ook de eerste budgetmeters geplaatst voor de levering van gas. Eind 2009 ging het om 4.488 huishoudens.

Het aantal stroombegrenzers neemt de laatste jaren af. Dat heeft te maken met het feit dat de netbeheerders tegenwoordig de voorkeur geven aan budgetmeters. Eind 2009 verbruikten nog 2.509 Vlaamse gezinnen elektriciteit via een stroombegrenzer. Hun verbruik werd daardoor begrensd tot een vermogen van 10 ampère.

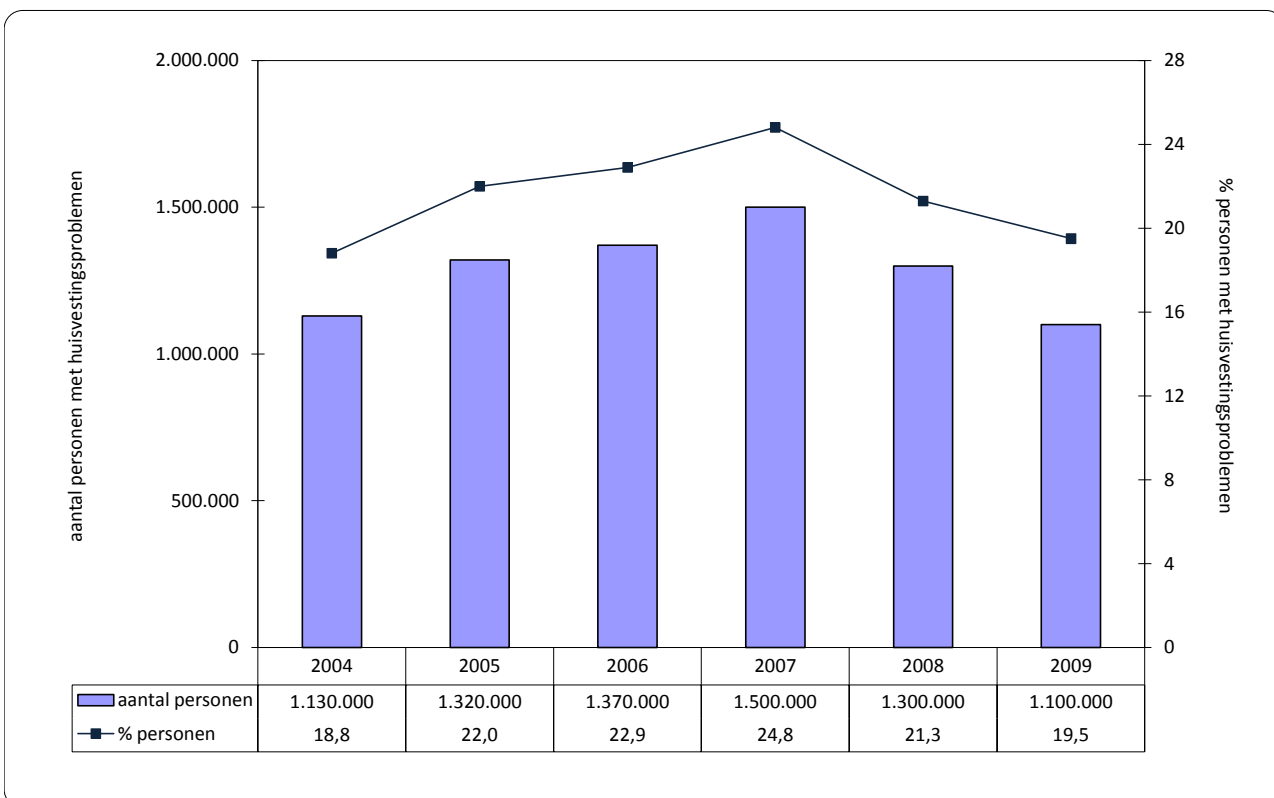
Bij wanbetaling bij de netbeheerder dient een vraag tot afsluiting van een klant voorgelegd te worden aan de Lokale Adviescommissie van de gemeente (LAC). Het aantal afgesloten toegangspunten voor elektriciteit en gas is de laatste jaren duidelijk toegenomen. Er wordt niet gesproken over huishoudens omdat niet geweten is of de toegangspunten ook effectief bewoond zijn.

Indicator H5 **Kwaliteit van de huisvesting: evolutie**

Omschrijving Percentage personen dat leeft in een huis met één of meerdere van volgende problemen: gebrek aan elementair comfort (bad of douche, warm stromend water, een toilet met waterspoeling in de woning zelf), gebrek aan ruimte (minder dan 1 kamer per lid van het gezin), minstens 1 van 4 mogelijke structurele problemen (lekkend dak, geen adequate verwarming, schimmel en vocht, rottende ramen en deuren)

DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON EU-SILC, Algemene Directie Statistiek
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Toelichting

Goed een vijfde van de bevolking in het Vlaamse Gewest (22%) leefde in 2009 in een huis met structurele problemen, een gebrek aan basiscomfort en/of een gebrek aan ruimte. Dat aandeel is na een stijging tussen 2004 en 2007 in 2008 en 2009 weer iets gedaald.

Indicator H6

Kwaliteit van de huisvesting: situatie per bevolkingsgroep

Omschrijving

Percentage personen dat leeft in een huis met één of meerdere van volgende problemen: gebrek aan elementair comfort (bad of douche, warm stromend water, een toilet met waterspoeling in de woning zelf), gebrek aan ruimte (minder dan 1 kamer per lid van het gezin), minstens 1 van 4 mogelijke structurele problemen (lekkend dak, geen adequate verwarming, schimmel en vocht, rottende ramen en deuren)

DIMENSIES

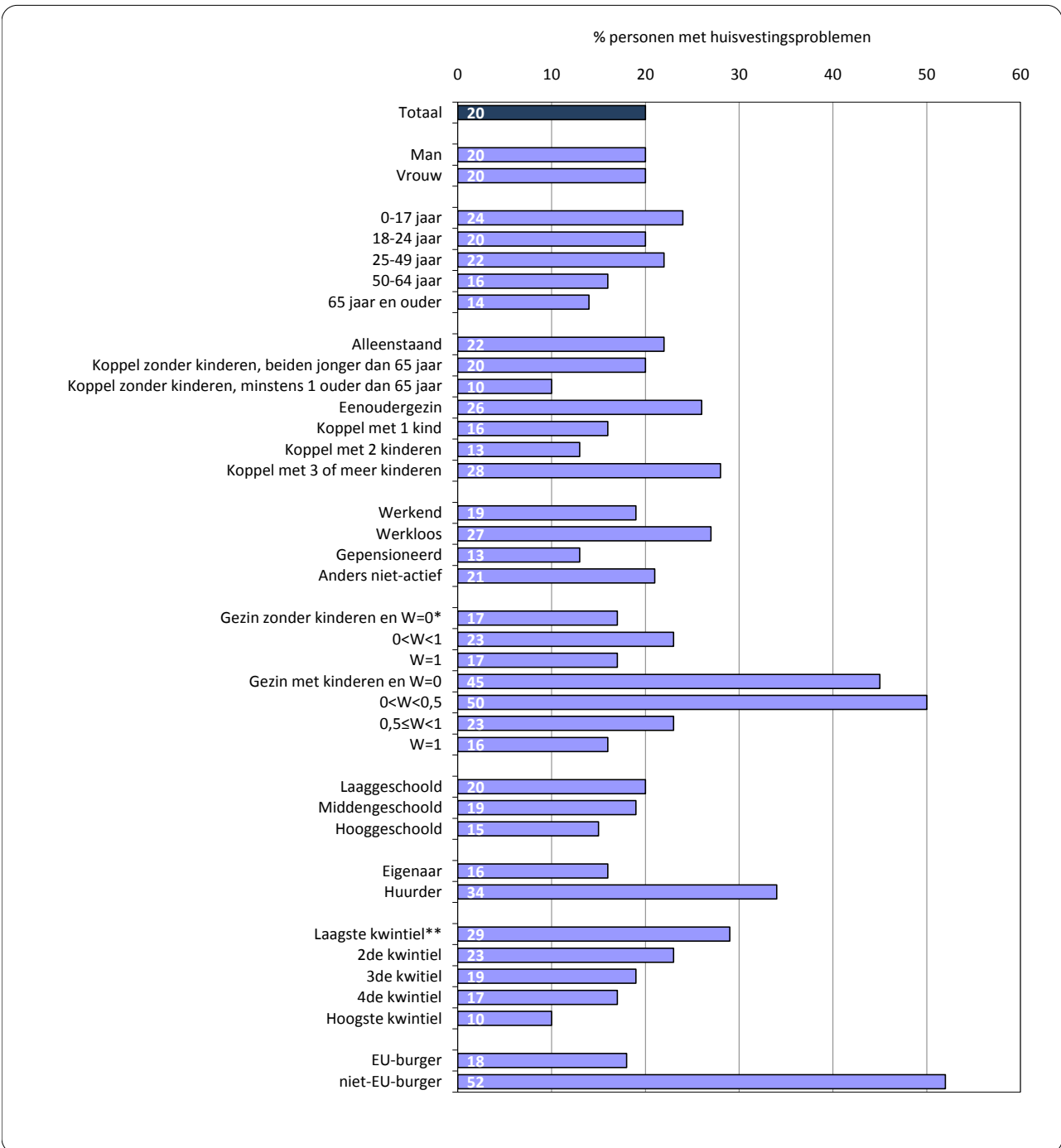
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

* Werkintensiteit (W): het aantal werkelijk gewerkte maanden voor alle volwassen leden van het huishouden ten opzichte van het aantal werkbare maanden tijdens het referentiejaar.

** Laagste kwintiel: 20% armste gezinnen; hoogste kwintiel: 20% rijkste gezinnen.

Indicator O1**Laaggeletterdheid en zwakke wiskundige prestaties bij jongeren: evolutie****Omschrijving**

Percentage leerlingen van 15 jaar die niveau 1 of lager scoren op de gecombineerde leesvaardigheidsschaal en de gecombineerde wiskundige geletterdheidsschaal van het Programme for International Student Assessment (PISA)

DIMENSIES

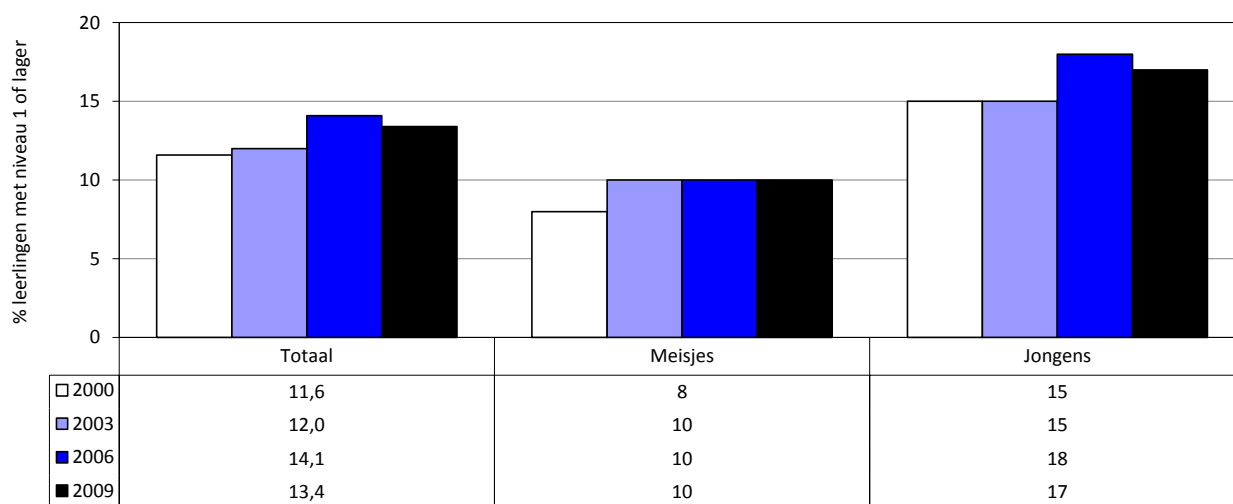
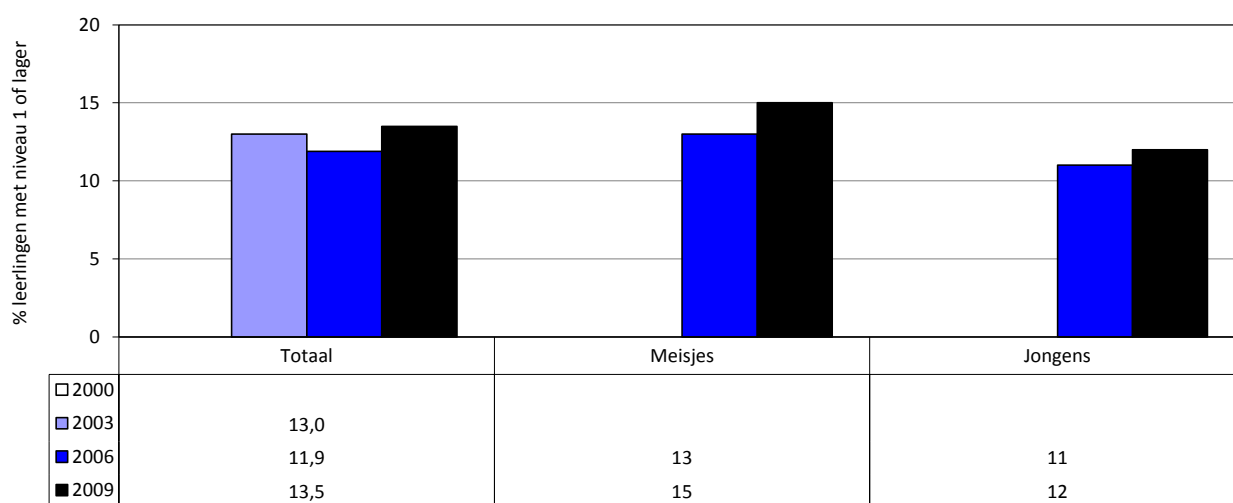
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2000, 2003, 2006, 2009

BRON

PISA, OESO

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/992.htm>

Leesvaardigheid**Wiskundige geletterdheid****Toelichting**

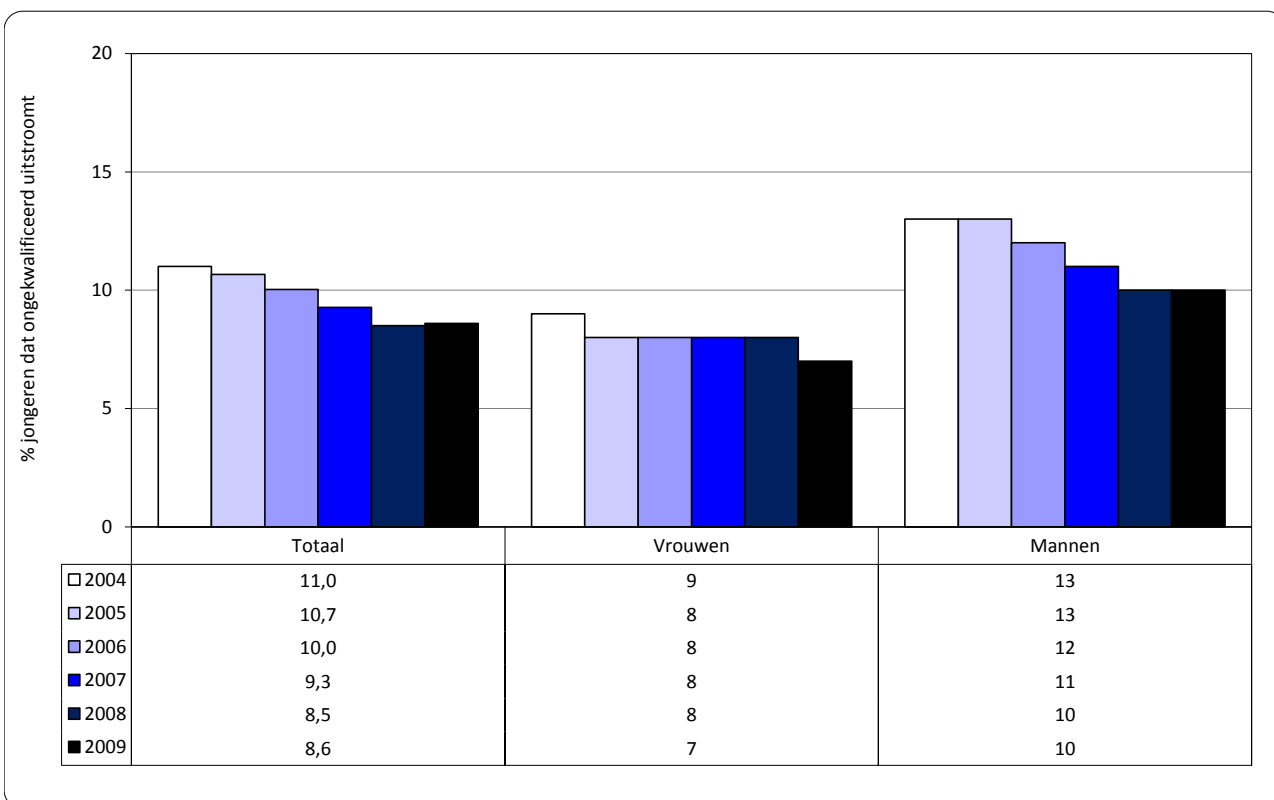
Hoewel Vlaanderen in vergelijking met andere Europese landen behoorlijk scoort qua geletterdheid van 15-jarigen, nam het aantal laaggeletterde leerlingen (leerlingen met niveau 1 of lager op de gecombineerde leesvaardigheidsschaal) tot 2006 toe waarna het tussen 2006 en 2009 licht daalde. Bovendien valt het grote verschil op tussen meisjes en jongens: meisjes scoren beter dan jongens. Bij wiskundige geletterdheid draait de verhouding tussen jongens en meisjes helemaal om. Hier scoren jongens het best.

Indicator O2 **Ongekwalificeerde uitstroom: evolutie**

Omschrijving Percentage jongeren (18-24 jaar) met maximaal een diploma lager secundair onderwijs dat geen verder onderwijs volgt en tijdens de afgelopen 4 weken niet deelgenomen heeft aan een opleiding

DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON EAK, Algemene Directie Statistiek
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/2290.htm>

Toelichting

Het aandeel schoolverlaters zonder diploma in Vlaanderen is de afgelopen jaren gestaag gedaald al is die daling in 2009 gestopt. In 2009 ging het om 9% van 18- tot 24-jarigen. Net als bij de cijfers over leesvaardigheid blijken ook hier vrouwen duidelijk beter te scoren dan mannen, al valt op dat het aandeel ongekwalificeerde schoolverlaters de afgelopen jaren bij mannen sterker is gedaald dan bij vrouwen.

Indicator O3**Ongekwalficeerde uitstroom: Europese vergelijking****Omschrijving**

Percentage jongeren (18-24 jaar) met maximaal een diploma lager secundair onderwijs dat geen verder onderwijs volgt en tijdens de afgelopen 4 weken niet deelgenomen heeft aan een opleiding

DIMENSIES

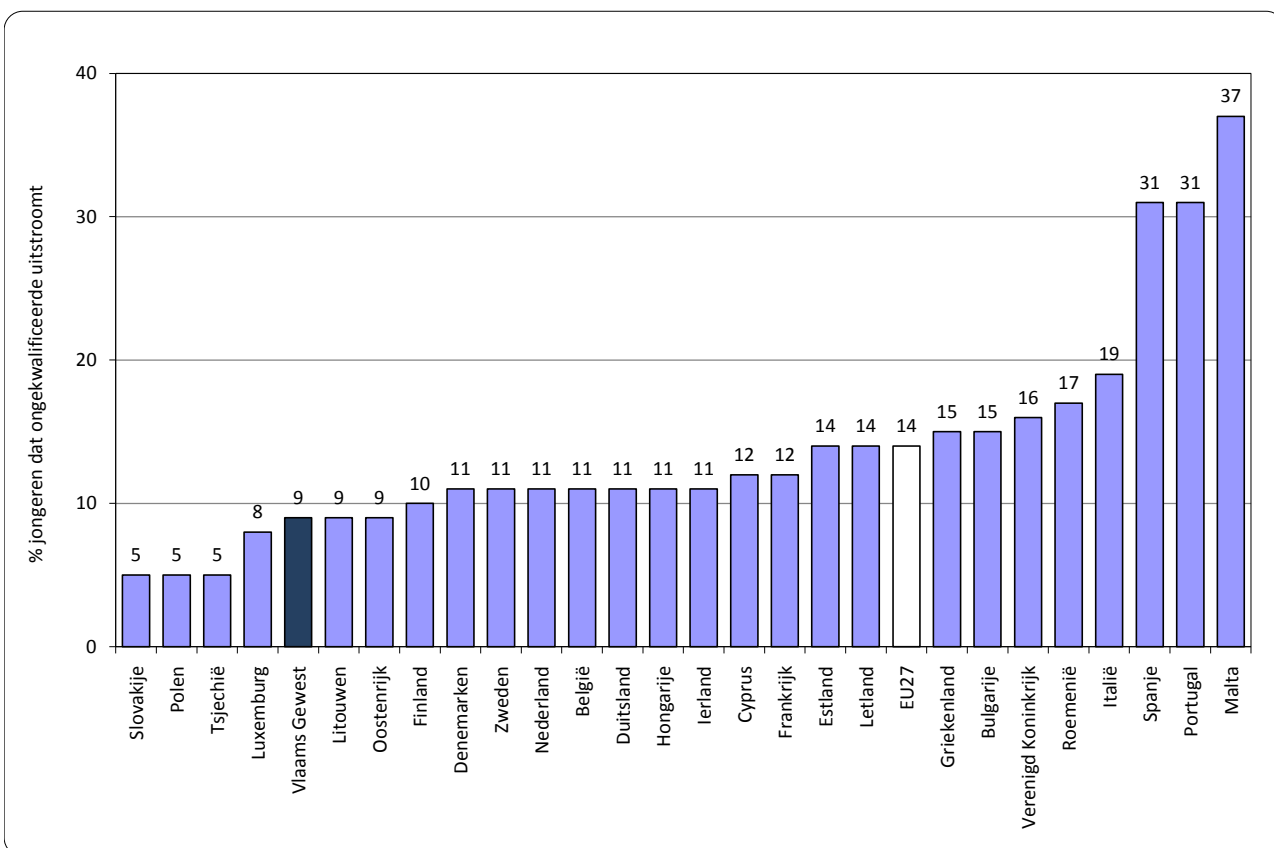
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EAK - LFS, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2290.htm>

Indicator G1**Subjectieve beoordeling van de gezondheidssituatie: evolutie****Omschrijving**

Percentage en aantal personen van 16 jaar en ouder dat zijn of haar gezondheidstoestand als slecht tot zeer slecht omschrijft

DIMENSIES

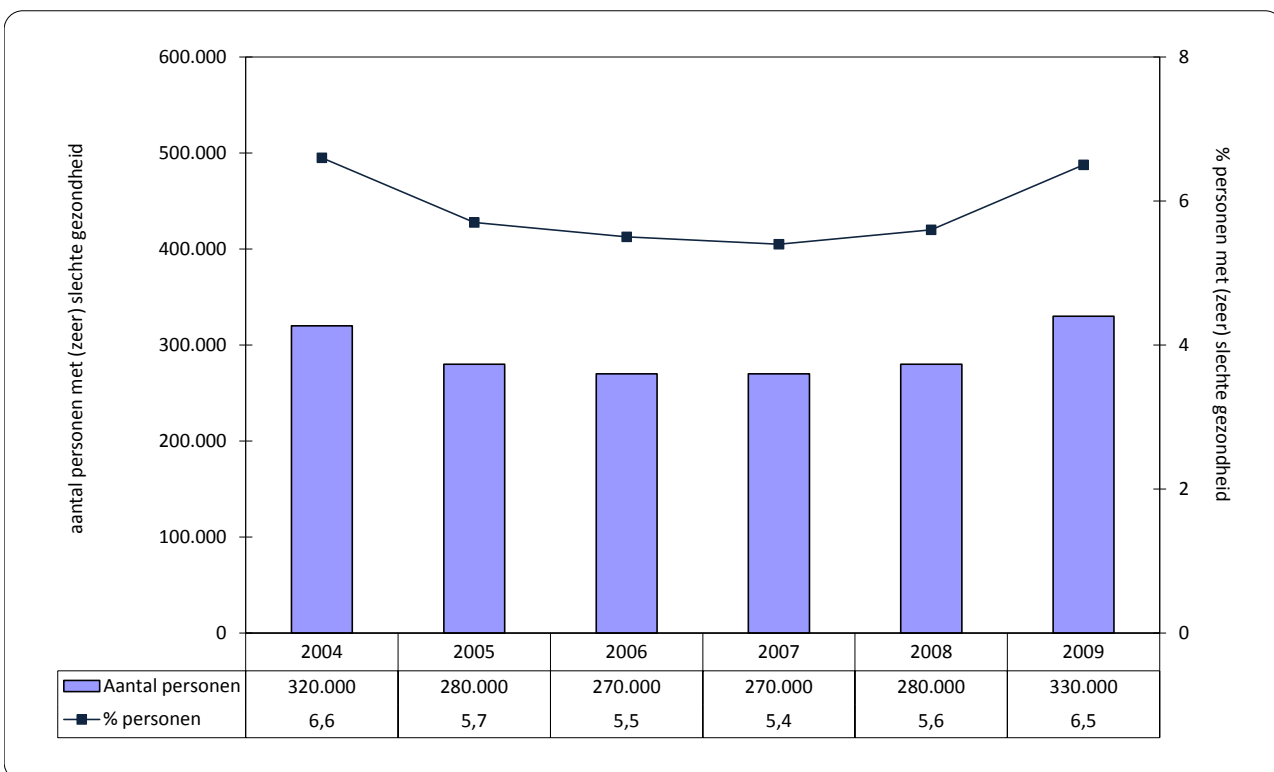
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

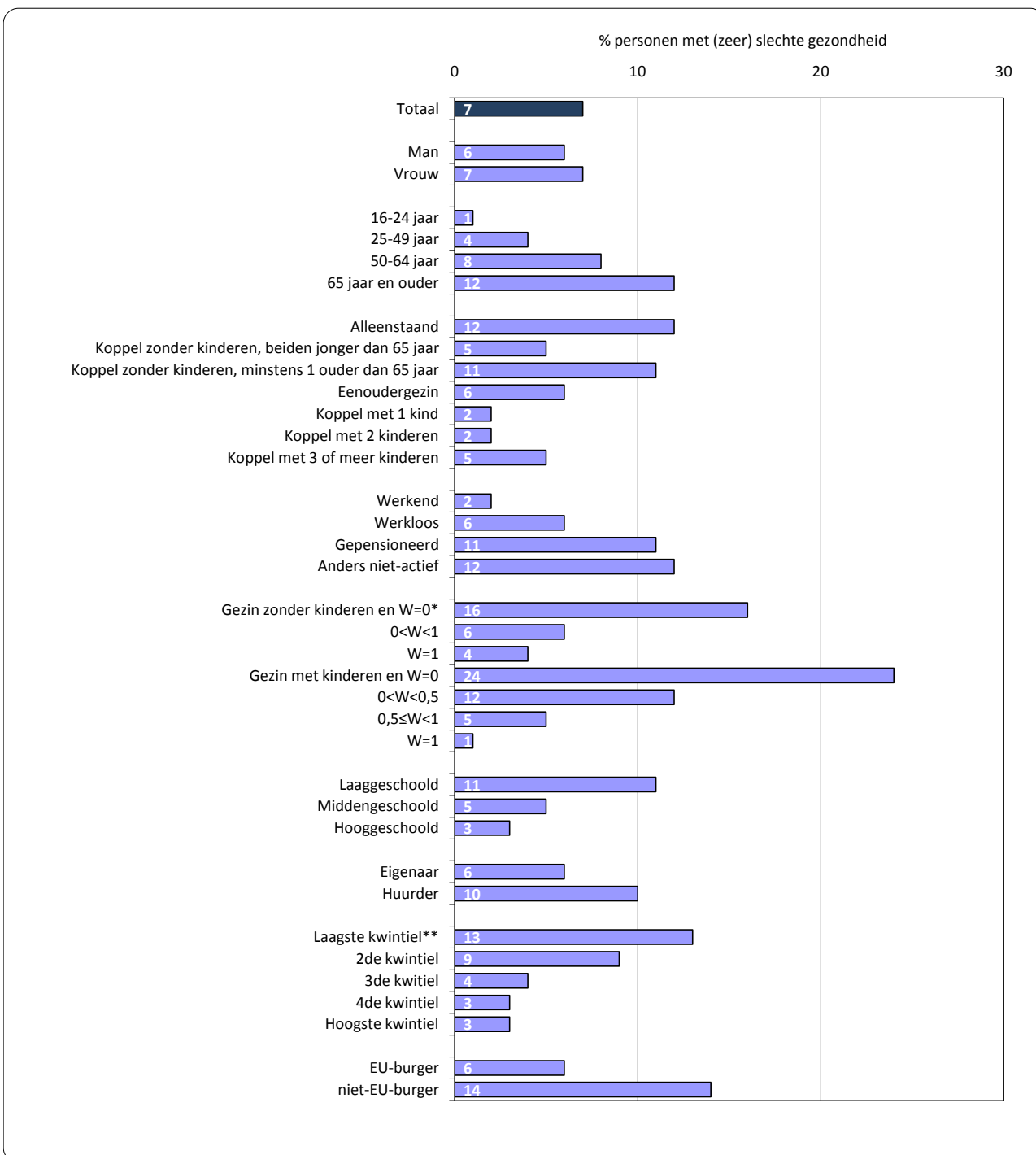
Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Toelichting

In 2009 omschreven bijna 7% van de Vlamingen van 16 jaar en ouder hun gezondheidstoestand als slecht of zeer slecht. Dat komt overeen met ongeveer 330.000 personen. Dat aandeel ligt de laatste jaren steeds tussen 6,5% en 5,5% van de Vlamingen.

Indicator G2	Subjectieve beoordeling van de gezondheidssituatie: situatie per bevolkingsgroep	
Omschrijving	Percentage personen van 16 jaar en ouder dat zijn of haar gezondheidstoestand als slecht tot zeer slecht omschrijft	
DIMENSIES	Ruimte	Vlaams Gewest
	Tijd	2009
BRON	EU-SILC, Algemene Directie Statistiek	
Voor meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm	

* Werkintensiteit (W): het aantal werkelijk gewerkte maanden voor alle volwassen leden van het huishouden ten opzichte van het aantal werkbare maanden tijdens het referentiejaar.

** Laagste kwintiel: 20% armste gezinnen; hoogste kwintiel: 20% rijkste gezinnen.

Indicator G3**Subjectieve beoordeling van de gezondheidssituatie: Europese vergelijking****Omschrijving**

Percentage personen van 18 jaar en ouder dat zijn of haar gezondheidstoestand als slecht tot zeer slecht omschrijft

DIMENSIES

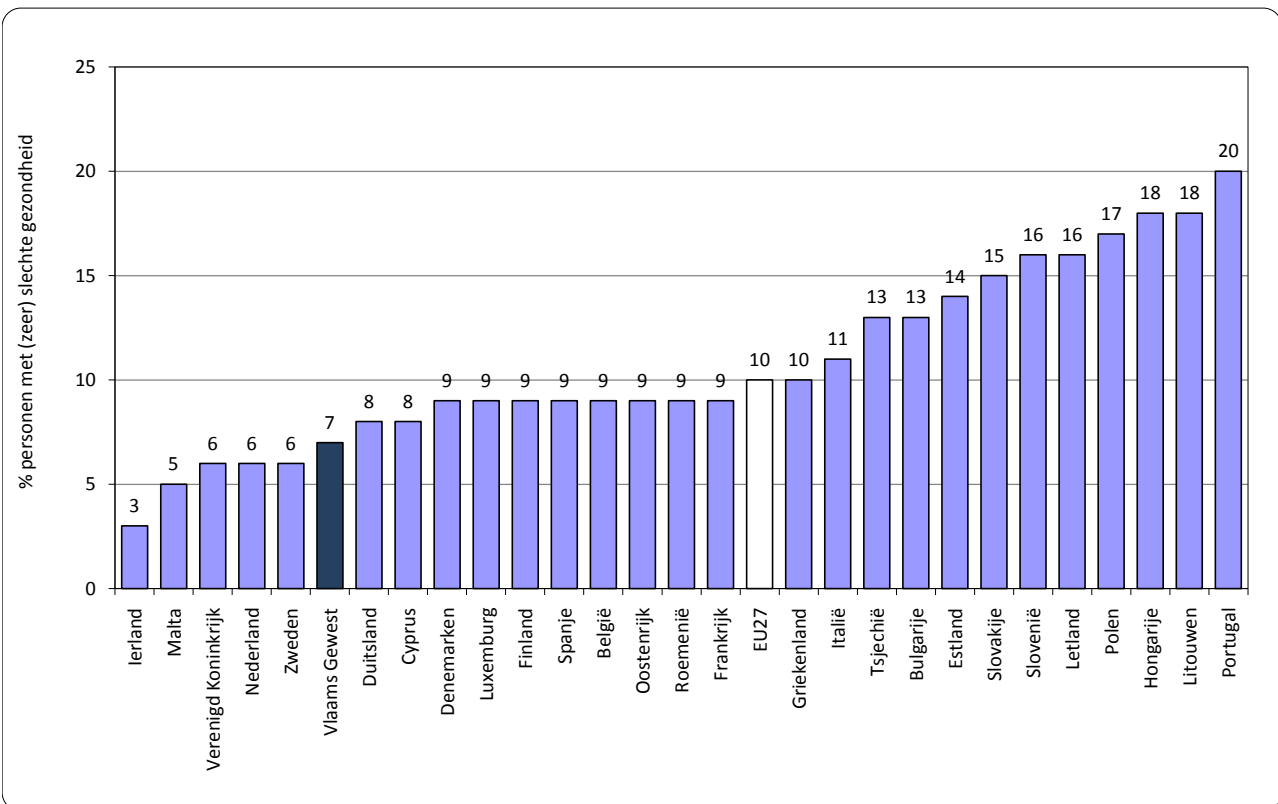
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Indicator G4**Uitstel gezondheidszorg om financiële redenen: evolutie****Omschrijving**

Percentage en aantal personen dat leeft in een huishouden waarvan één van de leden in het voorbije jaar een bezoek aan de arts of tandarts heeft moeten uit- of afstellen om financiële redenen

DIMENSIES

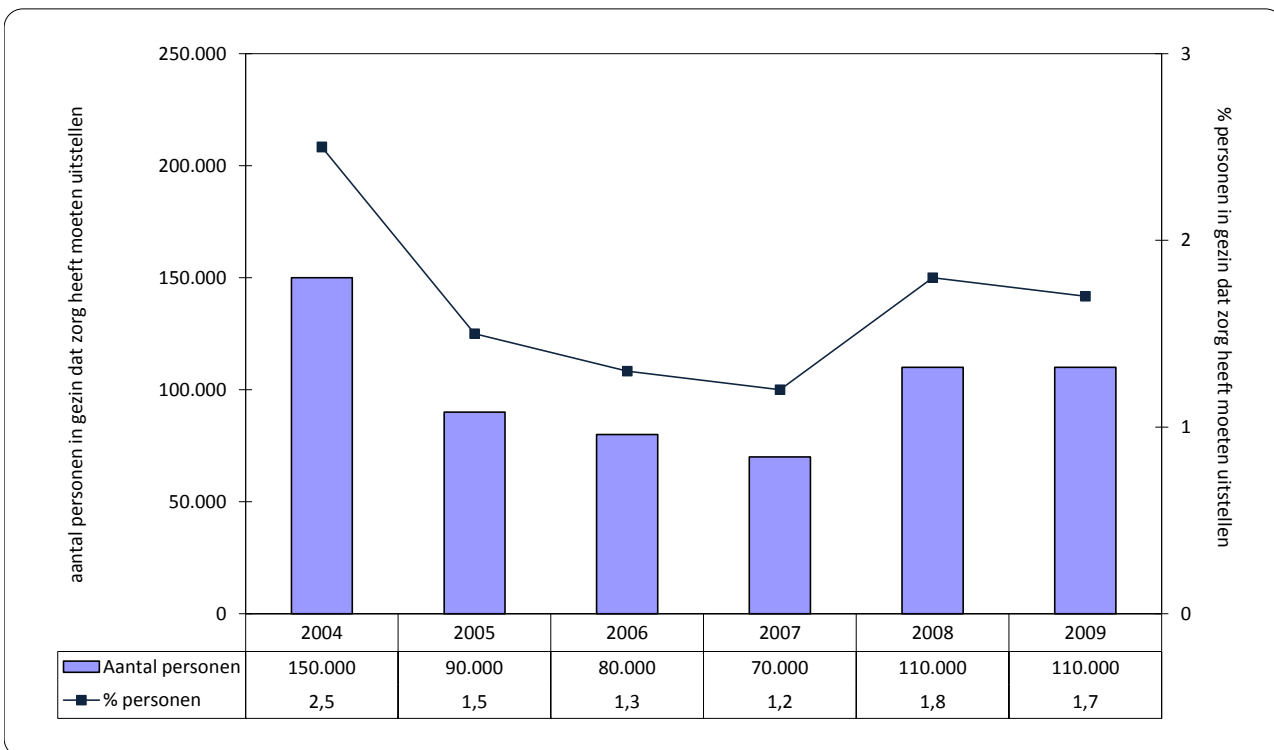
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Toelichting

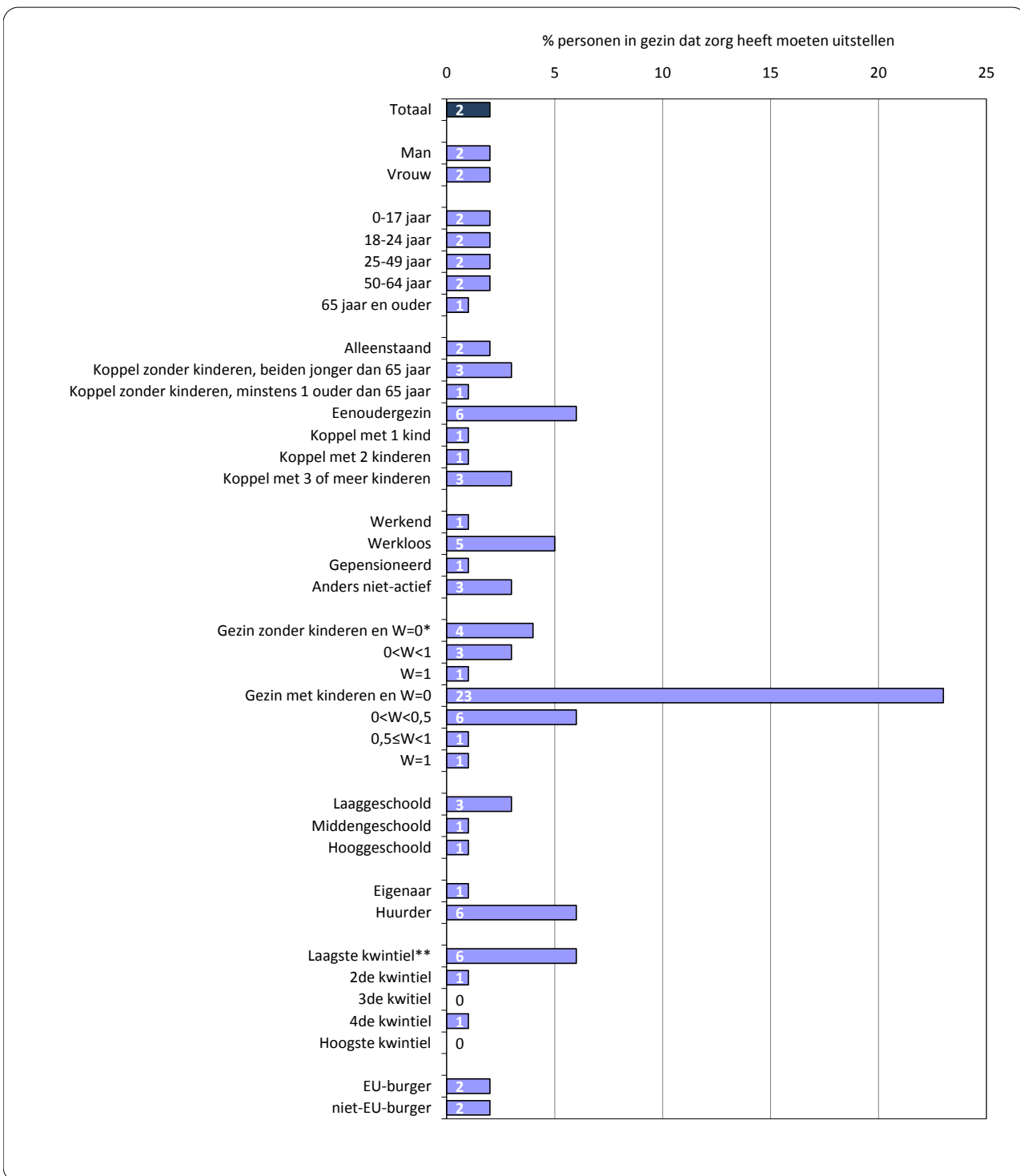
In 2009 leven bijna 2% van de Vlamingen (ongeveer 110.000 personen) in een huishouden dat gezondheidszorgen heeft moeten uits tellen om financiële redenen. Dat aandeel schommelt de laatste jaren tussen goed 1% en 2,5% van de Vlamingen.

Indicator G5 **Uitstel gezondheidszorg om financiële redenen: situatie per bevolkingsgroep**

Omschrijving Percentage personen dat leeft in een huishouden waar één van de leden in het voorbije jaar een bezoek aan de arts of tandarts heeft moeten uit- of afstellen om financiële redenen

DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 2009

BRON EU-SILC, Eurostat en Algemene Directie Statistiek
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1319.htm>

* Werkintensiteit (W): het aantal werkelijk gewerkte maanden voor alle volwassen leden van het huishouden ten opzichte van het aantal werkbare maanden tijdens het referentiejaar.

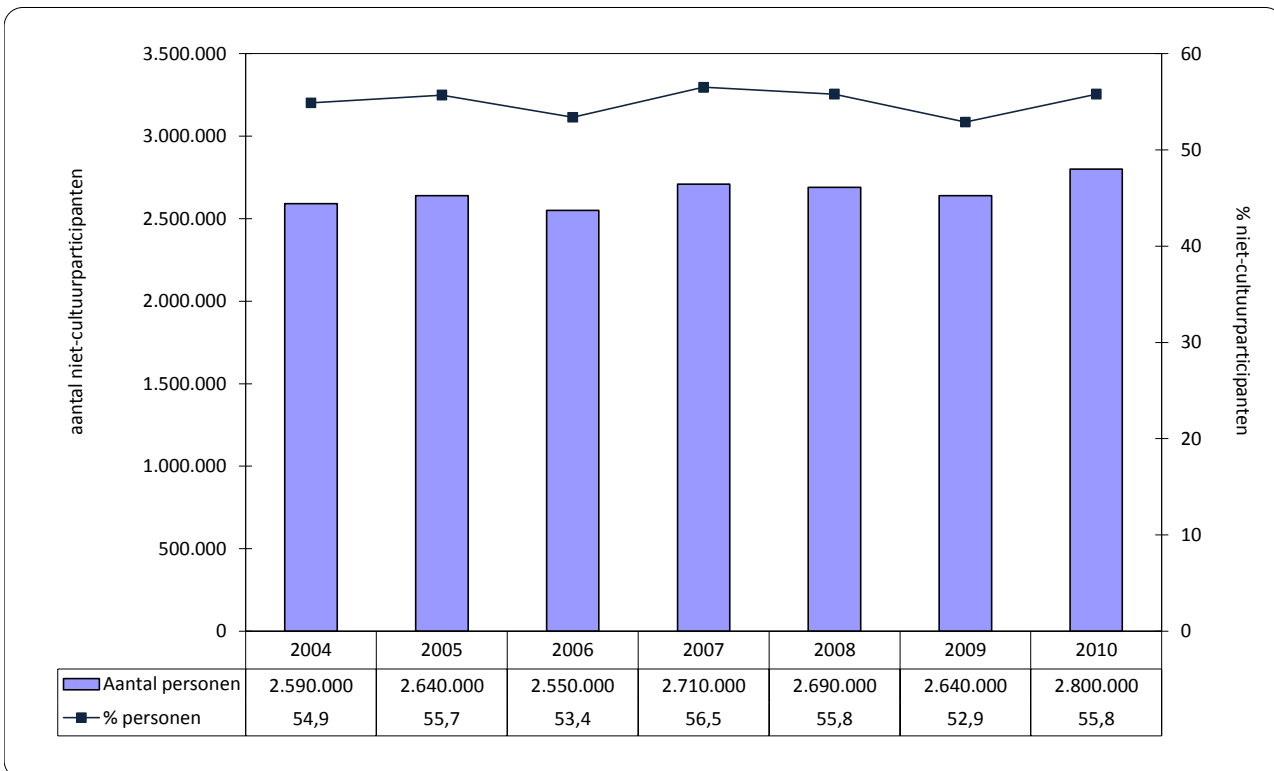
** Laagste kwintiel: 20% armste gezinnen; hoogste kwintiel: 20% rijkste gezinnen.

Indicator M1 Niet-participatie aan cultuur: evolutie

Omschrijving Percentage en aantal personen van 18 jaar en ouder (tot 2008: 18 tot 85 jaar) dat niet of slechts incidenteel participeert aan cultuur. Het gaat om personen die niet minstens 2 keer per jaar ten minste 2 van volgende cultuuractiviteiten ondernemen: het bijwonen van een opera of klassiek concert, een pop- of rockconcert, een jazz- of bluesconcert, een folkoptreden of traditioneel concert, een dans- of balletvoorstelling, een theatervoorstelling, museumbezoek, bibliotheekbezoek en bioscoopbezoek

DIMENSIES **Ruimte** Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2004-2010

BRON SCV-survey, Studiedienst van de Vlaamse Regering
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/629.htm>

Toelichting

In 2010 namen 56% van de Vlamingen van 18 jaar en ouder (ongeveer 2,8 miljoen personen) niet of slechts incidenteel (minder dan 2 keer aan 2 verschillende vormen) deel aan culturele activiteiten. Dat aandeel schommelt de voorbije jaren steeds rond 55% van de volwassen Vlamingen.

Indicator M2**Niet-participatie aan cultuur: situatie per bevolkingsgroep****Omschrijving**

Percentage personen van 18 jaar en ouder (tot 2008: 18 tot 85 jaar) dat niet of slechts incidenteel participeert aan cultuur. Het gaat om personen die niet minstens 2 keer per jaar ten minste 2 van volgende cultuuractiviteiten ondernemen: het bijwonen van een opera of klassiek concert, een pop- of rockconcert, een jazz- of bluesconcert, een folkoptreden of traditioneel concert, een dans- of balletvoorstelling, een theatervoorstelling, museumbezoek, bibliotheekbezoek en bioscoopbezoek

DIMENSIES

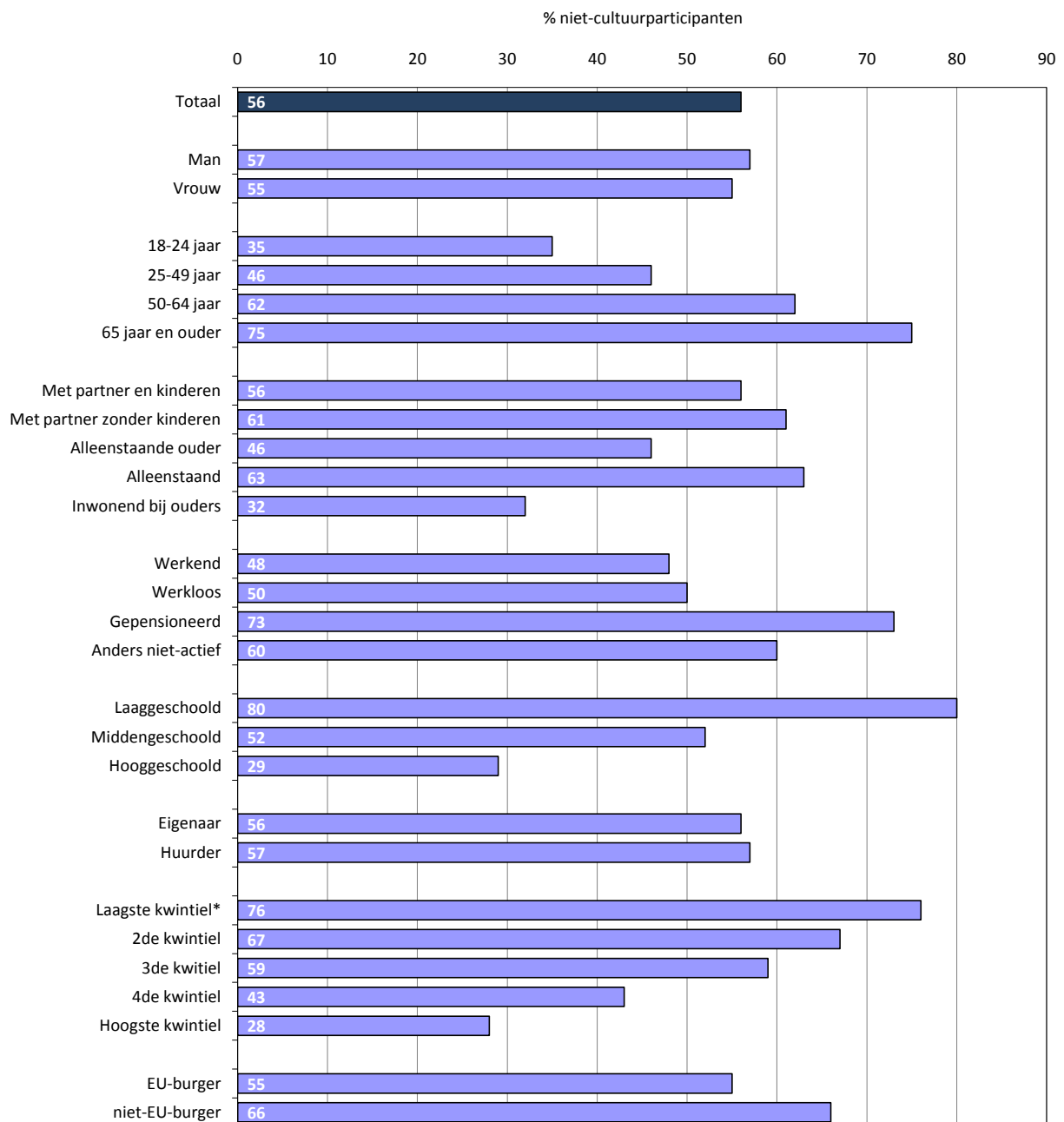
Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2010

BRON

SCV-survey, Studiedienst van de Vlaamse Regering

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/629.htm>

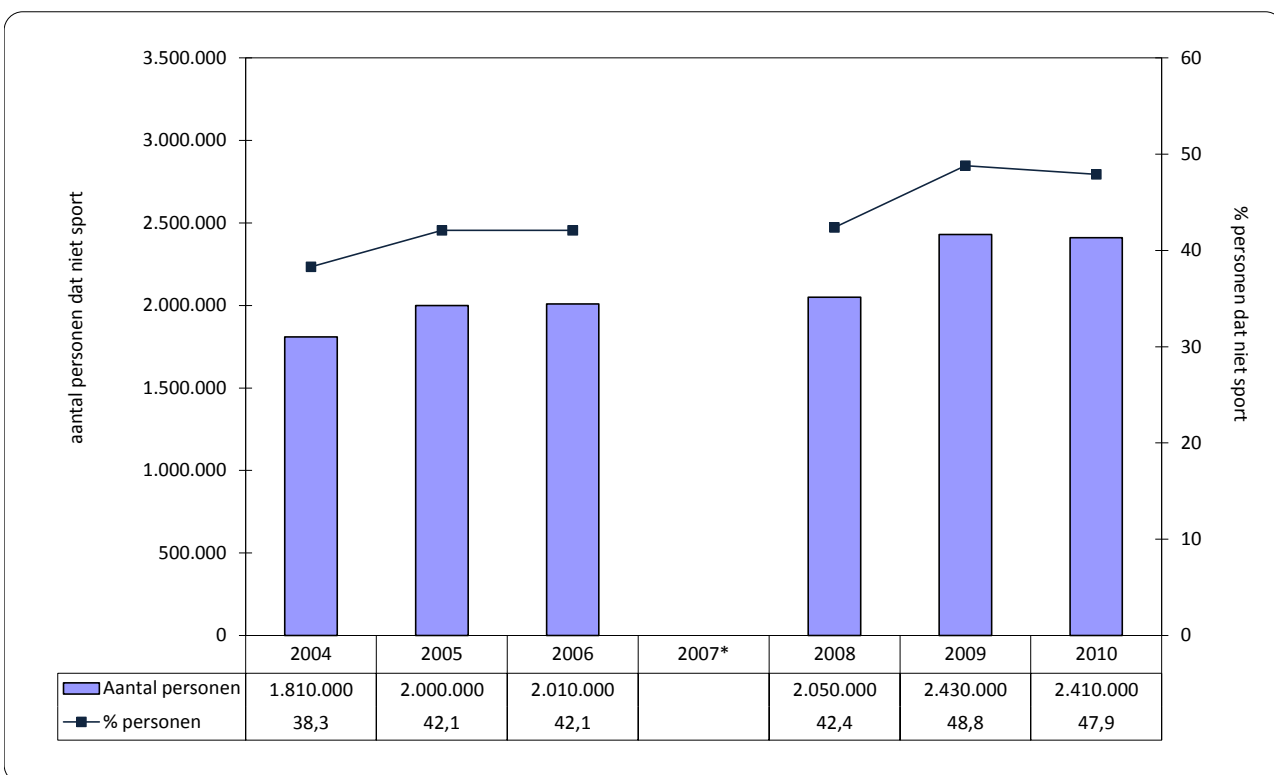
* Laagste kwintiel: 20% armste gezinnen; hoogste kwintiel: 20% rijkste gezinnen.

Indicator M3 Niet-participatie aan sport: evolutie

Omschrijving Percentage en aantal personen van 18 jaar en ouder (tot 2008: 18 tot 85 jaar) dat niet aan sport doet (sport wordt hier ruim opgevat, omvat ook fietsen en wandelen)

DIMENSIES **Ruimte** Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2004-2010

BRON SCV-survey, Studiedienst van de Vlaamse Regering
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2515.htm>

* Niet bevraagd in 2007.

Toelichting

In 2010 deden 48% van de Vlamingen van 18 jaar en ouder (ongeveer 2,4 miljoen personen) niet aan sport. Sport wordt hierbij ruim aanzien: ook wandelen en fietsen wordt als sportbeoefening beschouwd. Het aandeel niet-sporters in de meerderjarige Vlaamse bevolking is de voorbije jaren toegenomen.

Indicator M4**Niet-participatie aan sport: situatie per bevolkingsgroep****Omschrijving**

Percentage personen van 18 jaar en ouder dat niet aan sport doet (sport wordt hier ruim opgevat, omvat ook fietsen en wandelen)

DIMENSIES

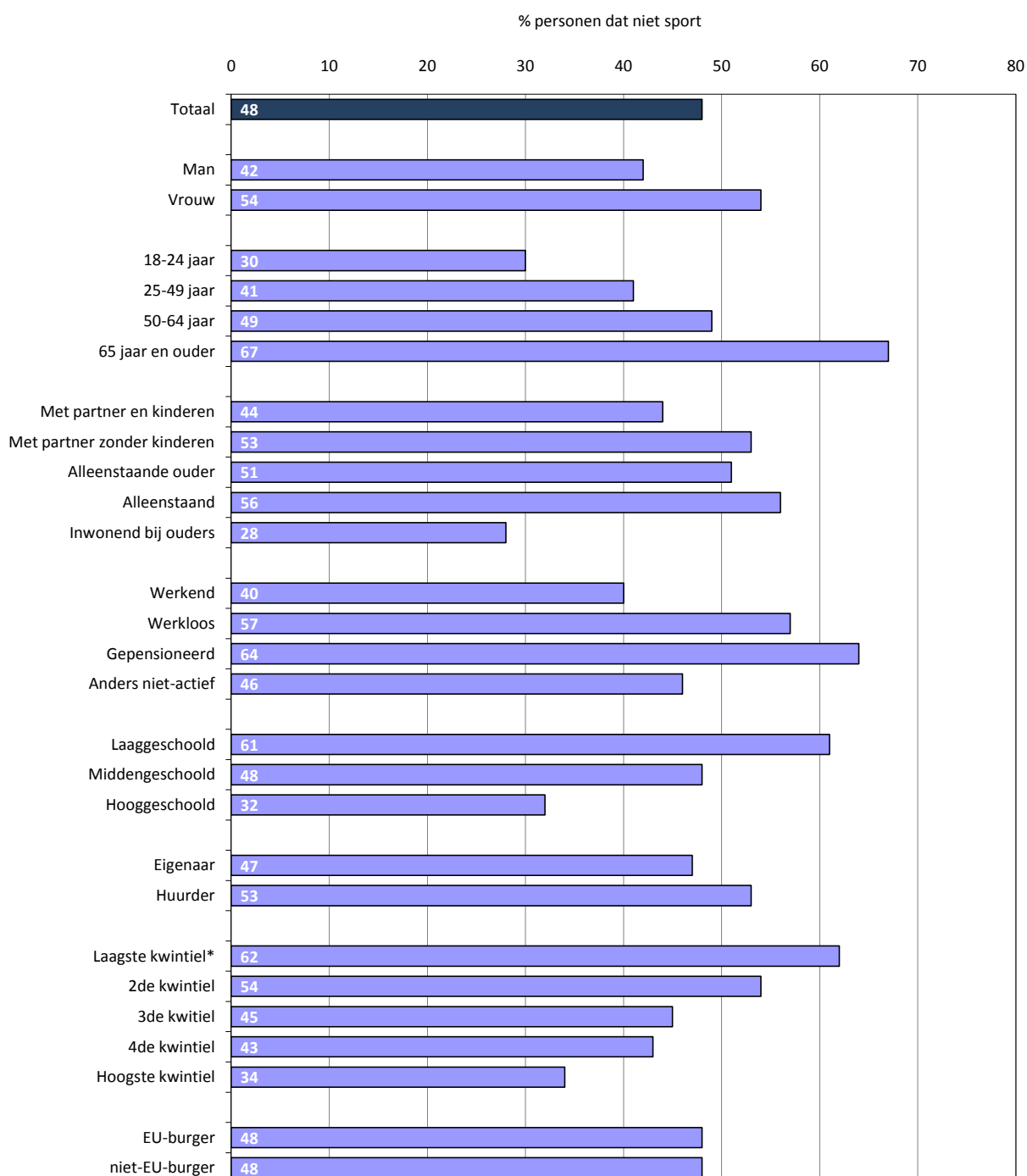
Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2010

BRON

SCV-survey, Studiedienst van de Vlaamse Regering

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2515.htm>

* Laagste kwintiel: 20% armste gezinnen; hoogste kwintiel: 20% rijkste gezinnen.

Indicator M5**Niet-participatie aan verenigingen: evolutie****Omschrijving**

Percentage en aantal personen van 18 jaar en ouder (tot 2008: 18 tot 85 jaar) dat van geen enkele vereniging actief lid is

DIMENSIES

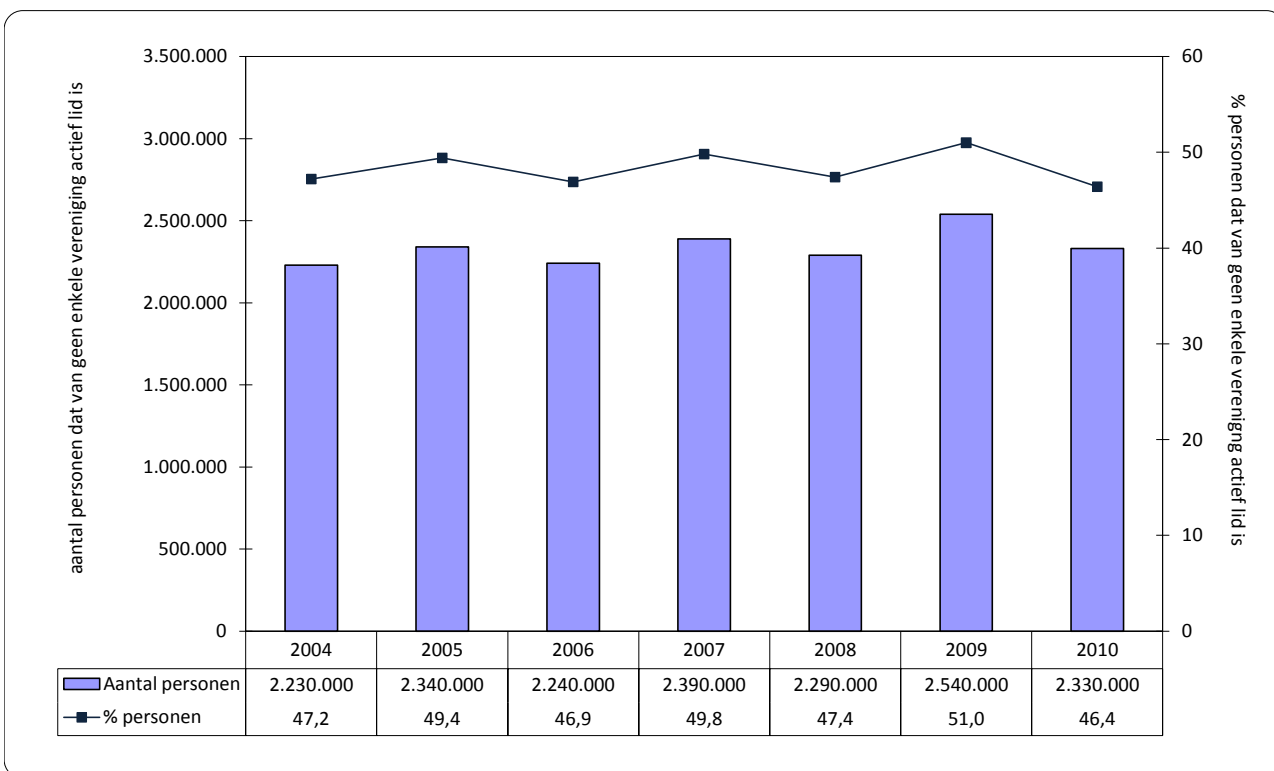
Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2004-2010

BRON

SCV-survey, Studiedienst van de Vlaamse Regering

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/634.htm>

Toelichting

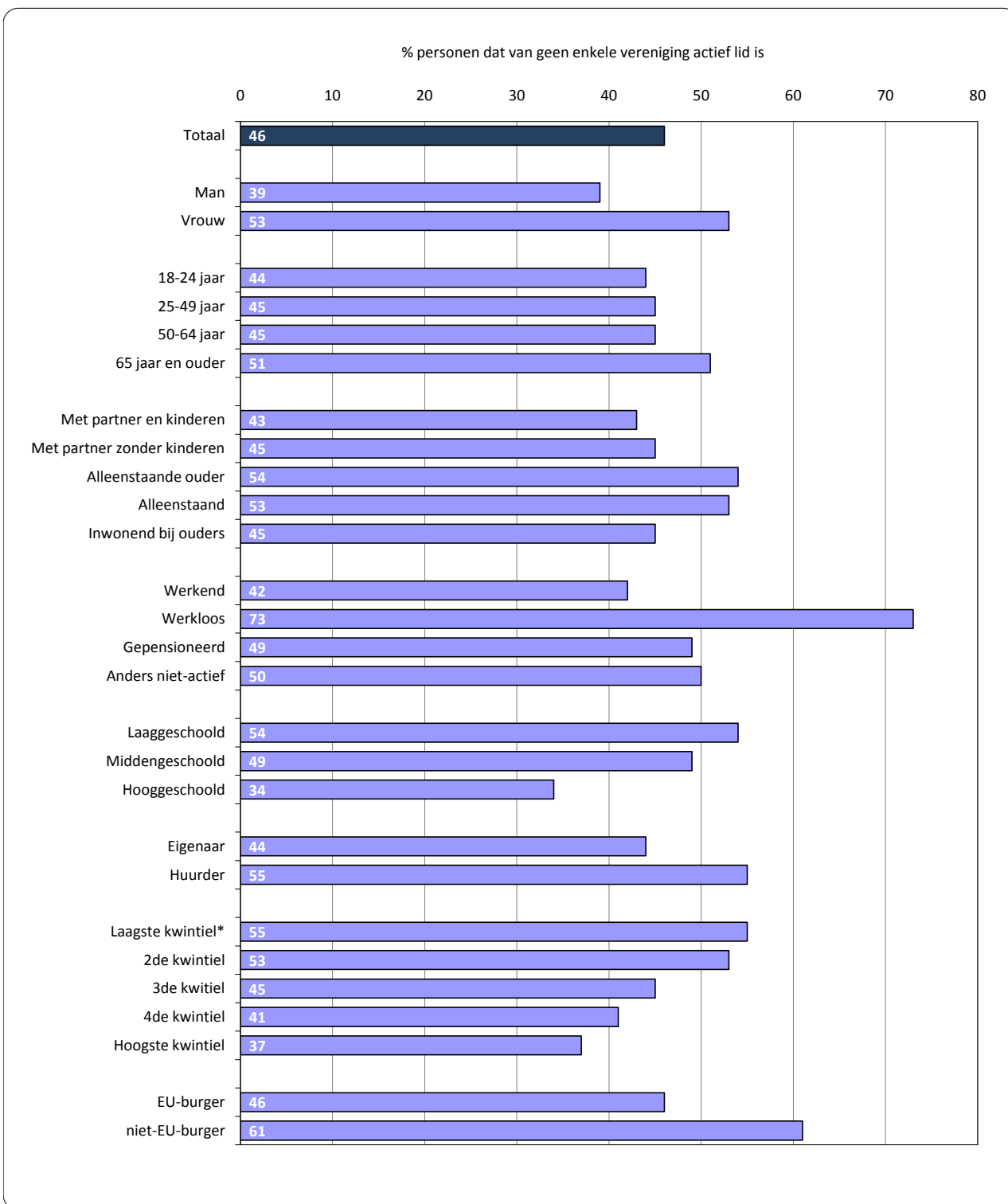
In 2010 was 46% van de Vlamingen van 18 jaar en ouder (ongeveer 2,3 miljoen personen) van geen enkele vereniging actief lid of bestuurslid. De niet-participatie aan verenigingen schommelt sinds 2004 tussen 47% en 51%.

Indicator M6**Niet-participatie aan verenigingen: situatie per bevolkingsgroep****Omschrijving**

Percentage personen van 18 jaar en ouder dat van geen enkele vereniging actief lid is

DIMENSIES
Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2010
BRON

SCV-survey, Studiedienst van de Vlaamse Regering

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/634.htm>

* Laagste kwintiel: 20% armste gezinnen; hoogste kwintiel: 20% rijkste gezinnen.

Indicator M7**Risico op sociale isolatie: evolutie****Omschrijving**

Percentage en aantal personen van 18 jaar en ouder (tot 2008: 18 tot 85 jaar) dat minder dan wekelijks contact heeft met bure n, met niet-inwonende familie en met vrienden of kennissen

DIMENSIES

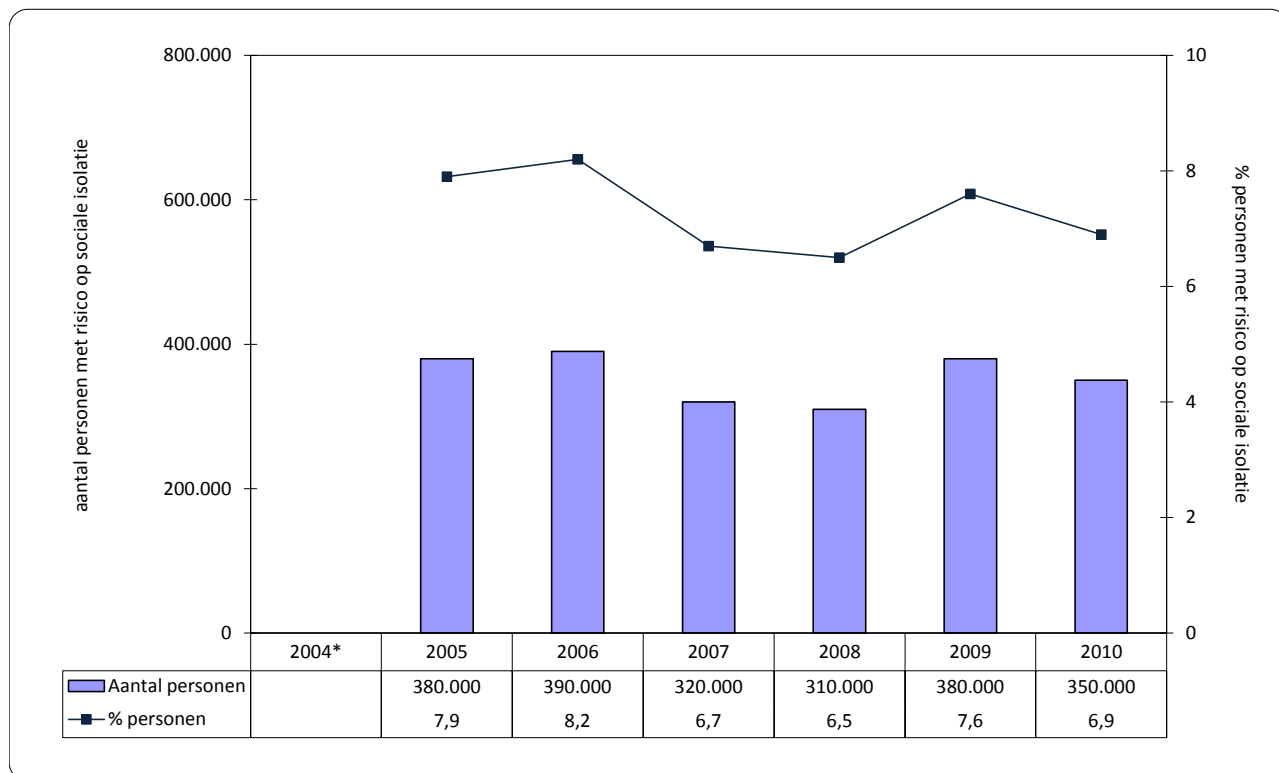
Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2004-2010

BRON

SCV-survey, Studiedienst van de Vlaamse Regering

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1069.htm>

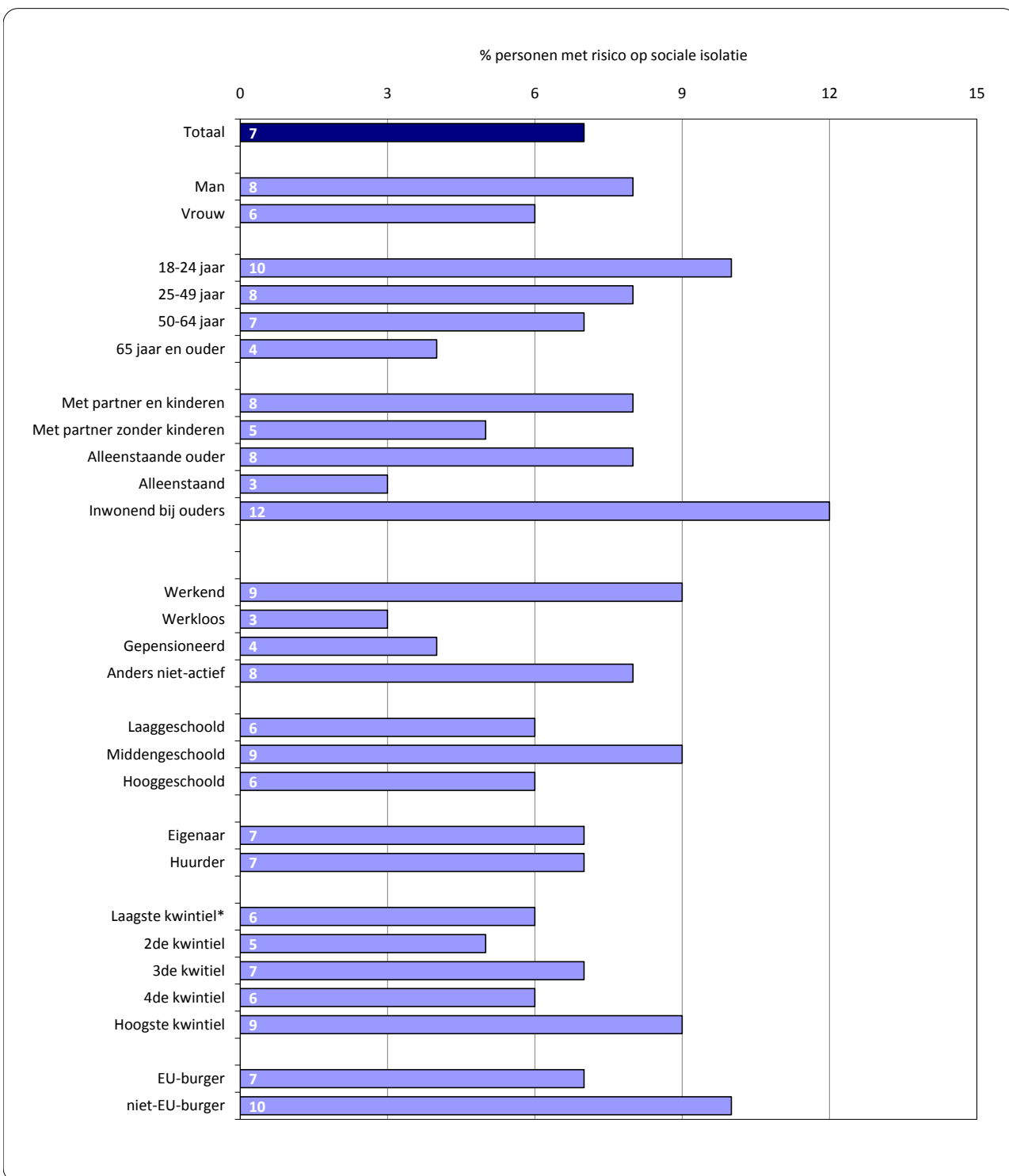

* Niet bevraagd in 2004.

Toelichting

In 2010 had 7% van de meerderjarige Vlamingen (ongeveer 350.000 personen) minder dan wekelijks contact met zijn of haar bure n, niet-inwonende familie en vrienden of kennissen. Deze groep loopt een verhoogd risico op sociale isolatie. Het aandeel van deze groep schommelt de laatste jaren tussen 6,5% en 8%.

Indicator M8	Risico op sociale isolatie: situatie per bevolkingsgroep	
Omschrijving	Percentage personen van 18 jaar en ouder dat minder dan wekelijks contact heeft met burens, met niet-inwonende familie en met vrienden of kennissen	
DIMENSIES	Ruimte	Vlaamse Gemeenschap
	Tijd	2010
BRON	SCV-survey, Studiedienst van de Vlaamse Regering	
Voor meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1069.htm	

* Laagste kwintiel: 20% armste gezinnen; hoogste kwintiel: 20% rijkste gezinnen.

Indicator M9**Geen internetgebruik: evolutie****Omschrijving**

Percentage en aantal personen van 18 jaar en ouder (tot 2008: 18 tot 85 jaar) dat tijdens de laatste 3 maanden geen internet heeft gebruikt

DIMENSIES

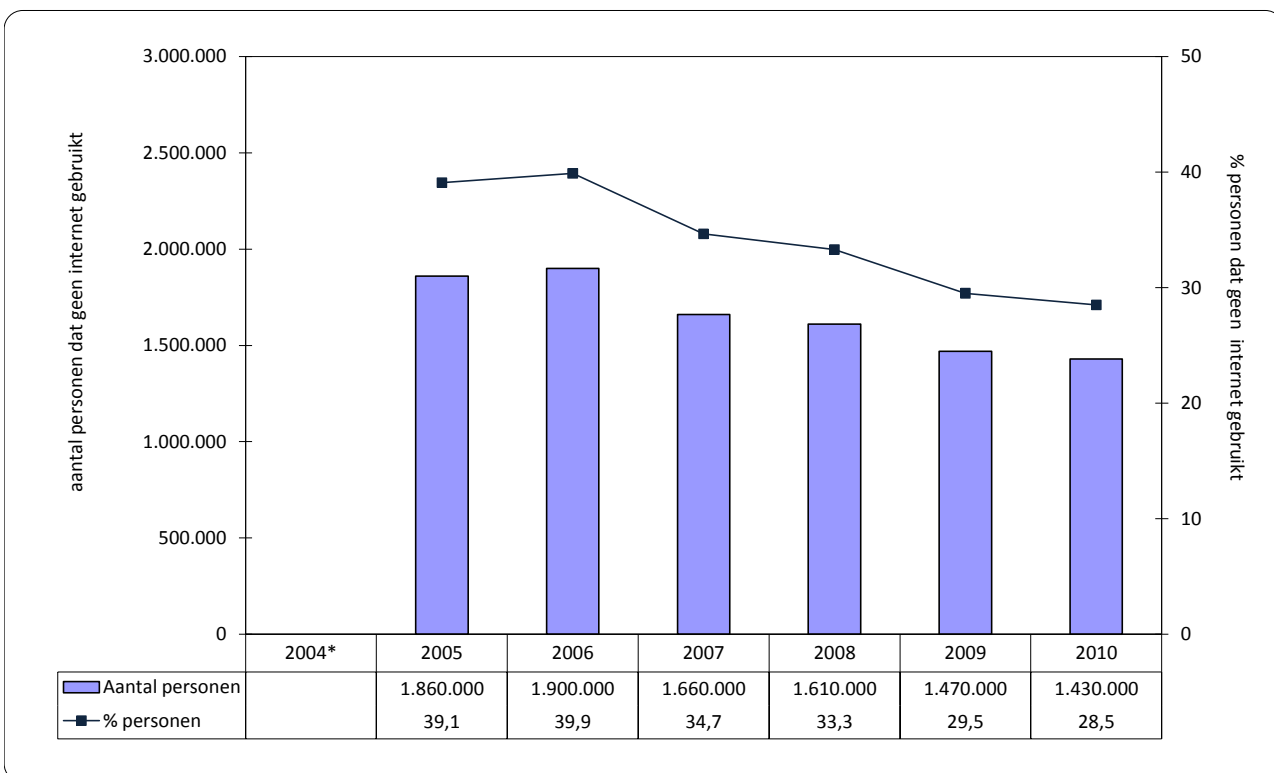
Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2004-2010

BRON

SCV-survey, Studiedienst van de Vlaamse Regering

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2915.htm>

* Niet bevraagd in 2004.

Toelichting

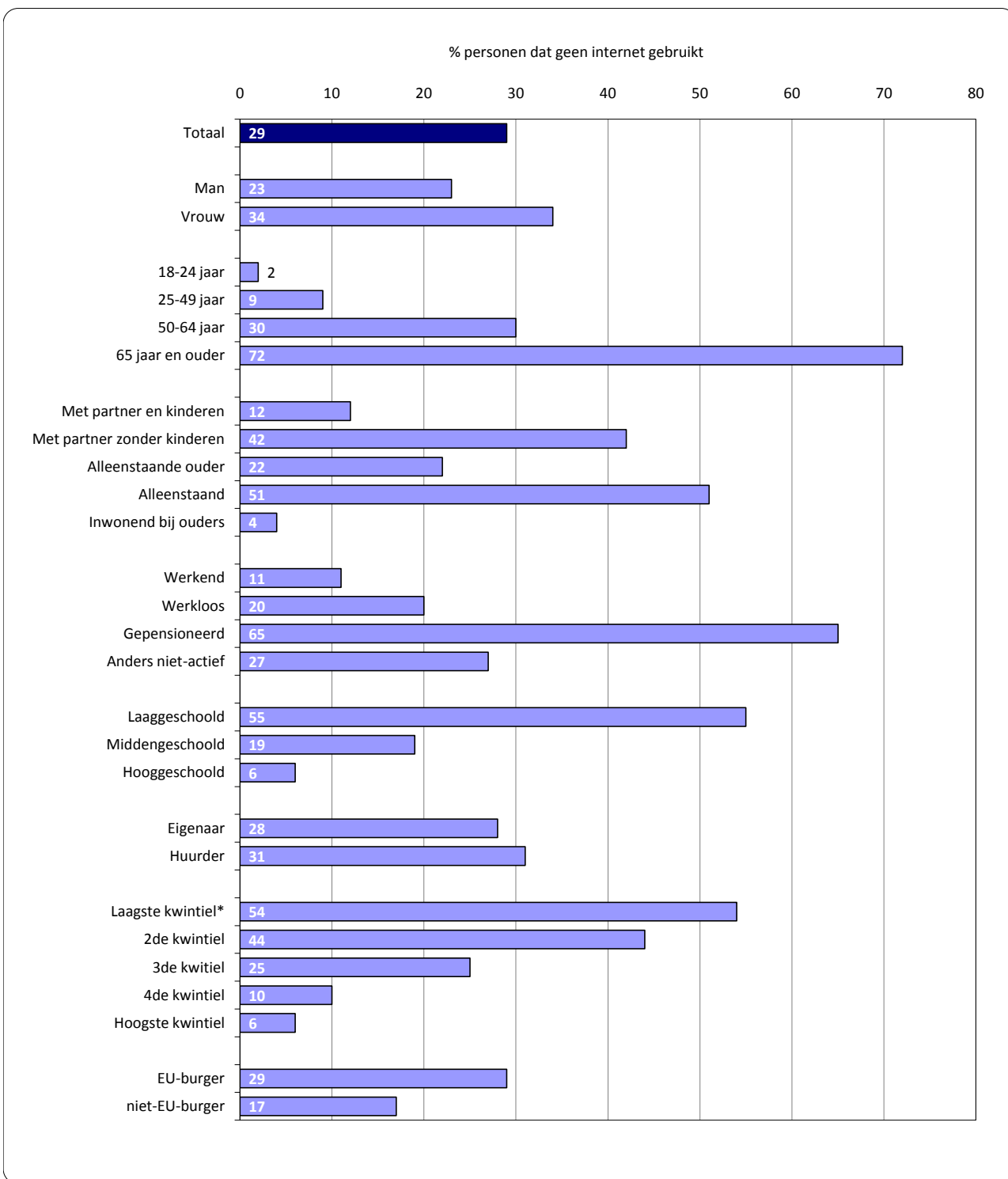
In 2010 had 29% van de Vlamingen van 18 jaar en ouder (ongeveer 1,4 miljoen personen) in de laatste 3 maanden voor de bevraging geen gebruik gemaakt van het internet. Dat aandeel daalt de voorbije jaar behoorlijk snel.

Indicator M10**Geen internetgebruik: situatie per bevolkingsgroep****Omschrijving**

Percentage personen van 18 jaar en ouder dat tijdens de laatste 3 maanden geen internet heeft gebruikt

DIMENSIES**Ruimte** Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2010**BRON**

SCV-survey, Studiedienst van de Vlaamse Regering

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2915.htm>

* Laagste kwintiel: 20% armste gezinnen; hoogste kwintiel: 20% rijkste gezinnen.

Indicator K&O1

Armoede bij kinderen: diverse indicatoren

Omschrijving

Percentage en aantal personen van 0 tot 17 jaar en van 0 tot 99 jaar:

1. met een huishoudinkomen onder de Vlaamse regionale armoederisicodrempel (zie indicator I1)
2. met een huishoudinkomen onder de 40%, 50%- en 70%-drempel (zie indicator I4)
3. dat leeft in een huishouden dat (zeer) moeilijk rondkomt (zie indicator I6)
4. dat leeft in een huishouden met minstens 1 achterstallige betaling (zie indicator S2)
5. dat leeft in een huishouden met zware woonlast (zie indicator H1)
6. dat leeft in een huis met kwaliteitsproblemen (zie indicator H5)
7. dat leeft in een huishouden dat gezondheidszorgen moet uitstellen (zie indicator G4)
8. dat leeft in een huishouden dat zich per jaar geen week vakantie buitenshuis kan veroorloven
9. dat leeft in een huishouden dat zich geen maaltijd met vlees, kip, vis of vegetarisch alternatief kan veroorloven om de 2 dagen
10. dat leeft in een huishouden dat een onverwachte noodzakelijke uitgave (850 euro) niet uit eigen middelen kan betalen
11. dat leeft in een huishouden dat niet beschikt over een wasmachine, TV, telefoon of auto om financiële redenen
12. dat leeft in een materieel gedepriveerd gezin (zie indicator I9)

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2009

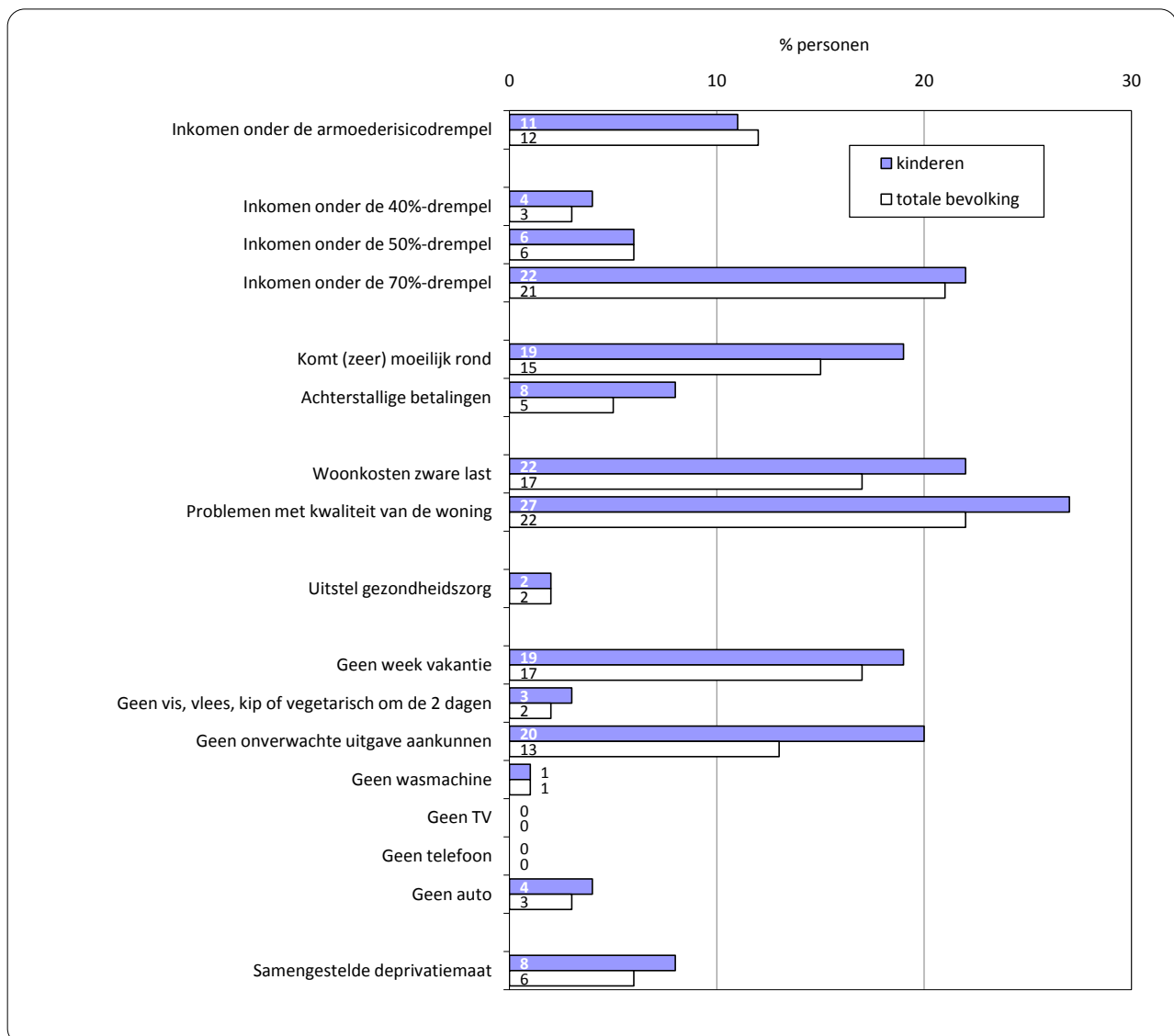
BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

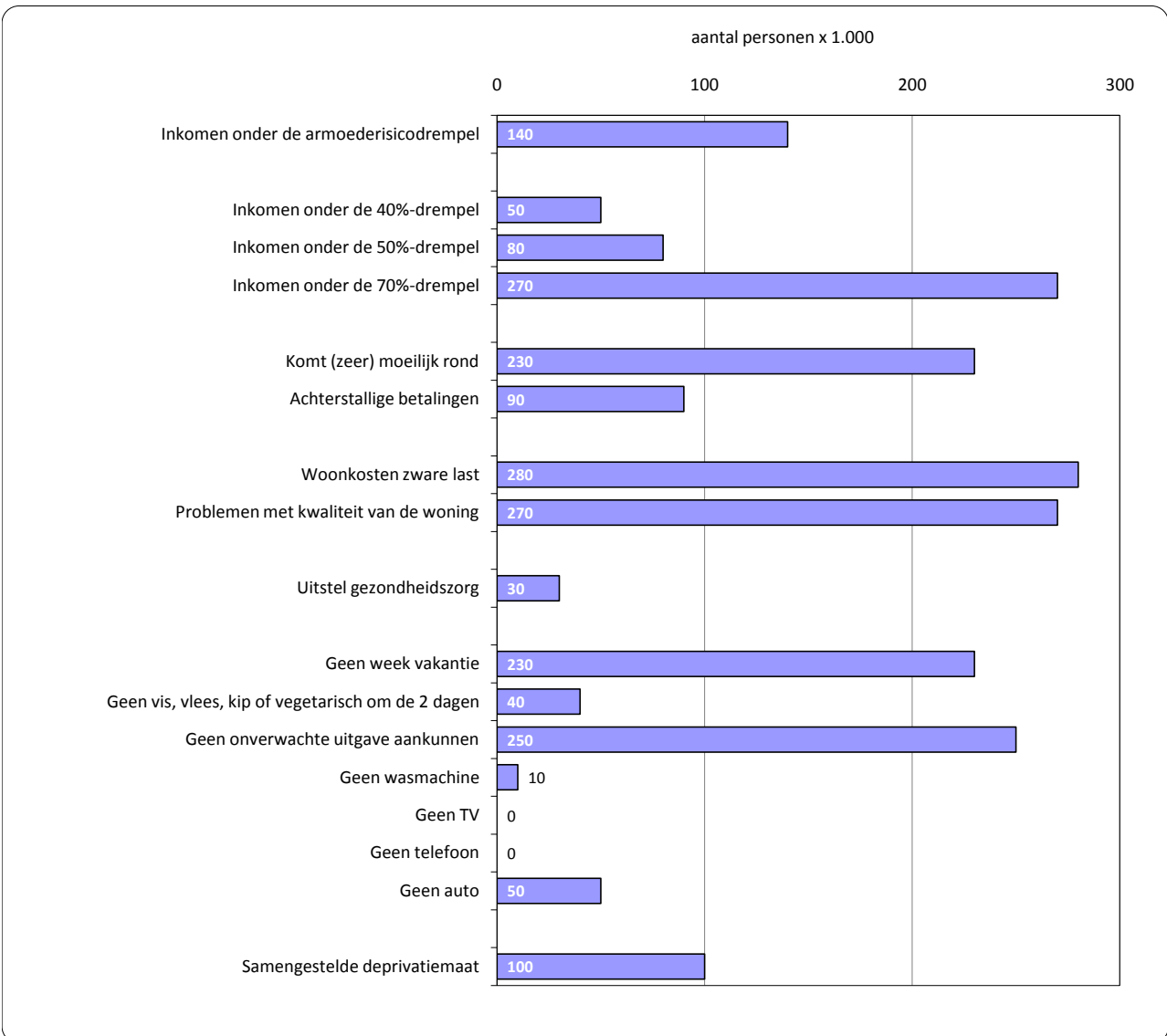
Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1319.htm>

Percentage kinderen (0 tot 17 jaar) en personen in totale bevolking (0 tot 99 jaar)

Aantal kinderen (0 tot 17 jaar)

Toelichting

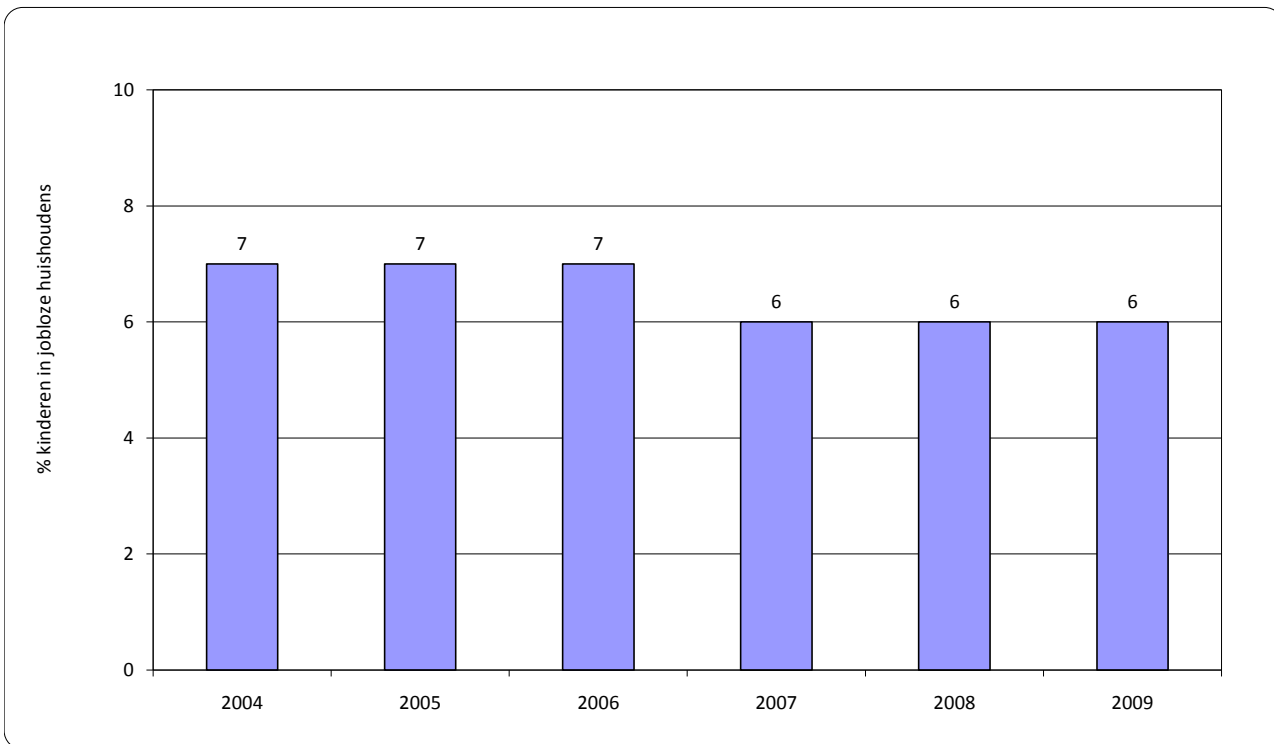
Als het inkomen afgezet wordt ten opzichte van de armoederisicodrempel, blijkt de situatie van de Vlaamse kinderen niet beduidend beter of slechter dan de totale van de bevolking. In 2009 blijkt 11% van de Vlamingen van 0 tot 17 jaar in een huishouden te wonen met een inkomen onder de armoederisicodrempel. Dat komt overeen met ongeveer 140.000 kinderen. Ook als de drempel op 40%, 50% of 70% van het mediaaninkomen wordt gezet, wijkt de situatie van de Vlaamse kinderen weinig af van de situatie van de totale bevolking. Als gevraagd wordt aan de gezinnen zelf of ze rondkomen met het beschikbare inkomen, blijkt er wel een verschil. Het aandeel personen in gezinnen dat (zeer) moeilijk rondkomt, ligt bij de kinderen iets hoger dan in de totale bevolking. Dat is ook het geval bij de achterstallige betalingen. Ook inzake woonkosten en kwaliteit van de woning is de situatie bij kinderen minder goed dan bij de totale Vlaamse bevolking. Kinderen blijken ook vaker in een gezin te leven dat niet op vakantie kan of dat een onverwachte noodzakelijke uitgave niet aankunnen. Dat resulteert in een iets hogere mate van materiële deprivatie bij kinderen dan bij de totale bevolking.

Indicator K&O2 **Kinderen in jobloze huishoudens: evolutie**

Omschrijving Percentage kinderen (0 tot 17 jaar) dat leeft in een huishouden waar niemand werkt (werkloos of inactief)

DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 2004-2009

BRON EAK, Algemene Directie Statistiek
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2290.htm>

Toelichting

In 2009 leefde 6% van de Vlaamse kinderen in een gezin waar niemand werkt. Dit percentage is sinds 2004 nagenoeg stabiel gebleven.

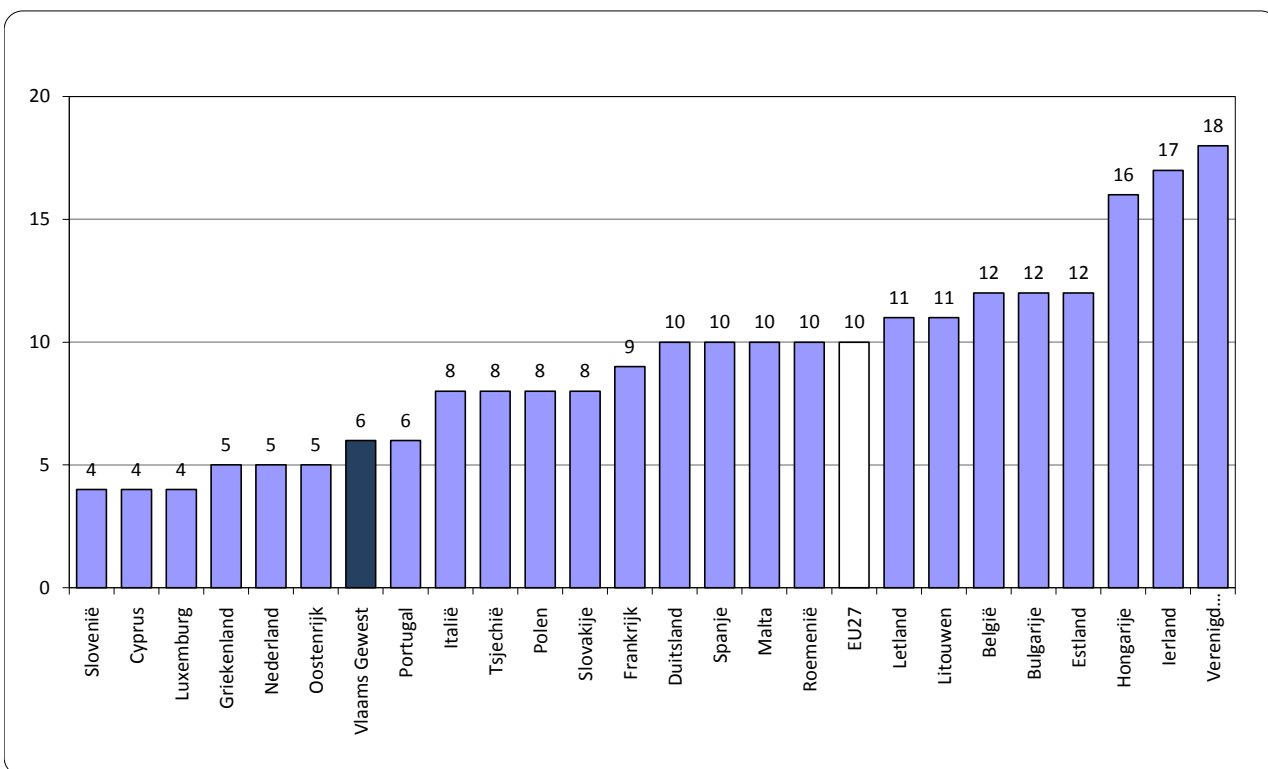
Uit de EU-SILC-gegevens blijkt dat net bij de gezinnen zonder arbeidsinkomen de hoogste armoederisicopercentages worden gemeten (zie indicator I2). In 2009 liep 72% van de personen in een gezin met kinderen waar geen enkele volwassene werkt een verhoogd risico op armoede.

Indicator K&O3**Kinderen in jobloze huishoudens: Europese vergelijking****Omschrijving**

Percentage kinderen (0 tot 17 jaar) dat leeft in een huishouden waar niemand werkt (werkloos of inactief)

DIMENSIES**Ruimte** Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009**BRON**

EAK - LFS, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2290.htm>**Toelichting**

Inzake kinderen in jobloze huishoudens bezet Vlaanderen met een 7de plaats in de Europese ranking een plaats tussen de best presterende landen en de middenmoot. Er wordt duidelijk beter gescoord dan het Europese gemiddelde.

Indicator K&O4**Geboorten in kansarme gezinnen: evolutie****Omschrijving**

Aantal geboorten in kansarme gezinnen volgens de criteria van Kind en Gezin en percentage geboorten in kansarme gezinnen ten opzichte van totaal aantal geboorten

DIMENSIES

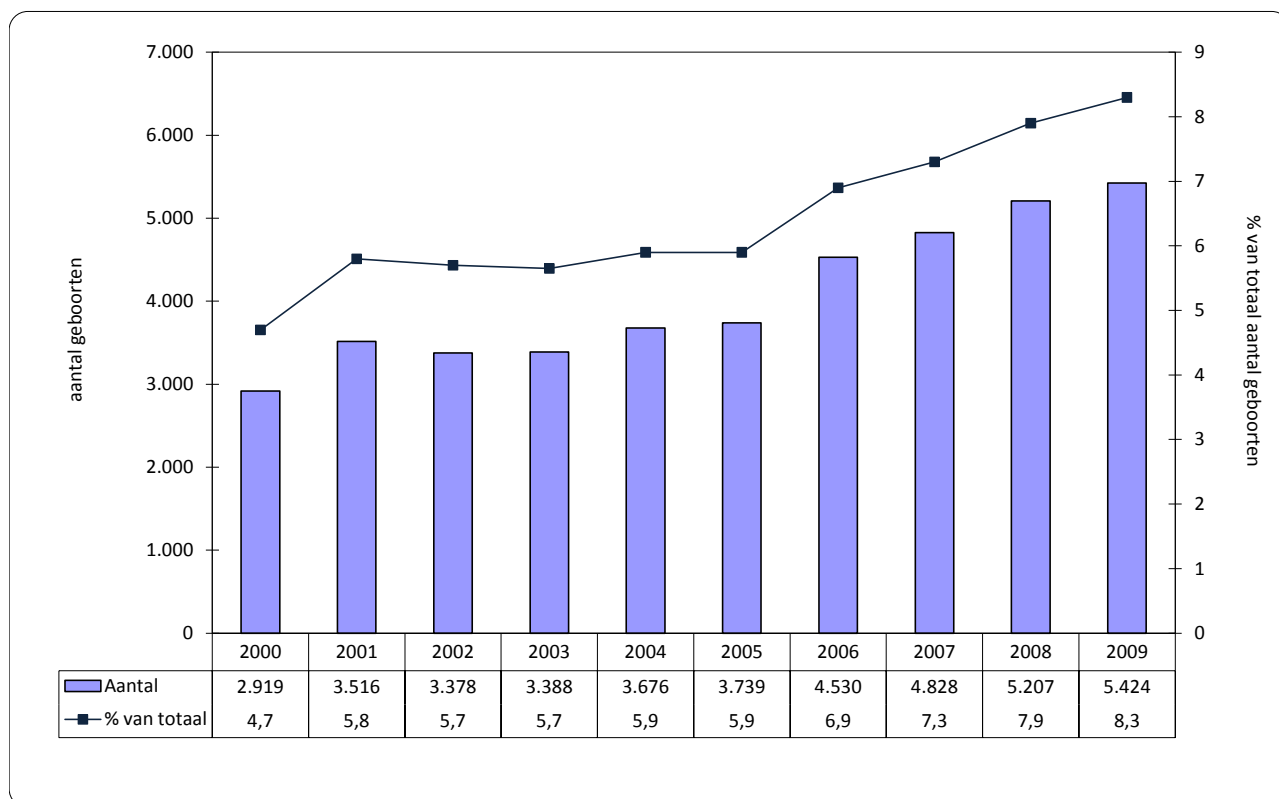
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2000-2009

BRON

Kind en Gezin

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/259.htm>

Toelichting

Kind en Gezin ontwikkelde begin jaren '90 een indicator die verschillende aspecten van de armoedesituatie van pasgeborenen te gelijk in rekening tracht te brengen. Aan de hand van het maandinkomen van het gezin, de opleiding en de arbeidssituatie van de ouders, de ontwikkeling van de kinderen, de huisvesting en de gezondheidssituatie van het gezin, wordt nagegaan hoeveel kinderen geboren worden in kansarme gezinnen. Een gezin wordt als kansarm beschouwd als het op minstens 3 van de voorgenoemde criteria zwak scoort. In 2009 was dat bij 5.424 geboorten of 8,3% van het totale aantal geboorten in Vlaanderen het geval. Het aantal geboorten in kansarme gezinnen is na een aantal jaren min of meer stabiel te zijn gebleven, sinds 2005 sterk toegenomen.

Deze kansarme gezinnen hebben veelal te kampen met een complex geheel van problemen. Een laag maandinkomen, een lage opleiding van minstens één van beide ouders en een zwakke arbeidssituatie van de ouders, komt bij goed 7 op 10 van deze gezinnen voor. Bijna de helft van deze gezinnen is slecht gehuisvest. Bijna 4 op 10 van de kinderen geboren in een kansarm gezin woont in de grootste den Antwerpen en Gent. Van goed 6 op 10 kinderen geboren in een kansarm gezin beschikte de moeder bij haar geboorte niet over de Belgische nationaliteit.

Indicator K&O5

Armoede bij ouderen: diverse indicatoren

Omschrijving

Percentage en aantal personen van 65 jaar en ouder en personen van 0 tot 99 jaar:

1. met een huishoudinkomen onder de Vlaamse regionale armoederisicodrempel (zie indicator I1)
2. met een huishoudinkomen onder de 40%, 50%- en 70%-drempel (zie indicator I4)
3. dat leeft in een huishouden dat (zeer) moeilijk rondkomt (zie indicator I6)
4. dat leeft in een huishouden met minstens 1 achterstallige betaling (zie indicator S2)
5. dat leeft in een huishouden met zware woonlast (zie indicator H1)
6. dat leeft in een huis met kwaliteitsproblemen (zie indicator H5)
7. dat leeft in een huishouden dat gezondheidszorgen moet uitstellen (zie indicator G4)
8. dat leeft in een huishouden dat zich per jaar geen week vakantie buitenshuis kan veroorloven
9. dat leeft in een huishouden dat zich geen maaltijd met vlees, kip, vis of vegetarisch alternatief kan
10. dat leeft in een huishouden dat een onverwachte noodzakelijke uitgave (850 euro) niet uit eigen
11. dat leeft in een huishouden dat niet beschikt over een wasmachine, TV, telefoon of auto om financiële
12. dat leeft in een materieel gedepriveerd gezin (zie indicator I9)

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2009

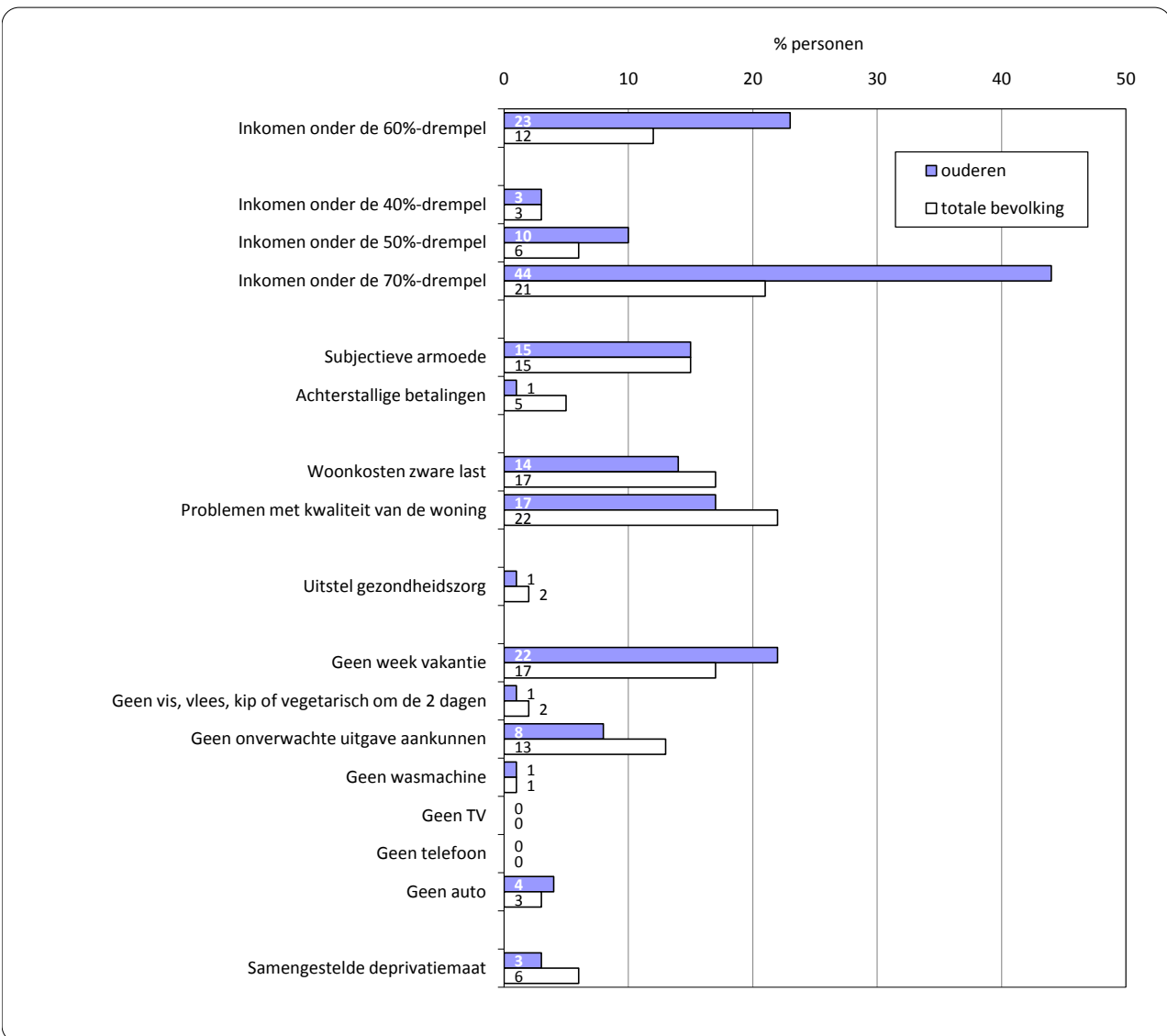
BRON

EU-SILC, Algemene Directie Statistiek

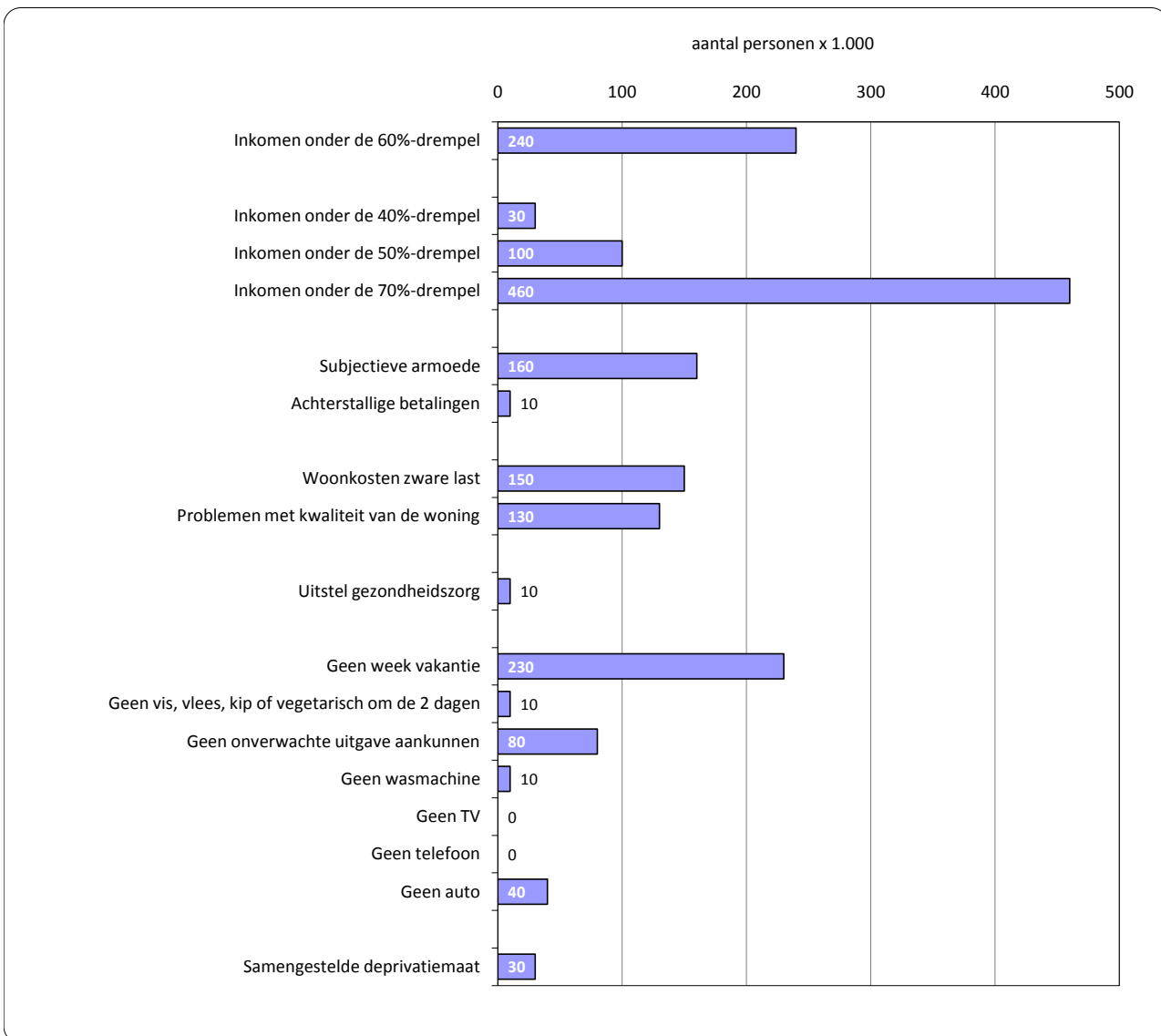
Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1319.htm>

Percentage ouderen (65 jaar en ouder) en personen in totale bevolking (0 tot 99 jaar)

Aantal ouderen (65 jaar en ouder)

Toelichting

Ouderen scoren een pak slechter dan de totale bevolking als hun inkomen wordt afgezet ten opzichte van de armoederisicodrempel I, maar die achterstand verdwijnt als aan hen zelf gevraagd wordt hoe vlot zij met dat inkomen rondkomen. Ouderen hebben ook veel minder problemen met achterstallige betalingen. Inzake huisvesting lijkt hun situatie iets beter dan de totale bevolking. Zij rapporteren alvast minder zware woonkosten en minder kwaliteitsproblemen.

Ouderen geven weliswaar vaker aan niet op vakantie te kunnen, maar hun globale deprivatiescore ligt toch iets lager dan bij de totale bevolking.

Indicator K&O6**Armoede bij kinderen en ouderen: Europese vergelijking****Omschrijving**

Percentage personen van 0 tot 17 jaar en van 65 jaar en ouder met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de armoederisicodrempel (= 60% van het mediaan gestandaardiseerde huishoudinkomen van elk land, bij het Vlaams Gewest gaat het om 60% van het mediaan gestandaardiseerde huishoudinkomen in het Vlaams Gewest)

DIMENSIES

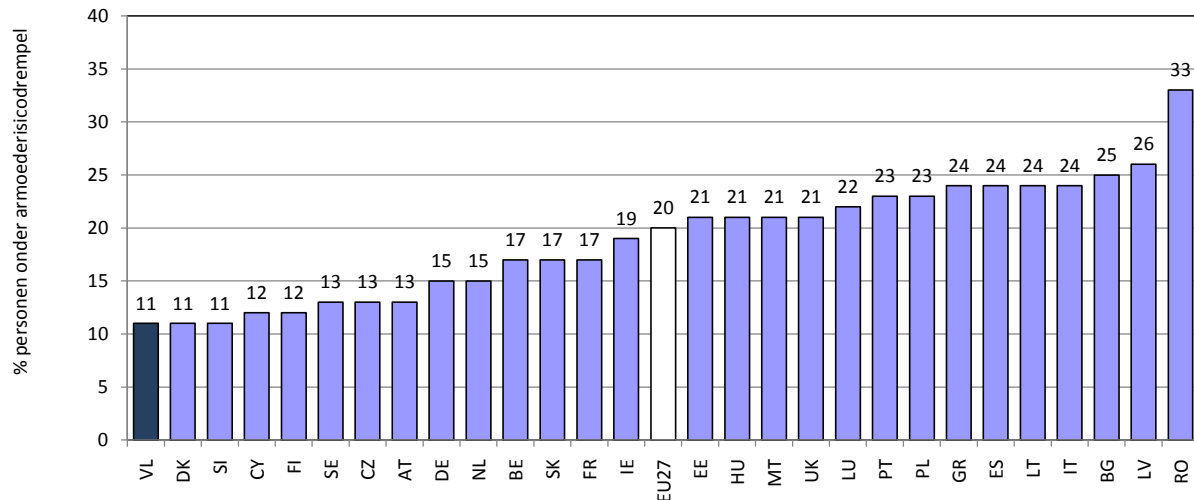
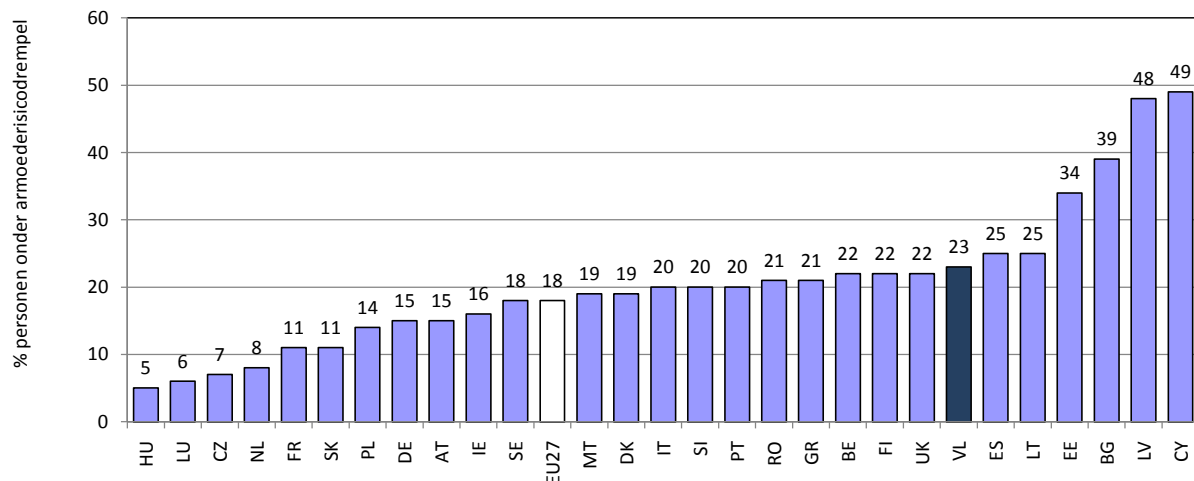
Ruimte Vlaams Gewest en 27 lidstaten van de Europese Unie
Tijd 2009

BRON

EU-SILC, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1319.htm>

Kinderen (0 tot 17 jaar)**Ouderen (65 jaar en ouder)****Toelichting**

Als de inkomenssituatie van de Vlaamse kinderen en ouderen vergeleken wordt met die van hun lotgenoten in de andere Europese landen, blijkt er een duidelijk verschil tussen de 2 groepen (zie indicator K&O2). De Vlaamse kinderen scoren samen met de Deense en Sloveense kinderen het best van de hele Europese Unie. De ouderen vallen met een 23ste plaats ver terug in de rangschikking.

Vlaamse Armoedemonitor
Vlaamse Armoedemonitor
Vlaamse Armoedemonitor
Vlaamse Armoedemonitor
Vlaamse Armoedemonitor